សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Royal University of Law and Economic

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

សិទ្ធិឃាត់ទុក

ស្រាវជ្រាវ ពីថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២២ ដល់ថ្ងៃទី២៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២

រៀបរៀងដោយ

និស្សិតឈ្មោះ **ខុន លីមឡេង**

ហេង ប្រិយនាថ

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

លោក **ហ៊ីង គីមឡេង**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ នីតិសាស្ត្រ

ជំនាន់ទី ២២

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៨

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២២

សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Royal University of Law and Economic

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

សិទ្ធិឃាត់ទុក

ស្រាវជ្រាវ ពីថ្ងៃ២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២២ ដល់ថ្ងៃទី២៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២

រៀបរៀងដោយ

និស្សិតឈ្មោះ **ខុន លឹមឡេង**

ហេង ប្រិយនាថ

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

លោក **ហ៊ីង គឹមឡេង**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ នីតិសាស្ត្រ

ជំនាន់ទី ២២

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៨

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២២

សេចក្ដីថ្លែងអំណរគុណ

យើងខ្ញុំឈ្មោះ **ខុន លីមឡេង** និង **ហេង ច្រិយនាថ** ជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រ ជំនាន់ទី២២ ឆ្នាំសិក្សា២០២១-២០២២ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច។

យើងខ្ញុំសូមលំឱនកាយសំដែងនូវកតញ្ញូតាធម៌យ៉ាងជ្រាលជ្រៅ និងខ្ពង់ខ្ពស់ជាទីបំផុតចំពោះលោកឪពុកអ្នកម្ដាយ ដែលបានផ្ដល់កំណើត ចិញ្ចឹម បីបាច់ថែរក្សា អប់រំប្រៀនប្រដៅ ប្រកបដោយព្រហ្មវិហារធម៌ទាំង៤ និងបានលះបង់អស់ពីកម្លាំងកាយចិត្ត ដើម្បីធ្វើយ៉ាងណាឱ្យយើងខ្ញុំមានឱកាសបានសិក្សារៀនសូត្ររហូតដល់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ។ យើងខ្ញុំនៅតែចងចាំជាប់ជានិច្ច មិនអាចបំភ្លេចបានពីគុណនូបការៈរបស់អ្នកមានគុណទាំងទ្វេ ព្រមទាំងលោកគ្រូ និងអ្នកគ្រូ ដែលបានបង្ហាត់បង្រៀនផ្ដល់នូវពុទ្ធិទាំងចរិយាមាយាទតាំងពីថ្នាក់បឋមរហូតមកដល់វិទ្យាល័យ។

យើងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះ៖

- សាកលវិទ្យាធិការ សាកលវិទ្យាធិការរង ព្រឹទ្ធបុរស លោក-លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ បណ្ណារក្ស និងបុគ្គលិកទាំងអស់នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចដែលបានខិតខំអស់ពីសមត្ថភាពដើម្បីគ្រប់គ្រង និងពង្រឹងនូវការអប់រំនៅថ្នាក់ឧត្តមសិក្សានេះ ព្រមទាំងបានចែករំលែកចំណេះដឹងនិងបទពិសោធន៍ល្អៗដល់រូបយើងខ្ញុំ។
- ជាពិសេសសូមគោរព និងថ្លែងអំណរគុណជាទីបំផុតចំពោះ លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ហ៊ីង គឹមឡេង** ជាសាស្ត្រាចារ្យណែនាំក្នុងការសរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សារនេះឡើង ដោយលោកបានចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃក្នុងការណែនាំ និងផ្ដល់យោបល់ទាក់ទងនឹងខ្លឹមសារនៃប្រធានបទសារណានេះ។

ជាទីបញ្ចប់ យើងខ្ញុំសូមបួងសួងដល់ អស់វត្ថុស័ក្តិសិទ្ធិ និងទេពតារក្សាជម្ពូទ្វីបនេះ សូមប្រសិទ្ធិពរជ័យដល់អ្នកមានគុណទាំងអស់ ឱ្យជួបប្រទះតែសេចក្ដីសុខសុភមង្គល និងប្រកបដោយពុទ្ធពរទាំងប្រាំប្រការគឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ និង បដិភាណៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

អារម្ភកថា

ជាការពិតណាស់ អ្វីៗទាំងអស់អាចសម្រេចទៅបាន អាស្រ័យលើការខិតខំ ប្រឹងប្រែង និងព្យាយាមកសាងឡើង។ ឆ្លៀតក្នុងឱកាសនេះ យើងខ្ញុំពិតជាមានអារម្មណ៍ត្រេកអរណាស់ ដែលយើងខ្ញុំមានឱកាសបានសរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រ តាមការកំណត់របស់ការិយាល័យស្រាវជ្រាវនៃសកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ដែលនេះគឺជាស្នាដៃសមិទ្ធផលនៃការខិតខំប្រឹងប្រែងរៀនសូត្រ នៃថ្នាក់ឧត្តមសិក្សា តាំងពីថ្នាក់សិក្សាឆ្នាំមូលដ្ឋានរហូតមកដល់ថ្នាក់បញ្ចប់បរិញ្ញាបត្រនេះ។

ដើម្បីចូលរួមចំណែកក្នុងការជួយសង្គម យើងខ្ញុំជាសិស្សនិស្សិត ក៏បានស្រាវជ្រាវសារណាមួយដែលមានប្រធានបទស្តីពី "**សិទ្ធិឃាត់ទុក**" មកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការស្រាវជ្រាវក្នុងការបញ្ចប់ឆ្នាំសិស្សានេះ។ ម៉្យាងវិញទៀត គឺមានបំណងជួយឱ្យប្រជាជនខ្មែរបានយល់ដឹងកាន់តែច្បាស់ អំពីសិទ្ធិរបស់ខ្លួនចំពោះការឃាត់ទុកវត្ថុរបស់កូនបំណុល និងការអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុកនេះឱ្យបានត្រឹមត្រូវជាស់រៀងខូចខាតដល់ប្រយោជន៍ខ្លួនឯង។ ក្នុងសារណាមួយច្បាប់នេះ យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ បានស្រាវជ្រាវ និងដកស្រង់ចេញពីបណ្តាឯកសារមួយចំនួនដែលពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងបណ្ណាល័យ ព្រមទាំងប្រភពឯកសារផ្សេងៗទៀត ដែលអាចជាគំនិត និងប្រាប់ពីចំណុចសំខាន់ៗដែលទាក់ទងនឹងប្រធានបទនេះ។ ជាពិសេសយើងខ្ញុំក៏បានទទួលនូវការណែនាំយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ពីសំណាក់លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ហ៊ុខ គីមឡេខ** ដែលលោកជាអ្នកដឹកនាំក្នុងការស្វែងរកនូវឯកសារ ក៏ដូចជាផ្តល់ជាគំនិតយោបល់ ចំពោះប្រធានបទខាងលើ។

យ៉ាងណាមិញ ចំពោះសារណាដែលពួកយើងបានធ្វើ យើងខ្ញុំជឿជាក់ថា វានឹងក្លាយជាឯកសារមួយដែលអាចជំនួយដល់មិត្តអ្នកអាន ក្នុងការយល់ដឹងបន្ថែមពីសិទ្ធិដែលខ្លួនមានចំពោះកូនបំណុល ជាពិសេសគឺសិទ្ធិឃាត់ទុក។ ម៉្យាងវិញទៀតក្រោយពីបានសិក្សាស្រាវជ្រាវ និង ចងក្រងអត្ថបទនេះរួច យើងខ្ញុំក៏បានយល់ដឹងថែមមួយកម្រិតទៀតនូវចំណុចសំខាន់ៗ និងករណីសិក្សានៃសិទ្ធិឃាត់ទុក ដែលអាចជួយឱ្យយើងខ្ញុំបានដើរទៅតាមអ្វីដែរច្បាប់បានចង្អុលបង្ហាញ និងបានស្វែងយល់ពីវាផង។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការសរសេរសារណាមួយនេះរមែងមានកំហុសត្រង់ប្រការណាមួយដោយជៀសពុំផុតឡើយ លើអត្ថន័យខ្លឹមសារ និងអក្ខរាវិរុទ្ធ ហេតុដូច្នេះយើងខ្ញុំសូមអភ័យទោសទុកជាមុន ហើយរង់ចាំទទួលយកនូវការរិះគុណដើម្បីស្ថាបនា ក៏ដូចជាការណែនាំបំពេញបន្ថែមពីសំណាក់សាស្ត្រាចារ្យ សិស្សនិស្សិត និងអ្នកសិក្សាទាំងអស់ដោយក្តីសោមនស្សរីករាយ។

ធ្វើនៅថ្ងៃពុធ ១៣កើត ខែស្រាពណ៍ ឆ្នាំខាល ព.ស ២៥៦៦

ត្រូវនឹងថ្ងៃទី១០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២២

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម ១

ជំពូកទី១៖

ការបង្កើត និងអានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក

ផ្នែកទី១៖ សញ្ញាណទូរទៅនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក ៤

កថាខណ្ឌទី១៖ និយមន័យ ៤

កថាខណ្ឌទី២៖ លក្ខខណ្ឌនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក ៥

ក. វត្ថុដែលអាចជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក ៥

ក.១. ចលនវត្ថុ ៥

ក.២. អចលនវត្ថុ ៦

ក.៣. វត្ថុដែលមិនអាចធ្វើអនុប្បទានបាន ៦

ខ. សិទ្ធិលើបំណុល ៦

គ. ទំនាក់ទំនងរវាងសិទ្ធិលើបំណុលនឹងវត្ថុ ៧

ឃ. ការកាន់កាប់ ៨

ឃ.១. ការទទួលការកាន់កាប់មកវិញ ៩

ឃ.២. ការកាន់កាប់ដោយអំពើអានីត្យានុគោល ១០

ផ្នែកទី២៖ អានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក ១០

កថាខណ្ឌទី១៖ សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុលតាមរយៈសិទ្ធិឃាត់ទុក ១០

ក. សិទ្ធិទទួលបានការសង ១០

ខ. សិទ្ធិទទួលសំណង់ពីផលដោយអទិភាព ១២

គ. សិទ្ធិទាមទារឱ្យសងសោហ៊ុយ ១៣

ឃ. ការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុក ១៤

ឃ.១. វត្ថុឃាត់ទុកជាកម្មសិទ្ធិរបស់កូនបំណុល ១៥

ឃ.២. វត្ថុឃាត់ទុកមិនមែនជាកម្មសិទ្ធិកូនបំណុល ១៥

កថាខណ្ឌទី២៖ ករណីកិច្ចរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក......១៧
ក. ករណីកិច្ចក្នុងការកាន់កាប់វត្ថុឃាត់ទុក......១៧
ក.១. ការធ្វើបណ្តឹងចំពោះម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក......១៧
ក.២. យន្តការនៃការការពារតតិយជនដែលសុចរិត......១៨
ខ. ករណីកិច្ចប្រគល់វត្ថុឃាត់ទុក......១៩
កថាខណ្ឌទី៣៖ ការធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិចំពោះចលនវត្ថុ......១៩
ក. លទ្ធិកម្មនូវកម្មសិទ្ធិចំពោះចលនវត្ថុតាមរយៈសិទ្ធិឃាត់ទុក......១៩
ខ. អាជ្ញាយុកាលនៃការធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិចំពោះចលនវត្ថុ......២០
កថាខណ្ឌទី៤៖ ការបន្តអានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក......២០
ក. ការបន្តសិទ្ធិឃត់ទុកតាមរយៈអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុល......២០
ខ. ការបន្តសិទ្ធិឃាត់ទុកតាមរយៈសន្តតិកម្ម......២២

ជំពូកទី២៖

ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុក

ផ្នែកទី១៖ ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយមូលហេតុទាក់ទងនឹងវត្ថុ......២៤
កថាខណ្ឌទី១៖ ការបាត់បង់ការកាន់កាប់លើវត្ថុឃាត់ទុក......២៤
ក. ការអនុញ្ញាតឱ្យកូនបំណុលយកវត្ថុឃាត់ទុកទៅវិញ......២៥
ខ. ការបាត់បង់ការកាន់កាប់ដោយសារទីតាំងវត្ថុ......២៥
កថាខណ្ឌទី២៖ ការទូទាត់សិទ្ធិលើបំណុល......២៦
ក. ការសងដោយទូរទាត់ជាប្រាក់......២៦
ខ. ការសងដោយវត្ថុ......២៧
គ. ការសងដោយការទូរទាត់សិទ្ធិ......២៧
កថាខណ្ឌទី៣៖ ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយកំហុសម្ចាស់បំណុល......២៧
ក. ការប្រើប្រាស់វត្ថុឃាត់ទុកដោយបំពាន......២៨
ខ. ការមិនបំពេញករណីកិច្ចមើលថែវត្ថុបានល្អ......២៨
កថាខណ្ឌទី៤៖ ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយការផ្តល់ប្រាតិភោគសមរម្យ......២៩

ក. ការផ្តល់ប្រាតិភោគសមរម្យ ២៩
ខ. ការប្រព្រឹត្តទៅនៃការដាក់ប្រាតិភោគ ៣០
ផ្នែកទី២៖ ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយមូលហេតុភាពចាំបាច់ ៣០
កថាខណ្ឌទី១៖ ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយការអនុវត្តដោយបង្ខំ ៣០
ក. ករណីកូនបំណុលមិនព្រមសង ៣១
ខ. ករណីពិបាកក្នុងការមើលថែរក្សាវត្ថុឃាត់ទុក ៣១
ផ្នែកទី៣៖ ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយអាជ្ញាយុកាល ៣២
កថាខណ្ឌទី១៖ ការផុតអាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិលើបំណុល ៣២
ក. អាជ្ញាយុការនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលទូទៅ ៣៣
ខ. អាជ្ញាយុការនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលមានអំឡុងពេលខ្លី ៣៣
គ. អាជ្ញាយុការនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលចូលជាស្ថាពរ ៣៤
កថាខណ្ឌទី២៖ ការផ្អាក់អាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិលើបំណុល ៣៤
ក. ការផ្អាក់អាជ្ញាយុកាលតាមផ្លូវតុលាការ ៣៥
ខ. ការផ្អាក់ដោយសកម្មភាពចាត់ចែងរក្សាការពារ. ៣៥
គ. ការផ្អាក់ដោយការទទួលស្គាល់កាតព្វកិច្ច ៣៧
កថាខណ្ឌទី៣៖ ការបង្អង់អាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិលើបំណុល ៣៧
ក. ការបង្អង់អាជ្ញាយុកាលដោយការដាស់តឿន ៣៨
ខ. ការបង្អង់អាជ្ញាយុកាលដោយសារគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិ ៣៩
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៤១
អនុសាសន៍ ៤៤
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

សេចក្ដីផ្ដើម

ជាតថភាពជាក់ស្ដែងនៃជីវភាពប្រចាំថ្ងៃក្នុងសង្គមមនុស្ស យើងសង្កេតឃើញថា មនុស្សតែងតែមានទំនាង់ទំនងនឹងគ្នា ក្នុងនោះយើងឃើញថាមានទំនាក់ទំនងម្យ៉ាងដែលមិនអាចខ្វះបាន នោះគឺទំនាក់ទំនងរកស៊ី និងពាណិជ្ជកម្មផ្សេងៗ។ សកម្មភាពទាំងអស់នេះហើយធ្វើឱ្យមនុស្សទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីគ្នាទៅវិញទៅមក ក៏ប៉ុន្តែនៅពេលខ្លះការទទួលផលវាមិនបានរលូនដូចការរំពឹងទុកនោះទេ ពោលគឺនៅពេលខ្លះបញ្ហាអាចកើតមានឡើងក្នុងពេលធ្វើសកម្មភាពរកស៊ី និងការដោះដូរ ជាពិសេសគឺការផ្ដល់សេវាកម្មតែម្ដង ដែលញ៉ាំងឱ្យភាគីទាំងពីរត្រូវអនុវត្តសិទ្ធិដែលមានរៀងៗខ្លួនដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍ ឬទទួលបានការធានាលើផលប្រយោជន៍ទាំងនោះ។ ដើម្បីការពារ ឬទទួលបានការធានាលើផលប្រយោជន៍មិនឱ្យបាត់បង់ និងខូចខាត គឺត្រូវមានការធានាកាតព្វកិច្ចជាមុនសិនរវាងភាគីម្ខាងដែលជាម្ចាស់បំណុល និងភាគីម្ខាងជាកូនបំណុល។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចក្នុងកិច្ចសន្យាខ្លះ ភាគច្រើនកើតពីប្រភេទកិច្ចសន្យាឥតសរសេរ ដោយកិច្ចសន្យាបែបនេះមិនបានកើតឡើងដោយមានការសន្យាដាក់វត្ថុធានាការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចអ្វីនោះឡើយ ដែលទម្រង់បែបនេះហើយគឺអាចជាបញ្ហា ក៏ប៉ុន្តែមិនមែនមានន័យថាគ្មានមធ្យោបាយដើម្បីបង្កើតឱ្យមានការធានាកាតព្វកិច្ចវិញនោះទេ ពោលគឺវាគ្រាន់តែនៅពេលដែលកិច្ចសន្យានោះកើតមានឡើង ភាគីមិនបានចរចារគ្នាពីរឿងដាក់ការធានាកាតព្វកិច្ចឡើយ តែការធានាកាតព្វកិច្ចនឹងអាចកើតមាននៅពេលក្រោយ នៅពេលដែលកាតព្វកិច្ចណាមួយ ឬទាំងស្រុងមិនត្រូវបានអនុវត្តដោយភាគីកូនបំណុល។

បើយើងពិនិត្យមកមើលក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា (២០០៧) គន្ថីទី៦ ចែងអំពី "ការធានាកាតព្វកិច្ច" ពីមាត្រា ៧៦៦ រហូតដល់មាត្រា ៧៧៣ ដែលបទបញ្ញត្តិទាំងនេះច្បាប់អនុម័តឡើងដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍របស់ភាគីក្នុងករណីដែលកូនបំណុលមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចខ្លួន នោះភាគីម្ចាស់បំណុលអាចប្រើប្រាស់សិទ្ធិដែលច្បាប់កំណត់និយមន័យថាជាសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស។ ក្នុងនោះផងដែរ សិទ្ធិឃាត់ទុកក៏ជាប្រភេទមួយនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សដែលភាគីខាតបង់ប្រយោជន៍អាចយកមកអនុវត្តបាន ដោយធ្វើការឃាត់ទុកវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកក្នុងកិច្ចសន្យា។ ហេតុដូច្នេះហើយ បើភាគីបានបង្កើតកិច្ចសន្យាសរសេរក្ដី ឬឥតសរសេរក្ដី ទោះបីជាភាគីទាំងពីរមិនបានចែង ឬមិនបានចរចារគ្នាអំពីការដាក់វត្ថុ ឬដាក់ការធានាកាតព្វកិច្ចដោយអ្វីមួយនោះទេ ក្នុងដំណាក់កាលនៃការអនុវត្តកិច្ចសន្យាមានសុពលភាពរួច ប៉ុន្តែភាគីណាមួយមិនព្រមអនុវត្តកាតព្វកិច្ចខ្លួន នោះភាគីម្ខាងទៀតដើម្បីបង្ខំឱ្យភាគីមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចនោះធានាឱ្យបាននូវផលប្រយោជន៍ខ្លួនមិនឱ្យបាត់បង់ គឺមានតែអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុកនេះឯង ដើម្បីទទួលបាននូវការទូទាត់សំណង។

ដោយមើលឃើញថា ការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ឬសេវាកម្មនានាគឺជាចរន្តនៃលំហូសេដ្ឋកិច្ច ដែលនឹងនាំផលប្រយោជន៍ជាច្រើនដល់អាជីវករ និងពាណិជ្ជករទាំងនោះ មិនតែប៉ុណ្ណោះរដ្ឋក៏នឹងក្លាយជានីតិបុគ្គលដែលទទួល

បានផលប្រយោជន៍តាមរយៈការទទួលបានប្រាក់ចំណូលពីពន្ធ ហើយពន្ធទាំងនោះនឹងក្លាយជាថវិការរបស់ជាតិ ដើម្បីយកទៅកសាង និងអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេស។ ប្រសិនបើសកម្មភាពទាំងនោះមានបញ្ហាកើតឡើង ឬក្ស័ធ ប្រាកដណាស់វានឹងប្រឈមនឹងភាពខាតបង់ ហើយបើសកម្មភាពរកស៊ីរបស់ពាណិជ្ជករ ឬអាជីវករខាតបង់ នោះរដ្ឋក៏ប្រឈមនឹងការបាត់បង់ប្រាក់ចំណូលជាមួយគ្នានេះដែរ។ ម៉្យាងវិញទៀត វាមិនមែនជាគម្រូល្អនោះឡើយនៅពេលដែលភាគីម្ខាងសន្យាអ្វីមួយទៅកាន់ភាគីម្ខាងទៀតរួចមិនព្រមអនុវត្តតាមការសន្យារបស់ខ្លួន ដោយសកម្មភាពបែបនេះវានឹងបង្កើតទៅជាគម្រូមិនល្អ នៅពេលដែលគម្រូមិនល្អនេះច្រើនពេកវានឹងបង្កើតជាទម្លាប់អាក្រក់ដែលធ្វើឱ្យមនុស្សមិនចេះគោរពពាក្យសម្ដីខ្លួនឯង នាំឱ្យខាតបង់ប្រយោជន៍ទាំងប្រជាពលរដ្ឋ និងរដ្ឋផងដែរ។ ហេតុដូច្នេះ ច្បាប់បានបញ្ញត្តិវិធានគតិយុត្តជាច្រើន ក្នុងនោះរួមមានបញ្ញត្តិស្ដីពីសិទ្ធិឃាត់ទុកផងដែរ ដើម្បីទប់ស្កាត់ផលវិបាកដែលលិចចេញពីការធ្វើអាជីវកម្ម សេវាកម្ម និងពាណិជ្ជកម្មនានា ឬដើម្បីធានាឱ្យបាននូវទំនុកចិត្តរវាងភាគីទាំងសងខាង។

តាមរយៈការអនុវត្តរបបនយោបាយបែបប្រជាធិបតេយ្យ និងការជ្រើសរើសប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរីគឺបានជំរុញឱ្យវិស័យអាជីវកម្ម ពាណិជ្ជកម្ម សេវាកម្ម ការផ្ទេរ ការប្រើប្រាស់ទំនិញដែលជាសិទ្ធិឯកជនត្រូវមានសេរីភាពយ៉ាងបរិបូរណ៍ ហើយវានឹងធ្វើឱ្យសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសជាតិមានភាពរីកចម្រើនពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ។ ភាពរីកចម្រើននេះចាំបាច់ណាស់ត្រូវឱ្យមានសមត្ថភាពក្នុងការទប់ស្កាត់រាល់អំពើគេងចំណេញ ឬអំពើណាមួយដែលបណ្ដាលឱ្យខូចប្រយោជន៍ដល់អ្នកដទៃ។ អ្នកដែលមានបំណងរកស៊ី ឬវិនិយោគទាំងឡាយគួរគប្បីយល់អំពីច្បាប់ គឺដើម្បីយល់ដឹងអំពីសិទ្ធិដែលខ្លួនមាន និងអ្វីទៅជាការធានាកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគី ដែលញ៉ាំងឱ្យទំនាក់ទំនងរកស៊ីប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ និងការធានាបាននូវផលប្រយោជន៍នានានៃការវិនិយោគរបស់ខ្លួន។ ហេតុដូច្នេះហើយ ទើបការសិក្សាអំពីសិទ្ធិឃាត់ទុក គឺមានប្រយោជន៍ខ្លាំងណាស់សម្រាប់មនុស្សគ្រប់គ្នាដើម្បីយកទៅអនុវត្តក្នុងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ ព្រោះថាការធានាឱ្យបាននូវកាតព្វកិច្ចគឺជាផ្នែកដ៏សំខាន់មួយដែលមិនអាចខ្វះបានក្នុងការបង្កើតភាពទុកចិត្តគ្នារវាងភាគី ដើម្បីឱ្យសកម្មភាពជីវភាពប្រចាំថ្ងៃរបស់ពួកគេអាចឈានទៅមុខបានប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ និងទំនុកចិត្តខ្ពស់។ តើសិទ្ធិឃាត់ទុកនេះអាចនឹងកើតឡើងយ៉ាងរបៀបណា? តើការធានាកាតព្វកិច្ចតាមរយៈការអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុកមានអានុភាពគតិយុត្តយ៉ាងដូចម្ដេច? ម៉្យាងវិញទៀត តើសិទ្ធិឃាត់ទុកនេះអាចបាត់បង់ទៅវិញនៅពេលណាខ្លះ?

ដើម្បីឱ្យប្រទេសជាតិទទួលបានការអភិវឌ្ឍន៍ ប្រកបដោយស្ថេរភាព និងនិរន្តភាព នោះយើងទាំងអស់គ្នាគប្បីចូលរួមចំណែកក្នុងសង្គម ដើម្បីជួយផ្សព្វផ្សាយចំណេះដឹងដល់ប្រជាពលរដ្ឋទូរទៅឱ្យបានយល់ដឹងអំពីសិទ្ធិ និងករណីយរបស់ខ្លួនផងដែរ បើមិនដូច្នេះទេ ភាពអសកម្ម និងវិវាទនៅក្នុងសង្គមនឹងកើនមានកាន់តែច្រើន។ ហេតុនេះ សារណាយើងខ្ញុំគឺមានគោលបំណងចង់ចូលរួមចំណែងក្នុងការបកស្រាយបំភ្លឺ និងបង្ហាញនូវបទបញ្ញត្តិទាំង

អស់ដែលទាក់ទងនឹងសិទ្ធិឃាត់ទុកឱ្យប្រជាពលរដ្ឋទូទៅយល់ដឹងអំពី សិទ្ធិឃាត់ទុក ឱ្យកាន់តែច្បាស់ថាត្រូវអនុវត្តនៅពេលណា ហើយប្រើវាយ៉ាងដូចម្ដេច ដើម្បីជៀសវាងកុំឱ្យមានការខាតបង់ផលប្រយោជន៍ និងជៀសវាងវិវាទដែលអាចកើតមាន។

ដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើរួចមកហើយថា សារណានេះគឺជាគំនិតដក់ស្រង់ចេញពីប្រភពច្បាប់ និងបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិឃាត់ទុក ជាពិសេសគឺយើងសិក្សាដោយផ្អែកលើវិធាន និងបទបញ្ញត្តិដែល មានចែងក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ ជាមូលដ្ឋានសំខាន់បំផុត ក្នុងការបកស្រាយ និងបង្ហាញលើប្រធានបទ ស្ដីពីសិទ្ធិឃាត់ទុកនេះ។ ការចងក្រងឡើងស្នាដៃជាសារណានេះ ក្នុងគោលបំណងមួយចែងរំលែកចំណេះដឹងដល់សង្គម ហើយមួយផ្អែកទៀតគឺដើម្បីការពារយកសញ្ញាប័ត្រថ្នាក់បរិញ្ញាប័ត្រផ្នែកនីតិសាស្ត្រ និងជាចំណែកមួយក្នុងការចូលរួមចំណែកកិច្ចការស្រាវជ្រាវ ប្រមូលផ្ដុំ និងចងក្រងឯកសារបន្សល់ទុកជាស្នាដៃសម្រាប់សិស្ស និស្សិត និងអ្នកសិក្សាដែលមានបំណងចង់យល់បន្ថែមឱ្យកាន់តែច្បាស់ពីសិទ្ធិឃាត់ទុក ដែលអាចនាំឱ្យប្រទេសជាតិមានធុនធានមនុស្សក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសប្រកបដោយសណ្ដាប់ធ្នាប់ សន្តិភាព និងនិរន្តភាព។

ដើម្បីឱ្យមានភាពងាយស្រួល និងជាស្ពានឈានទៅរកដំណោះស្រាយនូវបញ្ហាផ្សេងៗទាក់ទងនឹងអ្វីទៅគឺជាសិទ្ធិឃាត់ទុក ដែលក្រុមយើងខ្ញុំបានចងក្រង និងលើកយកមកបង្ហាញខាងលើពួកយើងបានចែកប្រធានបទជាពីរជំពូកធំៗ នៅក្នុងនោះផងដែរ ជំពូកទី១ ពួកយើងនឹងបកស្រាយអំពី **ការបង្កើត និងអានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក** និង ជំពូកទី២ ពួកយើងនឹងបកស្រាយអំពី **ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុក** ។

ជំពូកទី១
ការបង្កើត និងអានុភាព
នៃសិទ្ធិឃាត់ទុក

ជំពូកទី១៖ ការបង្កើត និងអានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក

នៅក្នុងជំពូកនេះ យើងនឹងធ្វើការបកស្រាយអំពីអត្ថន័យនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក និងលក្ខខណ្ឌដែលបង្កើតឱ្យមានសិទ្ធិឃាត់ទុកឡើងដើម្បីឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកនោះមានអានុភាព។ ការបកស្រាយនេះយើងនឹងលើកយកបញ្ញត្តិស្តីអំពីសិទ្ធិឃាត់ទុក ដែលមានចែងក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា (២០០៧) ហើយក៏យោងតាមបទបញ្ញត្តិទូទៅនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស ដែលជាគោលការណ៍ទូទៅអនុវត្តចំពោះប្រភេទនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សទាំងប្រាំ ក្នុងនោះសិទ្ធិឃាត់ទុកក៏ជាប្រភេទនៃសិទ្ធិមួយក្នុងចំណោមសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សផងដែរ។

លក្ខខណ្ឌចម្បងនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស គឺជា (១) ជនដែលមានសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សមានអាទិភាពក្នុងការទទួលការសង ជាងម្ចាស់បំណុលផ្សេងទៀត (អានុភាពនៃការទទួលការសងដោយមានអាទិភាព) និង (២) ម្ចាស់សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សអាចឃាត់ទុកនូវវត្ថុជាកម្មវត្ថុ រហូតដល់ពេលដែលទទួលការសងនៃកាតព្វកិច្ចនោះ (អានុភាពនៃការឃាត់ទុក)។

ផ្នែកទី១៖ សញ្ញាណទូទៅនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក

ប្រាតិភោគប្រត្យក្ស គឺជាមធ្យោបាយធានាកាតព្វកិច្ចដោយវត្ថុ។ ដោយផ្អែកតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណី ប្រាតិភោគប្រត្យក្សមាន ២ប្រភេទ សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សបែងចែកដោយច្បាប់ (សិទ្ធិឃាត់ទុក,ឯកសិទ្ធិ) និង សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សតាមការព្រមព្រៀង (សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ, ហ៊ីប៉ូតែក,ប្រាតិភោគដោយអនុប្បទាន)។ សិទ្ធិឃាត់ទុកពុំបានបង្កើតឡើងដោយការព្រមព្រៀងពីភាគីណាមួយ ថានឹងយកវត្ថុមកដាក់ធានាកាតព្វកិច្ចបំណុលអ្វីនោះឡើយ ពោលគឺ ម្ចាស់បំណុលអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុកចំពោះវត្ថុតែម្តង ដែលយើងអាចហៅម្ចាស់បំណុលប្រភេទនេះថា ជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក ហើយសកម្មភាពឃាត់ទុកនេះអាចមានអានុភាពគតិយុត្តតាមច្បាប់កំណត់ កាលណាបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកបានត្រឹមត្រូវ។ សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ម្ចាស់បំណុលចំពោះវត្ថុឃាត់ទុកនឹងត្រូវបង្កើត នៅពេលកើតមានសិទ្ធិឃាត់ទុក។ ហេតុដូច្នេះ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវតែកាន់កាប់វត្ថុដោយប្រុងប្រយ័ត្ន និងអនុវត្តសិទ្ធិនេះឱ្យស្របតាមការកំណត់ដោយច្បាប់ បើមិនដូច្នេះទេ កូនបំណុល ឬតតិយអាចនឹងអះអាងអំពីសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិ រួចទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុ (អាចធ្វើតាមតុលាការ) មកវិញជាមិនខាន។ ក៏ប៉ុន្តែ អានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកលើវត្ថុត្រូវបានបន្តទៅមុខទៀត ប្រសិនបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកទទួលបានការកាន់កាប់ចំពោះវត្ថុនោះវិញ ។

កថាខណ្ឌទី១៖ និយមន័យ

សិទ្ធិឃាត់ទុកសំដៅលើស្ថានភាពដែល អ្នកកាន់កាប់វត្ថុរបស់អ្នកដទៃ មានសិទ្ធិលើបំណុលដែលបានកើតឡើងដោយទាក់ទងនឹងវត្ថុនោះ អ្នកនោះអាចឃាត់ទុកនូវវត្ថុនោះបាន រហូតដល់ពេលដែលខ្លួនទទួលការសងចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលនោះ។ ប៉ុន្តែសិទ្ធិឃាត់ទុកមិនត្រូវកើតមានឡើង ប្រសិនបើសិទ្ធិលើបំណុលនោះមិន

ទាន់ដល់ពេលកំណត់ត្រូវសង។[1] សិទ្ធិឃាត់ទុក គឺជាប្រភេទនៃសិទ្ធិមួយក្នុងចំណោមសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស។[2] ចំពោះពាក្យថា ប្រាតិភោគ គឺជាការធានាដល់ម្ចាស់បំណុលក្នុងការប្រមូលឥណទេយ្យរបស់ខ្លួនត្រឡប់មកវិញ ឬជាមធ្យោបាយដើម្បីធានាការសងកាតព្វកិច្ច។[3] ក្នុងន័យនេះ មធ្យោបាយដើម្បីធានាកាតព្វកិច្ចសងបំណុល គឺការឃាត់ទុកវត្ថុរបស់កូនបំណុល ដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក ការធ្វើបែបនេះ គឺបង្ហាញអំពីទម្រង់នៃការធានាកាព្វកិច្ចដោយវត្ថុ។

កថាខណ្ឌទី២៖ លក្ខខណ្ឌនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក

ដើម្បីឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកបង្កើតអានុភាពបាន យើងសង្កេតឃើញថា មានធាតុផ្សំ ៤ យ៉ាង ដែលត្រូវលើកយកមកអះអាង។ ធាតុផ្សំទាំង ៤ នេះនឹងត្រូវបកស្រាយនៅចំណុច (ក) វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក (ខ) សិទ្ធិលើបំណុល (គ)ទំនាក់ទំនងរវាងសិទ្ធិលើបំណុលនឹងវត្ថុ និង (ឃ)ការកាន់កាប់។

ក. វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក

វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក អាចជាចលនវត្ថុ ឬអចលនវត្ថុ។ ដោយលែក សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស មិនអាចយកវត្ថុដែលមិនអាចធ្វើអនុប្បទានបានមកធ្វើជាកម្មវត្ថុបានទេ។[4] ក៏ប៉ុន្តែច្បាប់បានកំណត់យ៉ាងពិសេសចំពោះ សិទ្ធិឃាត់ទុក ដែលសិទ្ធិនេះ មិនរារាំងការបង្កើតសិទ្ធិឃាត់ទុកលើវត្ថុដែលមិនអាចធ្វើអនុប្បទានបានឡើយ។[5]

ក.១. ចលនវត្ថុ

ចលនវត្ថុ គឺសំដៅទៅលើវត្ថុដែលអាចផ្លាស់ទីបានមានដូចជា តុ ទូរ កៅអី ទោចក្រយានយន្ត ត្រីចក្រយានយន្តជាដើម។ ចំពោះវត្ថុដែលគ្មានរូបរាងវិញ ប៉ុន្តែអាចប្រើ និងគ្រប់គ្រងបានក៏ត្រូវបានចាត់ជាចលនវត្ថុផងដែរ[6] (ចរន្តអគ្គិសនី , ឧស្ម័នហ្គាស...)។

ឧទាហរណ៍៖ លោក A បានយករថយន្តទៅពិនិត្យនៅយានដ្ឋានជុះជុលឡានរបស់លោក B។ ក្រោយពីលោក B បានពិនិត្យរួចឃើញថាមានបញ្ហា ក៏ជួសជុលឡាននោះ ក្រោយពីជួសជុលហើយលោក A មិនព្រមបងប្រាក់ថ្លៃសេវាជួសជុលឡានឱ្យលោក B ដោយអះអាងថាឡានរបស់ខ្លួនមិនបានខូចគ្រាន់តែយកមកពិនិត្យ។ ដោយហេតុថា រថយន្តជាចលនវត្ថុ ហើយមិនមែនជារបស់លោក B និងម៉្យាងទៀត លោក B កើតមានសិទ្ធិលើបំណុលចំពោះលោក A ។ ដូចនេះ លោក B អាចឃាត់ទុករថយន្តរបស់លោក A ។

[1] មាត្រា ៧៧៤ កថាខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[2] មាត្រា ៧៦៧ កថាខណ្ឌទី២ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[3] សទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ ខ្មែរ-អង់គ្លេស-បារាំង ផ្នែករដ្ឋប្បវេណី និងនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី រៀបចំដោយគណៈកម្មការបណ្ឌិតសភាទទួលបន្ទុកអនុម័តពាក្យច្បាប់ បោះពុម្ពដោយទិស្ដីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ២០០៧ ទំព័រទី១៤

[4] មាត្រា ៧៦៨ កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[5] មាត្រា ៧៦៨ វាក្យខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[6] មាត្រា១២០ កថាខណ្ឌទី៤ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ក.២. អចលនវត្ថុ

អចលនវត្ថុ គឺសំដៅលើដីធ្លី និងវត្ថុដែលជាប់នៅលើដី ហើយមិនអាចផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងបាន ដូចជា អាគារ សំណង់ ដំណាំ រុក្ខជាតិ ជាអាទិ៍។[7]

ឧទាហរណ៍៖ លោក A បានជួលដីមួយកន្លែងពីលោក B ដោយកំណត់រយៈពេល២ឆ្នាំក្នុងគោលបំណងធ្វើអាជីវកម្ម។ អំឡុងពេលនៃកិច្ចសន្យាកំពុងអនុវត្ត ស្រាប់តែដីនោះមានការបាក់ស្រុត ហើយលោក B មិនព្រមចេញថ្លៃចាក់ដីបំពេញកន្លែងបាក់ស្រុតទេ ដូចនេះលោក A ក៏ចេញប្រាក់ផ្ទាល់ខ្លួនដើម្បីចាក់ដីបំពេញ និងបន្តការធ្វើអាជីវកម្ម។ ក្រោយពេលចប់កិច្ចសន្យា លោក A មានសិទ្ធិទាមទារប្រាក់ដែលខ្លួនបានចេញក្នុងការចាក់ដីបំពេញនោះ ពីលោក B។ ដោយហេតុថា ដីជាអចលនវត្ថុ ហើយមិនមែនជាកម្មសិទ្ធិរបស់ A ហើយ A មានសិទ្ធិលើបំណុល។ ដូចនេះ លោក A អាចឃាត់ទុកដីនោះ។

ក.៣. វត្ថុដែលមិនអាចធ្វើអនុប្បទានបាន

វត្ថុ សំដៅទៅលើរបស់ដែលមានរូបរាង ជាសារធាតុឧស្ម័ន សារធាតុរាវ និងជាសារធាតុរឹង។[8]

អនុប្បទាន គឺជាការផ្ទេរសិទ្ធិ ឬទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលណាម្នាក់ ដែលជាអនុប្បទានយីទៅឱ្យបុគ្គលម្នាក់ទៀតដែលជា អនុប្បទានិក។[9]

សរុបមកវត្ថុដែលមិនអាចធ្វើអនុប្បទានបាន គឺជារបស់ដែលមានរូបរាងតែមិនអាចធ្វើការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ ឬអំណោយឱ្យអ្នកដទៃបាន។ វត្ថុដែលមិនអាចធ្វើអនុប្បទានបានគឺសំដៅលើចលនវត្ថុ ដូចជា អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណ ប័ណ្ណបើកបរ លិខិតឆ្លងដែន និងសញ្ញាបត្រជាដើម។

ឧទាហរណ៍៖ A បានជួលម៉ូតូដើម្បីជិះកំសាន្តនៅហាងរបស់ B ដោយបានយកអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណខ្លួនមកដាក់ធានា។ ក្រោយដល់រយៈពេលកំណត់សង A បានយកម៉ូតូទៅសង B វិញតែ A មិនបានយកកាបូបលុយមក ។ ដោយហេតុថា អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណជាវត្ថុដែលមិនអាចធ្វើអនុប្បទានបាន នឹងម្យ៉ាងទៀត B កើតមានសិទ្ធិលើបំណុលចំពោះ A ហេតុនេះ B អាចធ្វើការឃាត់ទុកអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណរបស់ A បាន។

ខ. សិទ្ធិលើបំណុល

សិទ្ធិលើបំណុល គឺជាសិទ្ធិទាមទាររបស់បុគ្គលម្នាក់ (ម្ចាស់បំណុល) ចំពោះបុគ្គលម្នាក់ទៀត (កូនបំណុល) ឱ្យផ្តល់នូវតាវកាលិកអ្វីមួយ។[10] ជាធម្មតាបើសិទ្ធិលើបំណុលមិនអាចទាន់យកមកអនុវត្តបាននោះទេ

[7] មាត្រា ១២០ កដាខណ្ឌ ២ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[8] មាត្រា ១១៩ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[9] វចនានុក្រមច្បាប់ ដោយ ហ៊ីង ធីរឫទ្ធិ បោះពុម្ពលើកទី៣ ឆ្នាំ ២០១០ ទំព័រ ៤៤៨

[10] វចនានុក្រមច្បាប់ ដោយ ហ៊ីង ធីរឫទ្ធិ បោះពុម្ពលើកទី៣ ឆ្នាំ២០១០ ទំព័រ៤០៦

ប្រសិនបើពេលវេលានៃការកំណត់សងមិនទាន់ដល់។[11] សិទ្ធិឃាត់ទុក ជាប្រភេទនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស។[12] សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីធានាកាតព្វកិច្ចដែលមានអត្ថិភាពហើយ ទោះបីជាកាតព្វកិច្ចដែលនឹងកើតឡើងនាពេលអានាគតក៏ដោយក្នុងករណីដែលអាចកំណត់កាតព្វកិច្ចបាន ក៏សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សអាចបង្កើតបានដែល...។[13] បានន័យថា កិច្ចសន្យារបស់ភាគីត្រូវតែមានសុពលភាពជាមុនសិន បើមានសុពលភាពគឺមានការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចដោយភាគីណាម្ខាង ហើយបើកាតព្វកិច្ចណាមួយមិនបានអនុវត្តតបស្នងដោយភាគីម្ខាងទៀតនោះទេ គឺភាគីដែលបានអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរួចនោះនឹងកើតមានសិទ្ធិលើបំណុល (កាតព្វកិច្ចចម្បង[14]) ឯសិទ្ធិលើបំណុលនេះនឹងធ្វើឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកកើតមានឡើងប្រសិនបើដល់ថ្ងៃកំណត់សង់។

ឧទាហរណ៍៖ ករណី A ជាម្ចាស់រថយន្ត បានយករថយន្តមកឱ្យ B ជួសជុល ដោយសន្យាគ្នាថាល្ងាចនេះរថយន្តជួសជុលរួច ហើយ A អាចមកយករថយន្តវិញបាន។ ហេតុនេះបើ B អនុវត្តកាតព្វកិច្ចជួសជុលរួច ហើយដល់ពេលល្ងាចតាមការកំណត់ទើប B មានសិទ្ធិទាមទារថ្លៃជួសជុល (សិទ្ធិលើបំណុល) ពី A តែបើ A មិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចបង់ថ្លៃជួសជុលទើប B មានសិទ្ធិឃាត់ទុករថយន្តនោះ។

ឧទាហរណ៍៖ ករណី A ជាម្ចាស់រថយន្តបានយករថយន្តទៅឱ្យ B ជួសជុល ដោយសន្យាគ្នាថា ថ្ងៃទី២៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២២ រថយន្តនឹងជួសជុលរួច ប៉ុន្តែការបង់ប្រាក់ A សុំបង់នៅចុងខែមេសាវិញ។

ក្នុងករណីនេះ ទោះបីជា B បានជួសជុលរថយន្តរួចហើយតាមថ្ងៃកំណត់ក្តី ហើយ A មិនទាន់មកបង់ប្រាក់ ក៏ B មិនអាចអះអាងពីសិទ្ធិឃាត់ទុកចំពោះរថយន្តបានដែរ ព្រោះថាសិទ្ធិលើបំណុលខាងលើមិនទាន់ដល់ថ្ងៃកំណត់សង (ថ្ងៃ៣0 ខែមេសា ឆ្នាំ២០២២) ហេតុនេះសិទ្ធិឃាត់ទុកមិនទាន់កើតឡើងទេ ។

គ. ទំនាក់ទំនងរវាងសិទ្ធិលើបំណុលនឹងវត្ថុ

ប្រសិនបើអ្នកកាន់កាប់វត្ថុរបស់អ្នកដទៃ មានសិទ្ធិលើបំណុលដែលបានកើតឡើងដោយទាក់ទងនឹងវត្ថុនោះ អ្នកនោះអាចឃាត់ទុកនូវវត្ថុនោះបាន រហូតដល់ពេលដែលខ្លួនទទួលបានការសងចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលនោះ។[15] បានន័យថា បន្ទាប់ពីម្ចាស់បំណុលមានសិទ្ធិលើបំណុលរួច ខ្លួនអាចអះអាងអំពីសិទ្ធិឃាត់ទុកលើវត្ថុបាន ក៏ប៉ុន្តែសិទ្ធិឃាត់ទុកដែលម្ចាស់បំណុលកំពុងមានត្រូវតែកើតឡើងដោយទាក់ទងទៅនឹងវត្ថុនោះ។ ហេតុដូច្នេះ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកមិនអាចទៅឃាត់វត្ថុដទៃបានទេ ព្រោះថាការឃាត់វត្ថុដទៃដែលមិនបានបង្កើតដោយសិទ្ធិលើបំណុលទេនោះ នាំឱ្យកើតជាការបំពាន់ទៅលើទ្រព្យ ឬកម្មសិទ្ធិរបស់កូនបំណុល។

[11] មាត្រា ៧៧៤ កថាខណ្ឌទី១ វាក្យខណ្ឌទី២ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[12] មាត្រា ៧៦៧ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[13] មាត្រា ៧៦៩ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[14] កាតព្វកិច្ចចម្បង គឺជាកាតព្វកិច្ចដើមនៃកិច្ចសន្យា ដែលបង្កើតដោយម្ចាស់បំណុលនិងកូនបំណុល

[15] មាត្រា ៧៧៤ កថាខណ្ឌទី១ វាក្យខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ឧទាហរណ៍៖ A បានយករថយន្តទៅផ្ញើរនៅនឹង B ដោយសន្យាថានឹងបង់ថ្លៃផ្ញើ។ A មិនបានបង់ថ្លៃផ្ញើឱ្យទៅ B តាមការសន្យានោះទេ ហេតុនេះ B មានសិទ្ធិលើបំណុលចំពោះ A ហើយសិទ្ធិលើបំណុលនេះកើតចេញពីការផ្ញើរថយន្ត។

ក្នុងករណីនេះ ថ្លៃផ្ញើរគឺជាសិទ្ធិលើបំណុលដែលកើតឡើងដោយទាក់ទងនឹងវត្ថុ (ឡាន)។ ដូច្នេះ B អាចឃាត់ទុកឡាននោះបាន។

ឧទាហរណ៍៖ A ជាភតិបតី បានជួលផ្ទះឱ្យ B។ ក្នុងអំឡុងពេលនៃកិច្ចសន្យា ជញ្ជាំងផ្ទះមានការប្រេះស្រាំ ហើយ B បានជូនដំណឹងទៅ A ឱ្យធ្វើការជួសជុល ប៉ុន្តែ A មិនព្រមធ្វើការជួសជុលនោះទេ។ B បានធ្វើការជួសជុលជញ្ជាំងនោះ ហើយ A មិនបានបង់ប្រាក់ថ្លៃជួសជុលទេ ហេតុនេះ B មានសិទ្ធិលើបំណុលចំពោះ A ហើយសិទ្ធិលើបំណុលនេះកើតចេញពីការជួសជុលផ្ទះ។

ក្នុងករណីនេះ ថ្លៃជួសជុលផ្ទះ គឺជាសិទ្ធិលើបំណុល កើតឡើងដោយទាក់ទងនឹងវត្ថុ (ផ្ទះ)។ ដូច្នេះ B អាចឃាត់ទុកផ្ទះនោះបាន។

ឧទាហរណ៍៖ A និងមិត្តភក្តិមួយក្រុមបានជិះរថយន្តមកកំសាន្តនៅខារ៉ាអូខេមួយកន្លែង បន្ទាប់ពីផឹកស៊ីរួចរាល់ ពួកគេមិនបានបង់ថ្លៃសេវាកម្មកំសាន្តនោះទេពីព្រោះ A មិនបានយកកាបូបលុយមកពីផ្ទះ។

ក្នុងករណីបែបនេះ វាខុសពីឧទាហរណ៍ទាំងពីរខាងលើ រថយន្តពុំមានទំនាក់ទំនងនឹងសិទ្ធិលើបំណុលទេ (ថ្លៃកំសាន្ត) មានន័យថា សិទ្ធិលើបំណុលថ្លៃកំសាន្តមិនបានកើតឡើងដោយទាក់ទងនឹងរថយន្តទេ។ ហេតុដូច្នេះ ម្ចាស់ហាងមិនអាចអះអាងសិទ្ធិឃាត់ទុកចំពោះរថយន្តរបស់ A បានឡើយ។

ដោយឡែកទាក់ទងទៅនឹងមនុស្សវិញ គឺមិនអាចក្លាយទៅជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកបាននោះដែរពីព្រោះកម្មវត្ថុ នៃសិទ្ធិឃាត់ទុក គឺជាវត្ថុ ដូចដែលបានបកស្រាយក្នុងផ្នែកទី១ កថាខណ្ឌទី២ ចំណុច **ក. វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក** ខាងលើ។ ចំពោះមនុស្ស ច្បាប់មិនបានកំណត់ថាជាវត្ថុឡើយ។ ហេតុដូច្នេះ ម្ចាស់ហាងមិនអាចឃាត់ខ្លួន A ឬមិត្តភក្តិរបស់ A ទុកបានទេ។

ឃ. ការកាន់កាប់

ការកានកាប់ សំដៅទៅលើការក្តាប់ទុកវត្ថុ។[16] ការក្តាប់ទុកសំដៅទៅលើការគ្រប់គ្រងលើរូបវត្ថុតាមការជាក់ស្តែង ទោះដោយចំពោះក្តី ឬដោយប្រយោលក្តី។[17] សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវរំលត់ ពេលណាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានបាត់បង់នូវការកាន់កាប់វត្ថុឃាត់ទុកនោះ។[18] ដូចនេះម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវតែធានាឱ្យបាននូវការកាន់កាប់

[16] មាត្រា ២២៧ កថាខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[17] មាត្រា ២២៧ កថាខណ្ឌទី២ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[18] មាត្រា ៧៨០ កថាខណ្ឌទី១ វាក្យខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ទៅលើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក បើមិនដូច្នេះទេសិទ្ធិឃាត់ទុកនឹងត្រូវរំលត់ ព្រោះវត្ថុមិនស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកទៀតឡើយ។

ឧទាហរណ៍៖ លោក A បានយករថយន្តទៅផ្ញើនៅកន្លែងរបស់លោក B ដោយសន្យាថា នៅថ្ងៃអាទិត្យក្រោយខ្លួននឹងមកយកវិញ ហើយខ្លួននឹងបង់ប្រាក់ ៥០$ ជូនលោក B។ លុះដល់ថ្ងៃកំណត់លោក A បានមកយករថយន្តវិញ ហើយបង់ប្រាក់ឱ្យលោក B តែ ១០$ ប៉ុណ្ណោះ។ លោក B មិនសុខចិត្តក៏ឃាត់រថយន្តទុកមិនឱ្យលោក A យកវិញបានទេ លុះត្រាតែលោក A បង់ប្រាក់គ្រប់ចំនួនតាមការសន្យាខាងលើ។

ក្នុងករណីនេះ លោក B បានកាន់កាប់ដោយផ្ទាល់ទៅលើរថយន្ត។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើលោក B មានមូលហេតុណាមួយ ហើយក៏ប្រគល់ការកាន់កាប់ចំពោះរថយន្តនោះទៅតតិយជន នាំឱ្យយើងអាចនិយាយថា លោក B កាន់កាប់ដោយប្រយោល។ ហេតុដូច្នេះ តាមរយៈករណីទាំងពីរខាងលើនេះ លោក B នៅតែអាចបន្តអះអាងអំពីសិទ្ធិឃាត់ទុកចំពោះ A ដដែល។

ឃ.១ ការទទួលបានការកាន់កាប់មកវិញ

យ៉ាងណាមិញ បើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក បានបាត់បង់នូវការកាន់កាប់វត្ថុឃាត់ទុកក៏ដោយ ប្រសិនបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកនោះ ទទួលបានការកាន់កាប់មកវិញ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២៣៧ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ) នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ការកាន់កាប់នោះត្រូវបានចាត់ទុកថា បានបន្តរហូតមក។[19] ហេតុដូច្នេះ ដើម្បីទទួលបានការកាន់កាប់មកវិញ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចធ្វើបណ្ដឹងទាមទារទៅតុលាការដោយផ្អែកលើសិទ្ធិកាន់កាប់បាន។

ឧទាហរណ៍៖ លោក A បានខ្ចីម៉ូតូពីលោក C ស្រាប់តែមានបញ្ហានៅពេលកំពុងធ្វើដំណើរ រួចគាត់ក៏បណ្ដើរម៉ូតូចូលការ៉ាសជួសជុលរបស់លោក B។ ដោយលោក A មិនមានប្រាក់គ្រប់ចំនួនដើម្បីបង់ថ្លៃសេវាជួសជុល នាំឱ្យលោក B ធ្វើការឃាត់ទុកម៉ូតូនោះសិន។ ដំណឹងនេះបានដឹងទៅដល់លោក C ដែលជាម្ចាស់វត្ថុផ្ទាល់ រួចលោក C ក៏ប្រញាប់ចេញទៅជួបលោក B ហើយក៏បានប្រកែកមិនព្រមឱ្យលោក B ឃាត់ទុកវត្ថុនោះតទៅទៀតបានទេ ដោយបានអះអាងពីភស្តុតាងបញ្ជាក់ថាខ្លួនជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិចំពោះវត្ថុ បន្ទាប់មកលោក C បានប្រាប់លោក B ថា "ខ្ញុំមិនមែនជាកូនបំណុលអ្នកឯងទេ ម៉ូតូនេះជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្ញុំ អ្នកណាជាអ្នកជំពាក់បំណុលសូមទៅទារពីអ្នកហ្នឹងទៅ អ្នកឯកគ្មានសិទ្ធិមកឃាត់ទុកម៉ូតូខ្ញុំទេ" រួចលោក C ក៏ឡើងម៉ូតូ ហើយបើកចាក់ចេញទៅ។

ក្នុងករណីនេះ លោក B ត្រូវបានគេដក់ហូតការកាន់កាប់ចំពោះវត្ថុឃាត់ទុក នាំឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបាត់បង់។ ទោះជាយ៉ាងដូច្នេះក្តី ប្រសិនបើលោក B ដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទាមទារវត្ថុឃាត់ទុកនោះមកវិញ ហើយតុលាការសម្រេចតាមការទាមទាររបស់ B នោះអានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបានបន្ត។

[19] មាត្រា ៧៨០ កថាខណ្ឌទី២ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ឃ.២. ការកាន់កាប់ដោយអំពីអនីត្យានុគោល

ចំពោះការកាន់កាប់ដែលកើតពីអំពើអនីត្យានុគោលវិញ គឺមិនអាចអះអាចអំពីសិទ្ធិឃាត់ទុកបានឡើយ។[20] អំពើអនីត្យានុគោល គឺជាអំពើដែលបំពាន់ដោយខុសច្បាប់លើសិទ្ធិ ឬផលប្រយោជន៍អ្នកដទៃដោយកំហុសចេតនា ឬអចេតនា។[21] ការបំពាន់ដោយខុសច្បាប់លើសិទ្ធិ ឬផលប្រយោជន៍អ្នកដទៃ សំដៅទៅលើអំពើដូចជា ការលួច ឆក់ប្លន់ ការបន្លំ ការធ្វើឱ្យខូចខាត់ ឬអំពើខុសច្បាប់ផ្សេងៗទៀតដែលបង្ករព្យសនកម្មទៅលើទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នណាម្នាក់។ ដូចនេះ ប្រសិនបើសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបានអះអាងតាមរយៈការកាន់កាប់ដោយខុសច្បាប់ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ នាំឱ្យការអះអាងពីសិទ្ធិឃាត់ទុកនេះមិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយច្បាប់ឡើយ។

ឧទាហរណ៍៖ លោក A បានលួចរថយន្តរបស់លោក B ហើយក៏បានយកទៅជួសជុល កែរច្នៃ និងបំពាក់ដោយប្រព័ន្ធទំនើបផ្សេងៗ នៅឯយានដ្ឋានរបស់លោក C។ លោក C បានបំពេញកាតព្វកិច្ចជួសជុល កែរច្នៃ និងបំពាក់ប្រព័ន្ធទំនើបចំពោះរថយន្តនោះរួច ស្រាប់តែលោក B បានចូលមកយានដ្ឋានរបស់គាត់ ហើយក៏អះអាងអំពីសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិចំពោះរថយន្តនោះ ហើយទាមទារឱ្យ C ប្រគល់រថយន្តមកវិញ។

ក្នុងករណីនេះ លោក C បានទទួលផលចោរកម្មពី A ដែរផលនេះទៀតសោកកើតចេញពីអំពើអនីត្យានុគោល។ បើទោះបីជាលោក C បានអនុវត្តកាតព្វកិច្ចចំពោះវត្ថុនោះ ឬធ្វើឱ្យវត្ថុកើនតម្លៃក្តីក៏លោក C មិនអាចអះអាងអំពីសិទ្ធិឃាត់ទុក ហើយក៏មិនអាចទាមទារសំណង់អ្វីទាំងអស់ពីលោក B បានដែរ ព្រោះការកាន់កាប់របស់លោក C គឺជាការកាន់កាប់ដោយខុសច្បាប់។

ផ្នែកទី២៖ អានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក

អានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកនឹងត្រូវកើតមានឡើងដល់ម្ចាស់បំណុល កាលណាលក្ខខណ្ឌនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបានបំពេញ ហើយសិទ្ធិឃាត់ទុកនឹងបង្កើតអានុភាពនៃសិទ្ធិ ករណីកិច្ច និងចំណង់គិតិយុត្តរវាងភាគីទាំងពីរ គឺម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក និង កូនបំណុលនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក។ តាមរយៈអានុភាពនេះ ប្រសិនបើម្ចាស់បំណុលផ្ទេរសិទ្ធិរបស់ខ្លួន តើសិទ្ធិឃាត់ទុកនឹងត្រូវបន្តទៅឱ្យអ្នកទទួលដែលឬទេ?

កថាខណ្ឌទី១៖ សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុលតាមរយៈសិទ្ធិឃាត់ទុក

ក. សិទ្ធិទទួលបានការសង

សិទ្ធិទទួលបានការសង គឺជាសិទ្ធិដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ថាតើម្ចាស់សិទ្ធិលើបំណុលណាមួយត្រូវទទួលបានការទូរទាត់សិទ្ធិលើបំណុលដោយអត្តិភាព ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បំណុលអនុវត្តសិទ្ធិចំពោះកូនបំណុលរួមគ្នា។

[20] មាត្រា ៧៧៤ កថាខណ្ឌទី២ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[21] សន្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ ខ្មែរ-អង់គ្លេស-បារាំង ផ្នែករដ្ឋប្បវេណី និងនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី រៀបចំដោយគណៈកម្មការបណ្ឌិតសភាទទួលបន្ទុកអនុម័តពាក្យច្បាប់ បោះពុម្ពដោយទិស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ២០០៧ ទំព័រទី២៩

នៅពេលខ្លះយើងសង្កេតឃើញថា ម្ចាស់បំណុលអាចមានច្រើននាក់ ហើយមានកូនបំណុលមានតែម្នាក់រួមគ្នា ហេតុនេះ ប្រាកដជាអាចមានការដណ្តើមយកវត្ថុដែលជាទ្រព្យរបស់កូនបំណុល។ ដើម្បីកំណត់អាទិភាព ឬលំដាប់នៃម្ចាស់បំណុលដែលត្រូវទទួលបានការសងមុន ទើបច្បាប់ចែងអំពីម្ចាស់បំណុលនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស (សិទ្ធិឃាត់ទុក ឯកសិទ្ធិ សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ ហ៊ីប៉ូតែក និងសិទ្ធិប្រាតិភោគដោយអនុប្បទាន) និង ម្ចាស់បំណុលធម្មតា (ការទិញលក់ ការខ្ចីបរិភោគ ភតិសន្យា ការខ្ចីប្រើ កិច្ចសន្យាបញ្ញើ កិច្ចសន្យាម៉ៅការ កិច្ចសន្យាការងារ សេចក្តីចម្រើនឥតហេតុ និងអំពើអនិត្យានុគោល ជាដើម) ។

អានុភាពនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សត្រូវមានលើវត្ថុ ឬសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សទាំងអស់ រហូតដល់ពេលដែលម្ចាស់សិទ្ធិប្រាតិភោគបានទទួលសំណងនៃសិទ្ធិលើបំណុលទាំងអស់។[22] ប្រសិនបើម្ចាស់សិទ្ធិប្រាតិភោគមិនបានទទួលសំណងនៃសិទ្ធិលើបំណុលទេ អ្នកនោះអាចអនុវត្តសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សនេះតាមនីតិវិធីដែលច្បាបប់បានកំណត់បាន (មាត្រា ៧៧៣ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧)។[23] ហេតុដូច្នេះ ម្ចាស់បំណុល នៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សត្រូវមានអានុភាពទទួលបានការសងមុនម្ចាស់បំណុលធម្មតា។

ក្នុងករណីដែលវត្ថុដែកជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សបានធ្វើអនុប្បទានទៅតតិយជន ម្ចាស់សិទ្ធិប្រាតិភោគនោះ អាចយកអានុភាពនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សមកតតាំងចំពោះតតិយជននោះបាន លើកលែងតែករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា៨០៧ (អានុភាពតាមចំពោះតតិយជនដែលបានធ្វើលទ្ធកម្ម) ស្តីពីឯកសិទ្ធិ និងមាត្រា ៨៩៤ (ការចាត់ចែងវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុដោយអ្នកបង្កើត) ស្តីពីប្រាតិភោគដោយអនុប្បទាន នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី។ ប៉ុន្តែតម្រូវឱ្យម្ចាស់សិទ្ធិប្រាតោភោគនោះមានគ្រប់គ្រាន់នូវល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំង។[24]

ចំពោះសិទ្ធិឃាត់ទុកវិញច្បាប់ក៏បានបញ្ញត្តិថា អាចមានអានុភាពកាន់កាប់វត្ថុដែលបានឃាត់ទុកនោះរហូតដល់ពេលដែលខ្លួនអាចទទួលបានការសងសំណង់។[25] បានន័យថា ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចអះអាងអំពីសិទ្ធិឃាត់ទុក ចំពោះកូនបំណុល ឬកម្មសិទ្ធិករ ឬតតិយជនផ្សេងទៀតបានថាខ្លួននឹងមិនប្រគល់វត្ថុឃាត់ទុកឱ្យនោះទេ រហូតដល់ខ្លួនទទួលបានការសង។ ហេតុនេះ ទោះបីជាម្ចាស់បំណុលផ្សេងទៀត បានទទួលសិទ្ធិជាអាទិភាពក៏ដោយ ក៏មិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិចំពោះវត្ថុដែលជាប់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានឡើយ។[26]

[22] មាត្រា ៧៧១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[23] នីតិវិធីដែលច្បាប់កំណត់ត្រូវអនុវត្តតាមជំពូកទី៣ (បញ្ញត្តិស្តីពីការអនុវត្តសិទ្ធិប្រាតិភោគ) ពីមាត្រា ៤៩៦ ដល់ ៥២៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ២០០៦

[24] មាត្រា ៧៧៣ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[25] មាត្រា ៧៧៤ កថាខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[26] សៀវភៅ កម្រងមេរៀន ចងក្រងដោយ កម្មវិធីវិភាគទានច្បាប់ បោះពុម្ពលើកទី៤ ឆ្នាំ២០១៨ ទំព័រទី៩

ឧទាហរណ៍៖ B ជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកចំពោះរថយន្តរបស់ A ចំណែកឯ C វិញជាម្ចាស់បំណុលធម្មតា។ ម្ចាស់បំណុលទាំងពីរបានធ្វើការអនុវត្តសិទ្ធិរៀងៗខ្លួនដើម្បីអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះរថយន្តរបស់ A (កូនបំណុលរួម)។

ក្នុងករណីបែបនេះ B គឺជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក ហើយ C វិញគឺជាម្ចាស់បំណុលធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ បើយោងតាមការបកស្រាយខាងលើ នាំឱ្យ B ត្រូវទទួលបានការសងមុនចំពោះការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះទ្រព្យរបស់កូនបំណុល ព្រោះថា សិទ្ធិឃាត់ទុកជាប្រភេទនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស ហើយ B ក៏ជាអ្នកកាន់កាប់វត្ថុរបស់កូនបំណុលថែមទៀតផង។

ខ.សិទ្ធិទទួលសំណាច់ពីផលដោយអទិភាព

ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក អាចទទួលផលពីវត្ថុដែលឃាត់ទុក និងអាចយកផលនោះមកកាត់សិទ្ធិលើបំណុលដោយមានអាទិភាពជាងម្ចាស់បំណុលផ្សេងទៀតបាន។[27] ពាក្យថា "ផល" ត្រូវបានបែងចែងជាពីរដោយផ្អែកតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា គឺផលធម្មជាតិ និងផលស៊ីវិល។ បានន័យថា ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក នៅពេលដែលខ្លួនឃាត់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុករួច ខ្លួនមានសិទ្ធិយកផលដែលបានកើតមានឡើងពីវត្ថុឃាត់ទុក (ផលធម្មជាតិ) មកកាត់សិទ្ធិលើបំណុល ឬយកវត្ថុឃាត់ទុកនោះទៅបង្កើតឱ្យចេញជាផល (ផលស៊ីវិល) ដើម្បីទូទាត់ជាមួយសិទ្ធិលើបំណុលដែលខ្លួនមានដោយមានអាទិភាពជាងម្ចាស់បំណុលផ្សេងៗទៀត។ ម៉្យាងវិញទៀត ផលដែលទទួលបានដូចខាងលើនេះ ត្រូវយកមកកាត់ការប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុលជាមុនសិន ហើយប្រសិនបើមានសំណល់ត្រូវយកមកកាត់ប្រាក់ដើម។[28] ដូចនេះ ក្នុងករណីដែលបំណុលមិនមានផ្ជាប់ការប្រាក់ទេនោះ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចយកផលដែលខ្លួនទទួលបានពីវត្ថុមកកាត់សិទ្ធិលើបំណុលជាមួយប្រាក់ដើមតែម្តង។

ឧទាហរណ៍៖ ធីតាបានយកសត្វឆ្មាចិញ្ចឹមរបស់ខ្លួនទៅឱ្យអ្នកគ្រូពេទ្យសត្វព្យាបាលជម្ងឺ។ បន្ទាប់ពីព្យាបាលរួចធីតាមិនមានលទ្ធភាពបង់ប្រាក់ចំនួន ៣០០$ ឱ្យទៅអ្នកគ្រូពេទ្យទេ ដោយធីតាសន្យាថានឹងយកប្រាក់មកសងឱ្យគ្រប់ចំនួននៅរយៈពេល ១០ថ្ងៃក្រោយ។ ដូចនេះអ្នកគ្រូពេទ្យក៏ឃាត់ឆ្មាទុកសិនដើម្បីធានាបំណុលខ្លួន។ លុះផុតរយៈពេល១០ថ្ងៃមិនឃើញធីតាមកទូទាត់បំណុលឡើយ ហើយខណៈពេលនោះដែរចំពេលដែលសត្វឆ្មាកើតកូនតែម្តងបានចំនួន ៨ក្បាល់ ដោយកូនឆ្មា ៨ក្បាល់មានតម្លៃ ២០០$ ហើយអ្នកគ្រូពេទ្យក៏មានបំណង់ចងទិញកូនឆ្មាមកចិញ្ចឹមផងដែរ។

ហេតុដូច្នេះ អ្នកគ្រូពេទ្យអាចយកកូនឆ្មា ៨ក្បាល់ មកកាត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលខ្លួនមាន នាំឱ្យសិទ្ធិលើបំណុលដែលនៅសល់គឺចំនួន ១០០$ ទៀត។

[27] មាត្រា ៧៧៥ កថាខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[28] មាត្រា ៧៧៥ កថាខណ្ឌទី២ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ឧទាហរណ៍៖ ពូសុខបានយករថយន្តទៅការ៉ាសពូសំ ដើម្បីឱ្យគាត់ជួសជុល។ តម្លៃជួសជុលអស់ ១០០០$ តែពូសុខមានតែ ៨០០$ ទេក៏យកបង់ឱ្យពូសំសិន ហើយសន្យាថា ៧ថ្ងៃក្រោយខ្លួននឹងសង ២០០$ ទៀត។ នាំឱ្យសិទ្ធិលើបំណុលនៅសល់គឺ ២០០$ តែពូសំសូមឃាត់ទុករថយន្តសិនដើម្បីធានាបំណុលដែលនៅសល់។ លុះរយៈពេល ៧ថ្ងៃក្រោយពូសុខប្រាប់ថាខ្លួននៅតែមិនទាន់មានលទ្ធិភាពសងនៅឡើយទេ ហើយពូសំក៏ស្នើសុំឱ្យពូសុខយល់ព្រមឱ្យខ្លួនយករថយន្តនោះទៅជួលឱ្យផលិតករកុន ពេលនោះពូសុខក៏អនុញ្ញាត។

ក្នុងករណីនេះ ពូសំបានជួលរថយន្ត និងទទួលបានប្រាក់ ១០០$ ហេតុដូច្នេះ សិទ្ធិលើបំណុលដែលនៅសល់គឺ ១០០$ ទៀត។

គ.សិទ្ធិទាមទារឱ្យសងសោហ៊ុយ

ចំពោះសោហ៊ុយចាំបាច់សម្រាប់ការគ្រប់គ្រង និងថែរក្សាវត្ថុ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកដែលបានចេញចំណាយនោះ អាចទាមទារឱ្យកម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុនោះសងចំណាយវិញភ្លាមបាន។[29] ទាក់ទងនឹងសោហ៊ុយចាំបាច់សម្រាប់ការគ្រប់គ្រង និងថែរក្សាវត្ថុដែលឃាត់ទុក ហើយប្រសិនបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានចេញចំណាយបង្កើនតម្លៃចំពោះវត្ថុ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចទាមទារឱ្យកម្មសិទ្ធិករសងចំណាយទាំងអស់ដែលខ្លួនបានចេញ ឬតម្លៃប្រាក់កំណើន ដែលមានអត្ថិភាពតាមការទាមទារជ្រើសរើសរបស់កម្មសិទ្ធិករ ក្នុងករណីកំណើននោះនៅតែមាន។ ប៉ុន្តែតុលាការអាចកំណត់ពេលវេលាសមរម្យដើម្បីសងតាមការទាមទាររបស់កម្មសិទ្ធិករបាន។[30]

ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចទាមទារនូវសំណងនៃសោហ៊ុយដែលខ្លួនបានចំណាយទៅលើវត្ថុឃាត់ទុកនោះបាន ។ បាននន័យថា ការបែងចែករវាងសោហ៊ុយចាំបាច់សម្រាប់ការគ្រប់គ្រង និងថែរក្សាវត្ថុ និង សោហ៊ុយបង្កើនតម្លៃ ចំពោះសោហ៊ុយចាំបាច់សម្រាប់ការគ្រប់គ្រង និងថែរក្សាវត្ថុ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកដែលបានចេញចំណាយនោះ អាចទាមទារឱ្យកម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុនោះសងចំណាយវិញភ្លាមបាន។ ម៉្យាងវិញទៀត ច្បាប់អនុញ្ញាតឱ្យម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកទាមទារឱ្យកម្មសិទ្ធិករសងសោហ៊ុយបង្កើនតម្លៃវិញ ប៉ុន្តែករណីកិច្ចត្រូវសងរបស់កម្មសិទ្ធិករ ត្រូវបានបន្ធូរ។ ករណីដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យទាមទារសងសោហ៊ុយបង្កើនតម្លៃ ត្រូវបានកម្រិតតែករណីដែលកំណើនតម្លៃនោះនៅតែមាន។ ចំណែកឯទំហំនៃការទាមទារសំណងកម្មសិទ្ធិករដែលមានករណីយកិច្ចសង អាចជ្រើសរើសចំណាយទាំងអស់ដែលខ្លួនបានចេញ ឬតម្លៃប្រាក់កំណើនដែលមានអត្ថិភាពបាន (ក្នុងចំណោមនេះ កម្មសិទ្ធិករអាចជ្រើសរើសចំនួនទឹកប្រាក់តិចជាងបាន) ។

[29] មាត្រា ៧៧៧ កថាខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[30] មាត្រាដដែល កថាខណ្ឌទី២

ឧទាហរណ៍៖ B ជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានយករថយន្តដែលបានឃាត់ទុកពី A ទៅលាងសំអាត ព្រមទាំងប្តូរប្រេងមាស៊ីន នឹងបានចាក់សាំងផងដែល ព្រោះថាបើគ្រឿងម៉ាស៊ីនមួយគ្រឿងមិនបានបើកដំណើរការយូរថ្ងៃ វាអាចនឹងគាំង។

ក្នុងករណីនេះ B បានចេញសោហ៊ុយផ្ទាល់ខ្លួនក្នុងការគ្រប់គ្រង និងថែរក្សារថយន្តរបស់ A។ ដូចនេះ B អាចទាមទារឱ្យ A សងសោហ៊ុយចំណាយដែលខ្លួនបានចំណាយកន្លងមក។

ឧទាហរណ៍៖ A បានយកគោដែលមានតម្លៃ ២,០០០,០០០៛ ទៅព្យាបាល។ លោក B ជាគ្រូពេទ្យសត្វបានព្យាបាលគោរបស់ A ជាសះស្បើយ ហើយថ្លៃព្យាបាលអស់ចំនួន ៤០០,០០០៛ ដោយលោក A ពុំមានប្រាក់បង់គ្រប់ចំនួន នោះខ្លួនក៏ស្នើសុំសង់ក្នុងរយៈពេល ៣០ថ្ងៃទៀត។ ក្នុងករណីនេះ B កើតមានសិទ្ធិលើបំណុលចំនួន ៤០០,០០០៛ ហើយក៏បានធ្វើការឃាត់ទុកសត្វគោ។ លុះរយៈពេល ៤០ថ្ងៃក្រោយមក មិនឃើញ A មកសង់បំណុលឡើយ ជាហេតុនាំឱ្យ B ទទួលរងបន្ទុកចំណាយអស់ដល់ទៅចំនួន ២០០,០០០៛ ក្នុងការថែរក្សាសត្វគោនោះ។ ទន្ទឹមនឹងការមើលថែរក្សាសត្វគោអស់រយៈពេល៤០ថ្ងៃ សត្វគោនោះមានសុខភាពល្អប្រសើរ និងធំធាត់ជាងមុន ដែលជាហេតុនាំឱ្យតម្លៃរបស់សត្វគោកើនដល់ចំនួន ២,១៥០,០០០៛។

ក្នុងករណីនេះយើងសង្កេតឃើញថា កើតមានសោហ៊ុយបង្កើតតម្លៃចំនួន ១៥០,០០០៛ ហើយចំពោះសោហ៊ុយក្នុងការមើលថែរក្សាសិត្វគោវិញមានដល់ទៅចំនួន ២០០,០០០៛ ដែលជាចំនួនច្រើនជាងសោហ៊ុយបង្កើនតម្លៃដល់ទៅ ៥០,០០០៛។ បើយើងអនុវត្តតាមការបកស្រាយខាងលើ នោះកម្មសិទ្ធិករមានសិទ្ធិក្នុងការជ្រើសរើសសងសោយហ៊ុយណាដែលតិចជាងបាន គឺអាចសង់សោហ៊ុយបង្កើនតម្លៃចំនួន ១៥០,០០០៛។

ឃ. ការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុក

សិទ្ធិឃាត់ទុក ជាប្រភេទមួយក្នុងចំណោមសិទ្ធិប្រាតិភោគ ប៉ុន្តែការអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុកតាមផ្លូវតុលការគឺមានគោលបំណងតែប្តូរជាប្រាក់តែប៉ុណ្ណោះ។ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក អាចរក្សាទុកវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកដើម្បីដាក់សម្ពាធដល់កូនបំណុលឱ្យអនុវត្តកាតព្វកិច្ចពេលណាមួយបាន ហើយបើកូនបំណុលនៅតែមិនព្រមសង ឬមានការលំបាកក្នុងការថែរក្សាវត្ថុឃាត់ទុកនោះ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចធ្វើការអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុកបានតាមផ្លូវតុលាការ ហៅថា ការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុក។[31] ការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុកមានគោលបំណង់ឱ្យកូនបំណុលសង ឬអនុវត្តនីតិវិធីប្តូរជាប្រាក់។ ចំពោះការលក់ដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុកតម្រូវឱ្យមានលិខិតអនុវត្តជាមុនសិន។[32] ដោយឡែក ការអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុកចំពោះចលនវត្ថុវិញ ប្រសិនបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានដាក់ចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក ឬបានដាក់ឯកសារដែលបញ្ជាក់ថា អ្នក

[31] មាត្រា ៧៧៣ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧ និងមាត្រា ៤៩៩ ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[32] មាត្រា ៣៥០ និង មាត្រា ៤៩៦ ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

កាន់កាប់ចលនវត្ថុបានយល់ព្រមចំពោះការរឹបអូស ក៏ការអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុកអាចដំណើរការបានដែរ ដោយមិនចាំបាច់មានលិខិតអនុវត្តនោះឡើយ។[33]

ឃ.១. វត្ថុឃាត់ទុកជាកម្មសិទ្ធិរបស់កូនបំណុល

វត្ថុឃាត់ទុកជារបស់កូនបំណុល សំដៅទៅលើស្ថានភាពដែលកូនបំណុលមានសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិទៅលើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក។ ស្ថានភាពគតិយុត្តបែបនេះ បានបើកសិទ្ធិឱ្យម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអនុវត្តសិទ្ធិលក់ដោយបង្ខំតាមផ្លូវតុលាការប្រសិនបើមានមូលហេតុសមស្រប ឬទទួលបានការអនុញ្ញាតពីតុលាការ។ ការអនុវត្តដោយបង្ខំតាមផ្លូវតុលាការនេះ កូនបំណុលមិនអាចអះអាងអំពីសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិមកតតាំងជាមួយម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកឱ្យប្រគល់វត្ថុ ឬលុបចោលការអនុវត្តដោយបង្ខំបានឡើយ។

ឧទាហរណ៍៖ លោក A បានយកសត្វគោទៅឱ្យលោក B ព្យាបាល ដោយសន្យាថាក្នុងរយៈពេល១០ថ្ងៃ A នឹងបង់ប្រាក់ថ្លៃព្យាបាលចំនួន ៣០០ដុល្លា ដល់ B។ ដល់រយៈពេលកំណត់សង A មិនមានលទ្ធភាពសងគ្រប់ចំនួននោះទេ សងបានត្រឹមតែ ១០០ដុល្លា ដូចនេះបំណុលដែល A ជំពាក់ B នៅសល់ ២០០ដុល្លា ហើយ A បានសុំ B រយៈពេល៥ថ្ងៃទៀតខ្លួននឹងសងគ្រប់ចំនួន នាំឱ្យលោក B ឃាត់ទុកសត្វគោនោះដើម្បីធានាបំណុល។ លើសរយៈពេល៥ថ្ងៃហើយ មិនឃើញ A មកសងប្រាក់ ព្រមទាំងមានការពិបាកក្នុងការរកចំណីឱ្យសត្វគោនោះស៊ី ហើយថែមទាំងពិបាកក្នុងការថែទាំងវាទៀតនោះ B ក៏បានស្នើរសុំទៅតុលាការក្នុងការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុក ដោយយកសត្វគោនោះទៅលក់។ តុលាការក៏បានអនុញ្ញាត ហើយយកវត្ថុឃាត់ទុកនោះទៅអនុវត្តដោយប្តូរជាប្រាក់។

ឃ.២. វត្ថុឃាត់ទុកមិនមែនជាកម្មសិទ្ធិរបស់កូនបំណុល

ការកាន់កាប់វត្ថុឃាត់ទុកដែលកូនបំណុលគ្មានសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិ គឺជាស្ថានភាពមួយដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកកំពុងតែកាន់កាប់វត្ថុរបស់តតិយជនដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកតាមរយៈសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ខ្លួនចំពោះកូនបំណុល។ បើទោះជា ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកមានមូលហេតុសមស្របក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិលក់ដោយបង្ខំក៏ដោយ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកនឹង ត្រូវប្រឈមនឹងការអះអាងអំពីសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុឃាត់ទុកនោះ ព្រោះថាកម្មសិទ្ធិករអាចទាមទារឱ្យអ្នកកាន់កាប់ប្រគល់វត្ថុរបស់ខ្លួនមកវិញបាន។[34] ម៉្យាងវិញទៀត កម្មសិទ្ធិករមានសិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ និងបង្ការការរារាំងដោយផ្អែកលើសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិ ក្នុងករណីការអនុវត្តសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិត្រូវបានរារាំង ឬករណីដែលមានការបារម្ភជាក់ស្តែងថា ការអនុវត្តសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួននឹងទទួលបានការរារាំង។[35]

[33] មាត្រា ៥០០ ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[34] មាត្រា ១៥៥ វាក្យខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[35] មាត្រា ១៥៩ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ដូច្នេះ ការអនុវត្តលក់ដោយបង្ខំរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកតាមរយៈតុលាការ នឹងត្រូវបានផ្អាក់ ឬលុបចោលវិញជាមិនខាន។ ផ្ទុយមកវិញ វាគឺជាការទទួលខុសត្រូវចំពោះការបាត់បង់ ឬខូចខាតនៃវត្ថុកាន់កាប់ ប្រសិនបើអ្នកកាន់កាប់ដែលគ្មានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ[36] ទោះបីក្នុងករណីកាន់កាប់ដោយសុចរិតក៏ដោយ ក៏មានករណីកិច្ចសងនូវការខូចខាត់ទាំងអស់ដែរ។[37] ប្រសិនបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានអនុវត្តដោយបង្ខំនូវសិទ្ធិឃាត់ទុកទៅលើវត្ថុដែលកូនបំណុលខ្លួនមិនមែនជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ហើយលិខិតអនុវត្តក៏ត្រូវបានចូលជាស្ថានពរ ឯវត្ថុក៏ត្រូវបានលក់ និងប្តូរជាប្រាក់ផងដែរ នោះនាំឱ្យវត្ថុរបស់កម្មសិទ្ធិករត្រូវបានបាត់បង់។ ការធ្វើបែបនេះ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកមិនទទួលបានផលប្រយោជន៍នោះទេ នៅពេលដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអនុវត្តដោយបង្ខំនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកលើវត្ថុដែលកូនបំណុលមិនមែនជាកម្មសិទ្ធិករ។ ដោយហេតុថា កូនបំណុលអាចប្តឹងទាមទារយកប្រាក់ដែលទទួលនបានពីការលក់មកវិញបាន និងអាចប្តឹងទាមទារសំណងផ្សេងៗតាមភាពជាក់ស្តែង។ ហេតុដូច្នេះ ការដែលម្ចាស់សិទ្ធិអនុវត្តការលក់ដោយបង្ខំក្នុងករណីនេះ គឺជាការនាំទុកដាក់ខ្លួនទៅវិញទេ។ ដោយឡែក ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកគួរតែបន្តការកាន់កាប់ និងថែរក្សាវត្ថុឃាត់ទុកនោះតទៅទៀតដើម្បីដាក់សម្ពាធដល់កម្មសិទ្ធិករ និងកូនបំណុលឱ្យមកចរចារទើបជាការប្រសើរ។

ឧទាហរណ៍៖ A បានខ្ចីរថយន្តរបស់ C ដើម្បីធ្វើដំណើរទៅខេត្តមួយ។ ក្រោយពេលត្រឡប់មកវិញ A សង្កេតឃើញថារថយន្តនោះមានបញ្ហា A ក៏បានយករថយន្តដែលខ្ចីពី C នោះទៅដាក់ជួសជុលនៅយានដ្ឋានជួសជុលឡានរបស់ B ដោយសន្យាថា ៣ថ្ងៃក្រោយនឹងមកទូទាត់ប្រាក់។ ក្រោយពី B បានជួសជុលហើយរំលងផុត៥ថ្ងៃ មិនឃើញ A មកយកឡាន B ក៏បានទៅជួប A នៅផ្ទះ ដើម្បីឱ្យ A សងប្រាក់ថ្លៃជួសជុលឡាន ប៉ុន្តែ A បានបដិសេដមិនព្រមសងទេព្រោះអះអាងថាឡាននេះមិនមែនជាឡានរបស់ខ្លួន ទើប B សម្រេចឃាត់ទុករថយន្តនោះ។ ដោយសារតែកូនបំណុលមិនព្រមសងប្រាក់ និងមានភាពលំបាកក្នុការទុកដាក់ (យានដ្ឋានមានទីធ្លាតូចចង្អៀត) B ក៏បានដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការដើម្បីស្នើរសុំអនុវត្តដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុក ដែលមានរថយន្តជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក ក្នុងគោលបំណងយកកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកនោះទៅប្តូរជាប្រាក់ រួចទូទាត់សិទ្ធិលើបំណុល។

ក្នុងករណីនេះ កម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកមិនមែនជាកម្មសិទ្ធិរបស់ កូនបំណុល A ទេ ហើយ C ក៏មិនមែនជាកូនបំណុលរបស់ B ដែរ។ ហេតុដូចនេះប្រសិនបើ B អនុវត្តដោយបង្ខំនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក នាំឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវរំលត់។ ម្យ៉ាងវិញទៀត បើ B បានអនុវត្ត B មិនអាចធ្វើការទូទាត់សិទ្ធិលើបំណុលថ្លៃជួសជុលជាមួយនឹងសិទ្ធិទាមទារថ្លៃលក់រថយន្តរបស់ C បាននោះទេ ហើយ B មានករណីកិច្ចប្រគល់ថ្លៃលក់រថយន្តទៅឱ្យ C វិញ។

[36] ការអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុកគឺជាទម្រង់មួយនៃការកាន់កាប់ដែលអ្នកកាន់កាប់នោះគ្មានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិទេ

[37] មាត្រា ១៥៧ វាក្យខណ្ឌទី១ និង ទី២ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

កថាខណ្ឌទី២៖ ករណីកិច្ចរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក

ក. ករណីកិច្ចក្នុងការកាន់កាប់វត្ថុឃាត់ទុក

ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាច ប្រើប្រាស់ ជួល ឬដាក់ប្រាតិភោគ និងអាស្រ័យផលលើវត្ថុដែលបានឃាត់ទុក បានតែត្រូវមានករណីកិច្ចជូនដំណឹង និងទទួលបានការអនុញ្ញាតពីកូនបំណុល ហើយក៏ត្រូវមានករណីកិច្ចក្នុងការថែរក្សា និងប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះវត្ថុក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត ដើម្បីជៀសវាងការខូចខាតដល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកនោះ។[38]

ឧទាហរណ៍៖ លោក A និង លោក B បានចុះកិច្ចសន្យាសាងសង់ផ្ទះមួយកន្លែង។ ក្រោយមកដោយមានបញ្ហាខ្វះខាត់លោក A មិនបានទូរទាត់ប្រាក់គ្រប់ចំនួនឱ្យមកលោក B នោះទេ។ លោក A ក៏បានស្នើរសុំ B សងប្រាក់ដែលជំពាក់ក្នុងរយៈពេល ២ឆ្នាំទៀត។ ដោយយោគយល់ពីស្ថានភាពរបស់ A លោក B ក៏បានយល់ព្រមដោយមានលក្ខខណ្ឌគឺ B ត្រូវឃាត់ទុកផ្ទះនោះរហូតដល់ A សងប្រាក់គ្រប់ចំនួន ទើប B ប្រគល់ផ្ទះឱ្យវិញ។ ម៉្យាងវិញទៀត B បានស្នើរសុំ A ក្នុងការដាក់ផ្ទះនោះជួល នៅពេលដែល B បានសាងសង់រួច ហើយ A ក៏បានអនុញ្ញាត។

ក្នុងករណីនេះ B អាចយកវត្ថុដែលឃាត់ទុកទៅដាក់ជួលដើម្បីកាត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលខ្លួនមាន។

ក.១. ការធ្វើបណ្ដឹងចំពោះម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក

ការធ្វើបណ្ដឹងនេះ គឺជាសិទ្ធិរបស់កូនបំណុល នៅពេលដែលបានដឹងថាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបំពាន់កាតព្វកិច្ចក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត ហើយនេះក៏ជាមូលហេតុមួយក្នុងការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកផងដែរ។ នៅពេលខ្លះម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអនុវត្តសិទ្ធិប្រើប្រាស់វត្ថុដោយពុំមានការអនុញ្ញាតពីកូនបំណុលឡើយ ដោយយកទៅដាក់បញ្ចាំដើម្បីទទួលបានប្រាក់យកមកជាប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន។ ការធ្វើដូច្នេះ ជាហេតុនាំឱ្យវត្ថុត្រូវបានដាក់ធានាជាមួយនឹងម្ចាស់បំណុលថ្មីមួយទៀត (ម្ចាស់សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ) នោះកូនបំណុលនឹងត្រូវខាត់បង់ប្រយោជន៍យ៉ាងខ្លាំងចំពោះអំពើនេះ។ តើវត្ថុដែលត្រូវបានដាក់ធានាជាមួយម្ចាស់បំណុលថ្មីនោះ អាចធ្វើបដិទានការកាន់កាប់មកឱ្យកូនបំណុលវិញដែរ ឬទេ?

ក្នុងករណីវត្ថុឃាត់ទុកស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ ការធ្វើបណ្ដឹងចំពោះម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកពុំមានន័យទេ។ ម៉្យាងវិញទៀត ដោយសារកូនបំណុល ជាកម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុ នាំឱ្យកម្មសិទ្ធិករអាចអះអាងអំពីកម្មសិទ្ធិចំពោះគ្រប់បុគ្គលទាំងអស់។ នាំឱ្យកូនបំណុលអាចធ្វើបណ្ដឹងទាមទាឱ្យម្ចាស់សិទ្ធិលើការបញ្ចាំប្រគល់វត្ថុដោយផ្អែកលើកម្មសិទ្ធិបាន។ ប្រសិនបើ ម្ចាស់សិទ្ធិលើការបញ្ចាំបានអះអាងថា ខ្លួនមានមូលហេតុគតិយុត្តិក្នុងការកាន់កាប់ មិនតែប៉ុណ្ណោះខ្លួនជាអ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិត និង គ្មានកំហុស។

[38] មាត្រា ៧៧៦ កថាខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ដោយសង្កេតឃើញថា ម្ចាស់សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ បានបង្កើតសិទ្ធិលើការបញ្ចាំជាមួយម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែសិទ្ធិលើការបញ្ចាំ ត្រូវបានបង្កើតឡើងជាមួយបុគ្គលដែលគ្មានកម្មសិទ្ធិចំពោះកម្មវត្ថុនៃការបញ្ចាំ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ម្ចាស់សិទ្ធិលើការបញ្ចាំមិនអាចអះអាងអំពីសិទ្ធិលើការបញ្ចាំចំពោះកូនបំណុលបានទេ។ កម្មវត្ថុនៃការបញ្ចាំមិនមែនជាកម្មសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកទេ ហើយម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក មិនបានទទួលការយល់ព្រមពី កូនបំណុលឱ្យបង្កើតសិទ្ធិលើការបញ្ចាំដែរ។ ដូច្នេះ សិទ្ធិលើការបញ្ចាំរវាងម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក និងម្ចាស់សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ មិនបង្កើតអានុភាពឡើយ។[39]

ក.២. យន្តការនៃការការពារតតិយជនដែលសុចរិត

ក្នុងករណីមួយចំនួនតូច តតិយជនអាចនឹងក្លាយជាជនរងគ្រោះប្រសិនបើតតិយជននោះពិតជាមិនបានដឹងថា ចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការធ្វើអនុប្បទានមិនមែនជារបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក។ ចំណែកឯកិច្ចសន្យាអនុប្បទានខាងលើមានសុពលភាពអនុវត្ត និងដោយសុចរិត ថែមទាំងគ្មានកំហុសទៀតផង។ យើងសង្កេតឃើញថា ករណីនេះជាវិវាទរវាងកម្មសិទ្ធិករនៃចលនវត្ថុ និងតតិយជន ពោលគឺមិនមែនជាវិវាទរវាងតតិយជន និងម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកនោះទេ។ តើម្ចាស់តតិយជននឹងត្រូវបានទទួលការការពារពីច្បាប់ដែល ឬទេ?

ចំពោះក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា (២០០៧) ត្រង់មាត្រា ១៩៣ បានបញ្ញត្តិអំពីយន្តការនៃការការពារតតិយជនដែលសុចរិត តាមរយៈលទ្ធកម្មដោយសុចរិតនូវកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ ដោយបានចែងថា អ្នកដែលបានទទួលការផ្ទេរការកាន់កាប់នូវចលនវត្ថុ ដោយកិច្ចសន្យាអនុប្បទានកម្មសិទ្ធិដែលមានសុពលភាព ហើយដោយសុចរិត និងគ្មានកំហុស ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុនោះ ទោះបីជាអនុប្បទានយីគ្មានកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុក៏ដោយ។ ប៉ុន្តែបញ្ហាត្រង់ថា សិទ្ធិលើការបញ្ចាំមិនមែនជាករណីលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិទេ ហេតុនេះអាចយកមាត្រា ១៩៣ មកអនុវត្តដើម្បីការពារតតិយជនសុចរិតបានដែរឬទេ?

ទោះបីជាការធ្វើអនុប្បទានលើការកាន់កាប់ចលនវត្ថុ មិនមែនជាករណីលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិក៏ដោយ ចំពោះគោលគំនិតនៃមាត្រា ១៩៣ មិនត្រឹមតែការពារតតិយជនក្នុងករណីលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិប៉ុណ្ណោះទេ ពោលគឺយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីអនុប្បទានិកជាតតិយជនសុចរិត។

ឧទាហរណ៍៖ A ជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកចំពោះរថយន្តរបស់ B ហើយ A បានយករថយន្តនោះទៅដាក់បញ្ចាំជាមួយ C ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពី B ឡើយ ហើយមិនតែប៉ុណ្ណោះ A បានប្រើល្បិចបន្លំធ្វើឱ្យ C យល់ច្រឡំថារថយន្តនោះជាកម្មសិទ្ធិរបស់ A ថែមទៀតផង។

[39] សៀវភៅ កម្រងមេរៀន ចងក្រងដោយ កម្មវិធីវិភាគទានច្បាប់ បោះពុម្ពលើកទី៤ ឆ្នាំ២០១៨ ទំព័រទី៣២

ក្នុងករណីនេះ C គឺជាតតិយជនសុចរិត និងគ្មានកំហុស។ ហេតុដូច្នេះ B មិនអាចប្តឹងទាមទាររថយន្តពី C វិញបានទេ ព្រោះ C មានលក្ខខណ្ឌគ្រប់គ្រាន់ក្នុងនាមជាម្ចាស់សិទ្ធិលើការបញ្ចាំលើរថយន្តរបស់ B ហើយអាចប្រើសិទ្ធិនេះដើម្បីតតាំងជាមួយសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិរបស់ B បាន។

ខ. ករណីកិច្ចប្រគល់វត្ថុឃាត់ទុក

ទន្ទឹមនឹងការកាន់កាប់វត្ថុឃាត់ទុក ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកមិនត្រឹមតែមានករណីកិច្ចមើលថែរក្សាវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកប៉ុណ្ណោះទេ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកក៏ត្រូវមានករណីកិច្ចប្រគល់វត្ថុឃាត់ទុកទៅឱ្យកូនបំណុល ឬតតិយជនវិញផងដែរ។ ករណីកិច្ចប្រគល់វត្ថុឃាត់ទុកទៅឱ្យកូនបំណុល ឬតតិយជនវិញ កើតមានឡើងនៅពេលដែលសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបានរំលត់ ពោលគឺនៅពេលដែលកូនបំណុល ឬតតិយជន មកបំពេញកាតព្វកិច្ចសងបំណុលគ្រប់ចំនួន ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកទៅឱ្យម្ចាស់ដើមវិញ ឬក៏នៅពេលដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានបំពានកាតព្វកិច្ចណាមួយដែលនាំឱ្យ កូនបំណុលអាចទាមទារឱ្យរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុក ពេលនោះម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកគឺមានកំហុស ដូចនេះត្រូវប្រគល់វត្ថុឃាត់ទុកត្រឡប់ទៅវិញ។

ឧទាហរណ៍៖ B ជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកលើម៉ូតូរបស់ A ហេតុនេះ B ត្រូវមានករណីកិច្ចថែរក្សាម៉ូតូរបស់លោក Aឱ្យបានល្អ ក៏ប៉ុន្តែ លោក B មិនបានថែរក្សារម៉ូតូរបស់លោក A បានល្អនោះទេ គឺទុកចោលឱ្យម៉ូតូហាលថ្ងៃហាលភ្លៀងបណ្តាលឱ្យកើតមានច្រេះចាប់ ព្រមទាំងរបកថ្នាំពណ៌ផងដែរ ដូចនេះ លោក A មានសិទ្ធិទាមទារឱ្យលោក B ប្រគល់វត្ថុឃាត់ទុកមកវិញ ក្នុងករណីនេះ លោក B ត្រូវមានករណីកិច្ចប្រគល់វត្ថុឃាត់ទុកទៅឱ្យលោក A វិញ។

កថាខណ្ឌទី៣៖ ការធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិចំពោះចលនវត្ថុ

លទ្ធកម្ម គឺជាការទទួលបាន ឬការបានឡើងជាម្ចាស់សិទ្ធិនៃវត្ថុណាមួយ។[40] អ្នកដែលបានទទួលការផ្ទេរការកាន់កាប់នូវចលនវត្ថុ ដោយកិច្ចសន្យាអនុប្បទានកម្មសិទ្ធិដែលមានសុពលភាព ហើយដោយសុចរិក និងគ្មានកំហុស ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុនោះ ទោះបីជាអនុប្បទាយីគ្មានកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុនោះក៏ដោយ។[41] អ្នកធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិអាចដាក់ពាក្យស្នើរសុំធ្វើជាកម្មសិទ្ធិករចំពោះវត្ថុកាន់កាប់ទៅតុលាការបានដោយគោរពទៅតាមអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលដែលច្បាប់កំណត់។

ក.លទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិចំពោះចលនវត្ថុតាមរយៈសិទ្ធិឃាត់ទុក

[40] សន្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ ខ្មែរ-អង់គ្លេស-បារាំង ផ្នែករដ្ឋប្បវេណី និងនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី រៀបចំដោយគណៈកម្មការបណ្ឌិតសភាទទួលបន្ទុកអនុម័តពាក្យច្បាប់ បោះពុម្ពដោយទិស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឆ្នាំ២០០៧ ទំព័រទី១៩

[41] មាត្រា ១៩៣ កថាខណ្ឌទី១ វាក្យខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ការបន្តការកាន់កាប់អស់រយៈពេលជាយូរដោយសារតែកូនបំណុលមិនព្រមអនុវត្តកាតព្វកិច្ចសង ឬម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកពុំអាចអនុវត្តសិទ្ធិលក់ដោយបង្ខំបាន យើងសង្កេតឃើញថា អាចមានធាតុផ្សំគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីឱ្យម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកនោះ ស្នើរសុំទៅតុលាការក្នុងការធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុដែលខ្លួនបានកាន់កាប់តាមរយៈសិទ្ធិឃាត់ទុក ប្រសិនបើការកាន់កាប់នោះស្រប់តាមអាជ្ញាយុកាលដែលច្បាប់កំណត់ (១០ឆ្នាំ ឬ ៥ឆ្នាំ)។[42] ដោយហេតុថា ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកទទួលបានការកាន់កាប់ចំពោះវត្ថុដោយសុចរិត និងគ្មានកំហុតទេ តាមរយៈសិទ្ធិលើបំណុលចំពោះកូនបំណុលខ្លួន ហើយបើទោះបីជាកូនបំណុលគ្មានសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុនោះក៏ដោយក៏ច្បាប់ ទទួលស្គាល់ការធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកដែរ។

ខ.អាជ្ញាយុកាលនៃការធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិចំពោះចលនវត្ថុ

ក្នុងករណី អ្នកការកាន់កាប់នោះទទួលបានការកាន់កាប់ទាំងដែរគ្មានសិទ្ធិចំពោះវត្ថុ នោះត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិក្នុងអំឡុងពេល ១០ឆ្នាំ ឬ ៥ឆ្នាំ បើការកាន់កាប់នោះសុចរិត និងគ្មានកំហុសពីដើមមក ហើយបើអ្នកកាន់កាប់ដែលទទួលបានការកាន់កាប់លើវត្ថុតាមរយៈការអះអាងអំពីសិទ្ធិដែលខ្លួនមានចំពោះវត្ថុវិញ នឹងត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិក្រោយអំឡុងពេល ១០ឆ្នាំ ឬ ៥ឆ្នាំ បើការកាន់កាប់នោះសុចរិត និងគ្មានកំហុងពីដើមមក។ យើងសង្កេតឃើញថា អាជ្ញាយុកាលរបស់អ្នកដែលមានបំណង់ធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិ តាមទម្រង់នៃការកាន់កាប់ទាំងពីរខាងលើនេះ គឺខុសគ្នាត្រង់ពាក្យថា "ក្នុងអំឡុងពេល" និង "ក្រោយអំឡុងពេល" តែប៉ុណ្ណោះ។

កថាខណ្ឌទី៤៖ ការបន្តអានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក

ការដែលសិទ្ធិទុកត្រូវបានកើតឡើង គឺត្រូវតែមានសិទ្ធិលើបំណុលអមមកជាមួយ នាំឱ្យម្ចាស់បំណុលមានការអះអាងសិទ្ធិចំនួនពីរ រួមមានសិទ្ធិលើបំណុល និងសិទ្ធិឃាត់ទុក ពោលគឺកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិលើបំណុល គឺជា ប្រាក់ ឬកាតព្វកិច្ចសងបំណុល ឯកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកវិញ គឺជាវត្ថុ។ ប្រសិនបើសិទ្ធិលើបំណុលត្រូវបានផ្ទេរ តើសិទ្ធិឃាត់ទុកនឹងបានបន្តទៅអ្នកទទួលដែរ ឬទេ? ចំពោះក្នុងករណីដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកទទួលមរណៈភាពវិញ តើអានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកនឹងត្រូវរំលត់ ឬបានបន្តទៅសន្តតិជន?

ក. ការបន្តសិទ្ធិឃាត់ទុកតាមរយៈអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុល

សិទ្ធិលើបំណុល ជាទ្រព្យអកម្ម (អរូបី) ដែលសិទ្ធិនេះអាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការធ្វើអនុប្បទានបាន ហើយអនុ ប្បទានិកនឹងក្លាយជាម្ចាស់បំណុលថ្មី។[43] ជាការកំណត់ដោយច្បាប់ អនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុលត្រូវមានអានុភាព តែដោយការព្រមព្រៀងគ្នារវាងម្ចាស់បំណុលដែលមានបំណងធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុលនឹង

[42] មាត្រា ១៩៥ និងមាត្រា ១៩៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[43] មាត្រា ៥០១ កថាខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

អនុប្បទានិកប៉ុណ្ណោះ។[44] ចំពោះលក្ខខណ្ឌតតាំងក្នុងការធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុលដែលមានកំណត់ឈ្មោះ តម្រូវឱ្យអនុប្បទាយី ឬអនុប្បទានិកធ្វើការជូនដំណឹងទៅកូនបំណុលជាមុនសិន ហើយបើកូនបំណុលយល់ព្រម ទើបអាចតតាំងនឹងកូនបំណុល ឬតតិយជនផ្សេងៗបាន ក៏ប៉ុន្តែបើកូនបំណុលមិនបានយល់ព្រមជាមួយ អនុប្បទាយី ឬ អនុប្បទានិតវិញ នោះលក្ខខណ្ឌតតាំងក៏មិនអាចកើតបានដែរ។[45] ចំណែកឯការជូនដំណឹង ឬការ យល់ព្រមនេះ បើមិនបានធ្វើឡើងដោយលិខិតដែលមានការបរិច្ឆេទស្ថាពរទេ នោះមិនអាចតតាំងនឹងតតិយជន ក្រៅពីកូនបំណុលបានឡើយ។[46] ហេតុដូច្នេះ ការព្រមព្រៀងរវាងអនុប្បទានយី និង អនុប្បទានិក អាចបង្កើត អានុភាពនៃការធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុលបាន ហើយអានុភាពនៃការធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុលនេះ គឺ ត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយច្បាប់ ក៏ប៉ុន្តែលក្ខខណ្ឌតតាំងចំពោះកូនបំណុល ឬតតិយជនផ្សេងៗ ពុំទាន់អាច យកមកអះអាងបានឡើយ ពោលគឺអនុប្បទានយី និងអនុប្បទានិកត្រូវគោរពតាមលក្ខខណ្ឌតតាំងខាងលើ។

ក្នុងករណីសិទ្ធិលើបំណុលដែលសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សត្រូវបានបង្កើតឡើង ត្រូវបានផ្ទេរ បើគ្មានការ បង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងទេ សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សនោះក៏ត្រូវបានផ្ទេរទៅឱ្យអ្នកដែលទទួលសិទ្ធិលើបំណុលនេះដែរ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលចាំបាច់តម្រូវឱ្យម្ចាស់សិទ្ធិលើប្រាតិភោគ កាន់កាប់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគនោះ អ្នកទទួលការផ្ទេរសិទ្ធិលើបំណុលក៏ចាំបាច់ត្រូវទទួលនូវការកាន់កាប់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះដែរ។[47] បានន័យថា បើសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានធានាត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាន ហើយបើមិនបានបង្ហាញឆន្ទៈច្បាប់លាស់ថា មិនធ្វើ អនុប្បទានសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សដូច្នេះទេ សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សនេះក៏ត្រូវផ្ទេរដែរ។ ចំពោះសិទ្ធិឃាត់ទុក និង សិទ្ធិលើការបញ្ចាំចាំបាច់ត្រូវផ្ទេរនូវការកាន់កាប់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ (នេះជាការធម្មតាទេ)។[48] ហេតុដូច្នេះ សិទ្ធិ ឃាត់ទុកនឹងត្រូវបានផ្ទេរជាមួយនឹងសិទ្ធិលើបំណុលផងដែរ ទោះបីជាបានបង្ហាញឆន្ទៈព្រមព្រៀង ឬមិនព្រម ព្រៀងក្នុងការផ្ទេរសិទ្ធិឃាត់ទុកក៏ដោយ។

ឧទាហរណ៍៖ B ជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកលើរថយន្តរបស់លោក A ។ បន្ទាប់ពីឃាត់ទុកអស់រយៈពេល ៣ខែ លោក B ស្រាប់តែមានការរវល់ទៅប្រទេសក្រៅរយៈពេលយូរ ក៏បានធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុលនោះទៅឱ្យ ប្អូនប្រុសរបស់គាត់គឺលោក C។ ការធ្វើអនុប្បទាននេះ លោក B ក៏បានជូនដំណឹងទៅឱ្យលោក A ព្រមទាំងបាន ធ្វើជាលិខិតដែលមានកាលបរិច្ឆេទត្រឹមត្រូវផងដែរ លោក A ក៏បានយល់ព្រម។

---

[44] មាត្រា ៥០២ កថាខណ្ឌទី១ វាក្យខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវ៉ាណី ឆ្នាំ២០០៧

[45] មាត្រា ៥០៣ កថាខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[46] មាត្រា ៥០៣ កថាខណ្ឌទី២ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[47] មាត្រា ៧៧០ កថាខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[48] សេក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧ ភាគ៤: គន្ថីទី៦ បោះពុម្ពនៅភ្នំពេញ ថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១០ ទំព័រ ទី ៤ និងទំព័រទី ៥ (មាត្រា៧៧០)

ក្នុងករណីនេះ សិទ្ធិលើបំណុលត្រូវបានផ្ទេរទៅឱ្យ C នាំឲ C ក្លាយជាម្ចាស់សិទ្ធិលើបំណុលថ្មី។ ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលក្នុងឧទាហរណ៍នេះ វាមានទំនាក់ទំនងនឹងសិទ្ធិលើឃាត់ទុក ព្រោះសិទ្ធិឃាត់ទុក (សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រាត្យក្ស) នេះត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសិទ្ធិលើបំណុល។ ដូច្នេះ បើទោះបីជាគ្មានការបង្ហាញឆន្ទៈថាផ្ទេរសិទ្ធិឃាត់ទុកទេ ក៏សិទ្ធិឃាត់ទុកនេះត្រូវបានផ្ទេរទៅឱ្យ C ដែរ (C អាចអះអាងសិទ្ធិឃាត់ទុកចំពោះ A)។

ខ. ការបន្តសិទ្ធិឃាត់ទុកតាមរយៈសន្តតិកម្ម

ការបន្តសិទ្ធិឃាត់ទុកតាមរយៈសន្តតិកម្មវាខុសគ្នាពីការបន្តសិទ្ធិឃាត់ទុកតាមរយៈអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុលខាងលើ ត្រង់ថាមូលហេតុនៃការចាប់ផ្តើមមិនដូចគ្នា ព្រោះថាសន្តតិកម្ម ត្រូវចាប់ផ្តើមដោយមរណភាពរបស់មតកជន (មាន ឬគ្មានបណ្តាំ) រីឯអនុប្បទានសិទ្ធិបំណុល ត្រូវចាប់ផ្តើមដោយការបង្ហាញឆន្ទៈរបស់អនុប្បទានិក និងអនុប្បទានយី ដែលមានបំណងធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុល។

ការបន្តសិទ្ធិឃាត់ទុកតាមរយៈសន្តតិកម្ម គឺជាការបន្តនូវសិទ្ធិ និងករណីកិច្ចទាំងអស់ ដែលស្ថិតក្រោមទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជនឱ្យទៅសន្តតិជន ចាប់ពីពេលដែលសន្តតិកម្មនោះចាប់ផ្តើម។[49] សន្តតិកម្មនេះត្រូវចាប់ផ្តើមដោយមូលហេតុមរណភាពរបស់មតកជន។ ចំពោះការផ្ទេរតាមរយៈសន្តតិកម្ម អាចត្រូវធ្វើឡើងដោយទម្រង់ពីរយ៉ាង គឺសន្តតិកម្ម ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ហៅថា សន្តតិកម្មតាមច្បាប់ និងសន្តតិកម្មដោយផ្អែកតាមឆន្ទៈរបស់មតកជនហៅថា សន្តតិកម្មតាមបណ្តាំ។ សន្តតិកម្មទាំងពីរទម្រង់នេះ គឺនឹងត្រូវចោទជាសំនួរថា តើសិទ្ធិលើបំណុលរបស់មតកជននឹងត្រូវបន្តទៅសន្តតិជនដែរ ឬទេ ប្រសិនបើគ្មានលិខិតបណ្តាំ? តើកូនបំណុលអាចរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកតាមរយៈការដែលម្ចាស់បំណុលខ្លួនទទួលមរណភាពបែបនេះបានដែរ ឬទេ?

ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ខាងលើ សិទ្ធិ និងករណីកិច្ចរបស់មតកជនត្រូវផ្ទេរមកឱ្យសន្តតិជន។[50] ក្នុងករណីនេះសិទ្ធិឃាត់ទុក គឺជាសិទ្ធិរបស់មតកជន នាំឱ្យសន្តតិជនត្រូវទទួលបន្តសិទ្ធិ និងករណីកិច្ចដែលកើតមានពីសិទ្ធិឃាត់ទុកនោះ។ បានសេចក្តីថា ច្បាប់ទទួលស្គាល់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចជាកម្មវត្ថុនៃសន្តតិកម្ម ទោះបីជាសន្តតិកម្មនោះជាទម្រង់នៃសន្តតិកម្មមានបណ្តាំ ឬសន្តតិកម្មគ្មានបណ្តាំក៏ដោយ។ ម៉្យាងវិញទៀត ក៏ពុំមានបញ្ញត្តិនៃមាត្រាណាមួយចែងអំពីការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយមូលហេតុមរណភាពរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកនោះឡើយ។ ហេតុដូច្នេះ សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចត្រូវបន្តតាមរយៈសន្តតិកម្មបាន ហើយកូនបំណុលមិនអាចអះអាងឱ្យរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុក ដោយមូលហេតុនៃការចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មបានទេ។

ឧទាហរណ៍៖ B ជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកលើរថយន្តរបស់ A។ ជាអកុសល ក្រោយពីបានឃាត់ទុកវត្ថុនោះមួយរយៈពេលមក លោក B ក៏បានទទួលមរណភាពដោយសារតែជំងឺប្រចាំកាយ។ លោក A បានដឹងអំពី

[49] មាត្រា ១១៤៧ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[50] ចំពោះអ្នកដែលអាចក្លាយជាសន្តតិជនបានសូមមើលពី មាត្រា ១១៤៩ រហូតដល់ មាត្រា ១១៦២ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ដំណឹងនេះហើយក៏បានអះអាងអំពីការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយមូលហេតុមរណភាពរបស់ B ព្រមទាំងបានទៅទាមទារយករថយន្តពីគ្រួសាររបស់លោក B មកវិញ។

ក្នុងករណីនេះ លោក B មិនបានធ្វើបណ្តាំមរតកអ្វីនោះឡើយ នាំឱ្យបញ្ញត្តិស្តីអំពីសនត្តិកម្មតាមច្បាប់ត្រូវយកមកអនុវត្ត។ សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចជាកម្មវត្ថុនៃសន្តតិកម្មតាមច្បាប់ ដែលបណ្តាលឱ្យសិទ្ធិ និងករណីកិច្ចដែលកើតពីសិទ្ធិឃាត់ទុកអាចបន្តទៅឱ្យសន្តតិជនរបស់លោក B បាន។ ហេតុដូច្នេះ សន្តតិជនដែលទទួលបន្តនូវសិទ្ធិឃាត់ទុកនេះនៅតែមានអានុភាពអះអាងពីការកាន់កាប់ចំពោះរថយន្តដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក ដែលនាំឱ្យ A មិនអាចយករថយន្តទៅវិញបានទេ លុះត្រាតែ A បំពេញកាតព្វកិច្ចសងបំណុលចំពោះអ្នកកាន់កាប់បន្ត(សន្តតិជន)។

ជំពូកទី២
ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុក

ជំពូកទី២៖ ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុក

ការរំលត់ គឺជាស្ថានភាពដែលច្បាប់បានកំណត់ថាសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុលនឹងអាចបាត់បង់ទៅវិញដោយមូលហេតុណាមួយ។ ម្ចាស់បំណុល អាចកើតមានសិទ្ធិឃាត់ទុក និងអាចអះអាងអំពីអានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកខ្លួនចំពោះកូនបំណុល និងតតិយជនបាន ក៏ប៉ុន្តែសិទ្ធិឃាត់ទុករបស់ម្ចាស់បំណុលក៏នឹងអាចត្រូវរំលត់ទៅវិញតាមរយៈការទាមទាររបស់កូនបំណុល ឬការកំណត់ដោយច្បាប់ (បណ្ដឹងទៅតុលាការ)។ ចំពោះការរំលត់នៃសិទ្ធិឃាត់ទុកនេះ អាចកើតឡើងដោយមូលហេតុជាច្រើន ឯមូលហេតុខ្លះកើតពីកំហុសរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក ចំណែកមូលហេតុខ្លះទៀត គឺកើតដោយសារតែការព្រមព្រៀង និងការលះបង់សិទ្ធិ ហើយនឹងអាចត្រូវរំលត់ផងដែរដោយមូលហេតុគតិយុត្ត និងមូលហេតុដទៃទៀតដែលនឹងត្រូវបកស្រាយក្នុងចំណុចនីមួយៗក្នុងផ្នែកខាងក្រោមនេះ។

ផ្នែកទី១៖ ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយមូលហេតុទាក់ទងនឹងវត្ថុ

សិទ្ធិឃាត់ទុក នឹងត្រូវរំលត់នៅពេលណាដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានបាត់បង់នូវការកាន់កាប់ ចំពោះវត្ថុឃាត់ទុកនោះ។[51] ជាភាពសត្យានុម័ត សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវតែមានការកាន់កាប់ចំពោះវត្ថុនោះទើបយើងអាចអះអាងអំពីសិទ្ធិឃាត់ទុកបាន ហើយប្រសិនជាគ្មានវត្ថុយកមកអះអាងទេ តើវាអាចកើតមានសិទ្ធិឃាត់ទុកយ៉ាងរបៀបមិច? បានន័យថា លក្ខខណ្ឌសុពលភាពនៃការកានកាប់ចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក គឺជាធាតុផ្សំដែលមិនអាចខ្វះបានឡើយចំពោះម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ប្រសិនបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកមានការកាន់កាប់លើវត្ថុហើយ និងអាចអះអាងអំពីសិទ្ធិឃាត់ទុកថែមទៀត ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើកូនបំណុល ឬតតិយជនបានមកសងសិទ្ធិលើបំណុល នោះម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវប្រគល់វត្ថុទៅឱ្យម្ចាស់ដើមវិញ ព្រោះវត្ថុត្រូវបានទូទាត់សិទ្ធិលើបំណុលរួចហើយ។ ស្ថានភាពបែបនេះនឹងធ្វើឱ្យម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក ពុំមានវត្ថុកាន់កាប់តទៅទៀតឡើយនាំឱ្យខ្លួនមិនអាច់អះអាងអំពីសិទ្ធិឃាត់ទុកបន្តទៅមុនបាន។

កថាខណ្ឌទី១៖ ការបាត់បង់ការកាន់កាប់លើវត្ថុឃាត់ទុក

សិទ្ធិឃាត់ទុក គឺជាសិទ្ធិដែលកើតមានចំពោះវត្ថុរបស់កូនបំណុល ហើយវត្ថុនោះត្រូវតែជាវត្ថុដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយសិទ្ធិលើបំណុល។ ចំពោះកាល់ដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានបាត់បង់ការកាន់កាប់វត្ថុឃាត់ទុកដោយអំពើ ឬសកម្មភាពណាមួយ ហើយប្រសិនបើកាលៈទេសៈនោះបានធ្វើឱ្យម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបាត់បង់កម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកដោយការប្រគល់ឱ្យទៅកូនបំណុលវិញក្ដី ឬដោយការលះបង់ចោលវត្ថុឃាត់ទុកក្ដី ឬដោយស្ថាន

[51] មាត្រា ៧៨០ កថាខណ្ឌទី១ វាក្យខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ភាពដែលមិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុកបាន ក្នុងករណីនេះ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកនោះ ត្រូវបានចាត់ទុកថា បានរំលត់សុពលភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកដែលខ្លួនមាន។

ក. ការអនុញ្ញាតឱ្យកូនបំណុលយកវត្ថុឃាត់ទុកទៅវិញ

ការអនុញ្ញាតឱ្យកូនបំណុលយកវត្ថុឃាត់ទុកទៅវិញ វាជាសេរីភាពរបស់ម្ចាស់បំណុល ឬជាសកម្មភាពមួយដែលភាគីទាំងពីរបានចរចាគ្នាដោយធ្វើការស្នើរសុំផ្លាស់ប្តូរវត្ថុឃាត់ទុកជាដើម។ ការធ្វើបែបនេះគឺអាចកើតមានឡើងដោយរូបភាពពីរយ៉ាង គឺដោយសកម្មភាពឯកតោភាគីរបស់ម្ចាស់បំណុល និងអាចកើតដោយការចុះកិច្ចព្រមព្រៀងរួចប្រគល់វត្ថុឃាត់ទុកទៅកូនបំណុលវិញក្នុងលក្ខខណ្ឌណាមួយកំណត់ដោយគូភាគី។

ឧទាហរណ៍៖ លោក A បានបើកឡានពីភ្នំពេញទៅផ្ទះនៅឯខេត្តបាត់ដំបង តែជាអកុសល់ឡាន់របស់គាត់ខូចតាមផ្លូវមិនអាចបើកទៅមុខទៀតបាន គាត់ក៏ទូរស័ព្ទហៅលោក B ដែលជាជាងជួសជុលឡានឱ្យមកសណ្តោងឡានរបស់ A ទៅយានដ្ឋានរបស់លោក B ។ លោក B បានប្រាប់ទៅលោក A ថា ថ្លៃជួសជុលសរុបគឺ ៥០០$ បន្ទាប់មកខ្លួនក៏បានជួសជុលរថយន្តឱ្យ A រួចរាល់ ក៏ប៉ុន្តែលោក A មកតាមផ្លូវដាក់ប្រាក់តាមខ្លួនតែ ២៥០$ ទេ ក៏ហុចទៅឱ្យ B សិនរួចខ្លួននឹងបញ្ជូនប្រាក់ ២៥០$ (តាមរយៈ Wing) ទៀតនៅពេលដែលខ្លួនទៅដល់ផ្ទះ នាំឱ្យ លោក B កើតមានសិទ្ធិលើបំណុលចំនួន ២៥០$ ដែលនៅសល់។ ដោយឃើញថាមេឃជិតងងឹតហើយលោក B ត្រូវប្រញ៉ាប់បិទយានដ្ឋាន និងម្យ៉ាងទៀតក៏អាណិតដល់ A ដែលគ្មានរថយន្តបន្តដំណើរ B ក៏បានប្រគល់រថយន្តទៅឱ្យ A ដើម្បីបន្តដំណើរទៅមុខទៀតដោយសង្ឃឹមថា A នឹងគោរពតាមពាក្យសន្យា។

ក្នុងករណីនេះ B មិនអាចអះអាងអំពីសិទ្ធិឃាត់ទុកដែលខ្លួនមានចំពោះ A បានទៀតនោះទេ ព្រោះថាលោក B បានយល់ព្រមឱ្យកូនបំណុលខ្លួនបន្តប្រើប្រាស់វត្ថុដែលនឹងអាចជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក ជាហេតុនាំឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុករំលត់។

ខ. ការបាត់បង់ការកាន់កាប់ដោយសារទីតាំងនៃវត្ថុ

ចំពោះការអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុក នៅពេលខ្លះក៏ត្រូវបានរារាំងដោយកត្តាទីតាំងនៃវត្ថុកំពុងស្ថិតនៅផងដែរ ជាហេតុនាំឱ្យម្ចាស់បំណុលអលទ្ធិភាពក្នុងការឃាត់ទុកវត្ថុនោះ ព្រោះថាវត្ថុស្ថិននៅក្នុងដែនអធិបតេយ្យរបស់កូនបំណុលខ្លួន។

ឧទាហរណ៍៖ លោក A ជាម្ចាស់រថយន្ត បានហៅលោក B ជាជាងជួសជុលឱ្យមកជួសជុលរថយន្តនៅឯផ្ទះរបស់ខ្លួន។ ក្រោយពេលជួសជុលរួច លោក A មិនបានបង់ប្រាក់ថ្លៃសេវាជួសជុលឱ្យមកលោក B ទេ ហើយពេលនោះលោក B ប្រាប់ថាបើមិនបង់ប្រាក់ទេ ខ្លួននឹងឃាត់រថយន្តទុក តែលោក A មិនព្រមទេ ក៏បណ្តេញលោក B ចេញពីលំនៅឋាន។ ដោយសារតែលោក B មិនអាចតតាំងនៅក្នុងលំនៅឋានរបស់លោក A បាន នោះខ្លួនក៏ដើរចេញមកក្រៅផ្ទះ ហើយលោក A ក៏បានបិទទ្វារបង។

ក្នុងករណីនេះយើងឃើញថា លោក B បានបំពេញកាតព្វកិច្ចរួច តែលោក A មិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចតបស្នងមកវិញទេ នាំឱ្យលោក B កើតមានសិទ្ធិលើបំណុល ក៏ប៉ុន្តែលោក B ត្រូវបានបណ្តេញចេញពីផ្ទះរបស់ A។ បានន័យថាលោក B មិនអាចអះអាងអំពីសិទ្ធិឃាត់ទុកបាននោះទេ ព្រោះសិទ្ធិឃាត់ទុកក្នុងករណីនេះពុំបង្កើតអានុភាពបានឡើយ ដោយរថយន្តកំពុងស្ថិតនៅផ្ទះរបស់លោក A។ ម៉្យាងវិញទៀត B រឹតតែមិនអាចឃាត់រថយន្តនោះដោយអំពើអនីត្យនុគោលបានផងដែរ។

កថាខណ្ឌទី២៖ ការទូរទាត់សិទ្ធិលើបំណុល

ការទូទាត់សិទ្ធិលើបំណុល គឺជាមូលហេតុនៃការរំលត់កាតព្វកិច្ចរបស់ភាគី ដូចមានកំណត់ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី គន្ថីទី៤ ជំពូកទី៧ ស្តីពីការរំលត់កាតព្វកិច្ច។[52] ប្រសិនបើកាតព្វកិច្ចសងរបស់កូនបំណុលត្រូវរំលត់ នាំឱ្យសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបាត់បង់ ហើយសិទ្ធិឃាត់ទុកក៏ត្រូវរំលត់ផងដែរ។ ម៉្យាងវិញទៀត ការសងសិទ្ធិលើបំណុលនេះក៏ត្រូវគោរពទៅតាមគោលការណ៍ទូទៅស្តីពីការសងផងដែរ។[53] ក្នុងនោះច្បាប់បានកំណត់ថា ការសង អាចធ្វើឡើងដោយកូនបំណុលក៏បាន ដោយតតិយជនក៏បាន។[54] បានន័យថា កូនបំណុល ឬតតិយជនអាចមកចរចារជាមួយម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយកំណត់វិធីណាមួយដើម្បីទូទាត់ការសង (រំលត់កាតព្វកិច្ច)។ ហេតុដូច្នេះ ក្នុងករណីបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកទទួលបានការសងចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ខ្លួន នោះវានឹងនាំឱ្យអានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវរំលត់ ហើយត្រូវប្រគល់វត្ថុឱ្យទៅម្ចាស់ដើម ឬកូនបំណុលវិញ។ តើការទូរទាត់អាចធ្វើបានដោយមធ្យោបាយណាខ្លះដែលស្របតាមអានុភាពច្បាប់?

ក. ការសងដោយទូរទាត់ជាប្រាក់

ប្រាក់ គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលច្បាប់បានចាត់ទុកថា ជាចលនវត្ថុមួយប្រភេទ។[55] ក្នុងការទូទាត់សិទ្ធិលើបំណុលគូភាគីទាំងពីរអាចជ្រើសយកជម្រើសសងជាប្រាក់ដើម្បីទូទាត់។

ឧទាហរណ៍៖ លោក A បានខ្ចីរថយន្តរបស់លោក C ទៅប្រើប្រាស់។ ថ្ងៃមួយរថយន្តក៏ខូច លោក A ក៏យកទៅឱ្យលោក B ជួសជុល។ បន្ទាប់ពីធ្វើរថយន្តរួចអស់តម្លៃ ៥០០$ តែលោក A មានតែ ២០០$ ក៏យកបង់សិនហើយសន្យាថាស្អែកខ្លួននឹងយកប្រាក់មកសង។ លោក B ក៏ឃាត់ទុករថយន្តដើម្បធានាបំណុល។ ដោយដំណឹងនេះដឹងទៅដល់ម្ចាស់រថយន្តគឺលោក C នោះគាត់ក៏យកប្រាក់ ៣០០$ ទៅសងលោក B ជាបន្ទាន់ដើម្បីយករថយន្តខ្លួនមកវិញ។

[52] មាត្រា ៤៣៣ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[53] មាត្រា ៤៣៤ ដល់មាត្រា ៤៤៨ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[54] មាត្រា ៤៣៤ កថាខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[55] មាត្រា ១២០ កថាខណ្ឌទី៣ និងទី៤ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ក្នុងករណីនេះសិទ្ធិឃាត់ទុករបស់លោក B ត្រូវរំលត់។

ខ. ការសងដោយវត្ថុមានតម្លៃ

ក្រៅពីប្រាក់ដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ គូភាគីក៏អាចកំណត់ជ្រើសយកវត្ថុដទៃផ្សេងៗទៀតដែលមានតម្លៃ និងអាចធ្វើអនុប្បទានបាន មកទូទាត់សិទ្ធិលើបំណុល ហើយដើម្បីរំលត់កាតព្វកិច្ចបានផងដែរ។

ឧទាហរណ៍៖ លោក A បានឃាត់ទុកផ្លែធូរេនរបស់លោក B ចំនួន ៥០គីឡូ (ព្រោះ B មិនបង់ថ្លៃសេវាដឹកជញ្ជូន) ហើយលោក B បានយកផ្លែប៉ោមចំនួន ១០គីឡូមកកាត់សិទ្ធិលើបំណុលរបស់លោក A (នាំឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវរំលត់)។

គ. ការសងដោយការទូរទាត់សិទ្ធិ

ការសងដោយការទូរទាត់សិទ្ធិ សំដៅលើស្ថានភាពដែលគូភាគីកើតមានសិទ្ធិលើបំណុលចំពោះគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយភាគីទាំងពីរបានឯកភាពគ្នាកាត់បំណុលដោយការទូទាត់សិទ្ធិនោះ ដើម្បីរំលត់កាតព្វកិច្ចរវាងម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក និងម្ចាស់វត្ថុ។ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាង ឬទាំងសងខាងមានកាតព្វកិច្ចច្រើនដែលអាចទូទាត់បាន អ្នកសុំទូទាត់អាចជ្រើសរើសកាតព្វកិច្ចណាមួយរបស់ខ្លួន និងកាតព្វកិច្ចណាមួយរបស់ភាគីម្ខាងទៀតដើម្បីរំលត់ដោយការទូទាត់នោះបាន។[56] ហេតុដូច្នេះ បើកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាំងពីរត្រូវបានរំលត់ដោយការទូទាត់សិទ្ធិគ្នា នាំឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវរំលត់។

ឧទាហរណ៍៖ លោក A ធ្លាប់ជំពាក់ប្រាក់លោក B ចំនួន ៣០$។ ថ្ងៃមួយលោក B បានយកកំព្យូទ័រមកឱ្យលោក A ជួសជុល។ ដោយតម្លៃជួសជុលអស់ ១០០$ ក៏ប៉ុន្តែលោក B បានបង់តែ ៧០$ ហើយក៏ឯកភាពគ្នាទូទាត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលមានចំពោះគ្នាទៅវិញទៅមកចំនួន ៣០$ នោះ។

ក្នុងករណីបែបនេះ សិទ្ធិលើបំណុលដែលមានចំពោះគ្នាត្រូវរំលត់ នាំឱ្យអានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកក៏គ្មាន ហើយបើទោះបីជាមានសិទ្ធិឃាត់ទុកក៏សិទ្ធិនោះត្រូវរំលត់ដែរ។

កថាខណ្ឌទី៣៖ ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយកំហុសម្ចាស់បំណុល

ការទាមទារឱ្យរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុក គឺជាការទាមទាររបស់កូនបំណុល ឬម្ចាស់វត្ថុ ចំពោះម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកឱ្យរំលត់នូវសិទ្ធិឃាត់ទុក ដែលការទាមទារនេះមានអានុភាពដោយពុំចាំបាច់ធ្វើតាមផ្លូវតុលាការទេ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកមិនព្រមប្រគល់វត្ថុឱ្យវិញទេនោះ នោះកូនបំណុល ឬកម្មសិទ្ធិករអាចទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុឃាត់ទុកតាមផ្លូវតុលាការបាន ដោយផ្អែកលើកម្មសិទ្ធិ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត កំហុសដែលអាចកើតមាន

[56] មាត្រា ៤៧២ កថាខណ្ឌទី១ វាក្យខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ដោយម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកនោះ អាចមានដូចជា ការប្រើប្រាស់វត្ថុឃាត់ទុកដោយបំពានសិទ្ធិម្ចាស់វត្ថុ និងការមិនបំពេញករណីកិច្ចមើលថែវត្ថុឱ្យបានល្អ។

ក. ការប្រើប្រាស់វត្ថុឃាត់ទុកដោយបំពាន

ម្ចាស់វត្ថុមានសិទ្ធិទាមទារវត្ថុឃាត់ទុកនោះមកវិញ កាលបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកមិនគោរពកាតព្វកិច្ចខ្លួនតាមដែលច្បាប់បានកំណត់។ រាល់ការប្រើប្រាស់វត្ថុឃាត់ទុក គឺត្រូវទទួលបានការអនុញ្ញាតពីម្ចាស់វត្ថុជាមុនសិន។ ម្ចាស់វត្ថុ ឬកូនបំណុលមានសិទ្ធិក្នុងការឱ្យយកទៅប្រើ ឬយក់ទៅដាក់ជួល ឬប្រាតិភោគ[57] បើម្ចាស់វត្ថុមិនអនុញ្ញាតទេគឺម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកគ្មានសិទ្ធិធ្វើនោះទេ។ បើមិនដូច្នេះទេ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខច្បាប់ លើកលែងតែករណីដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកប្រើប្រាស់ក្នុងកម្រិតដែលចាំបាច់ក្នុងការរក្សានូវវត្ថុឃាត់ទុកនោះតែប៉ុណ្ណោះ។[58]

ឧទាហរណ៍៖ លោក A បានឃាត់ទុករថយន្តរបស់លោក B ហើយលោក A បានយករថយន្តនោះទៅប្រើប្រាស់ជាប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនដោយមិនបានស្នើសុំពីលោក B នោះទេ។ នៅពេលលោក B បានដឹងអំពីរឿងនេះ ខ្លួនក៏បានទាមទារឱ្យលោក A ប្រគល់រថយន្តមកវិញ។

ក្នុងករណីនេះលោក A ត្រូវប្រគល់រថយន្តមកម្ចាស់ដើមវិញ ឬកូនបំណុលខ្លួន (ព្រោះ A មានកំហុស)។ ក៏ប៉ុន្តែបើលោក A នៅតែមិនព្រមប្រគល់រថយន្តមកលោក B ទេ នាំឱ្យលោក B អាចទាមទាររថយន្តតាមផ្លូវតុលាការបានដោយផ្អែកលើកម្មសិទ្ធិ។

ខ. ការមិនបំពេញករណីកិច្ចមើលថែវត្ថុឱ្យបានល្អ

ក្នុងករណីម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក បានប្រើប្រាស់វត្ថុឃាត់ទុកដោយពុំមានការយល់ព្រមពីកូនបំណុល ឬពុំបានអនុវត្តកាតព្វកិច្ចថែរក្សាវត្ថុដោយប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងសុចរិត កូនបំណុលអាចទាមទារឱ្យរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកបាន។[59] ម្ចាស់សិទ្ធិឃាតទុក ត្រូវមានករណីកិច្ចមើលថែរក្សាវត្ថុឃាត់ទុកក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត មិនអាចចេះតែឃាត់ហើយមិនខ្វាយខ្វល់ពីការមើលថែនោះឡើយ។ បើករណីដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកមានកំហុសក្នុងការមិនមើលថែរក្សាវត្ថុ ហើយបង្កជាគ្រោះថ្នាក់ដល់វត្ថុ ឬសិទ្ធិភាពនៃវត្ថុនោះ នាំឱ្យម្ចាស់វត្ថុ ឬកូនបំណុលមានសិទ្ធិក្នុងការទាមទាររំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកចំពោះម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក។

ឧទារហណ៍៖ លោក A បានឃាត់ទុកម៉ូតូរបស់លោក B តែខ្លួនមិនបានយកម៉ូតូនោះទៅដាក់ទីកន្លែងសមរម្យ ដោយចេះតែបណ្ដោយទុកចោលនៅទីកន្លែងដែលត្រូវថ្ងៃ និងត្រូវភ្លៀងស្ទើរតែរាល់ថ្ងៃ ហើយម៉្យាងទៀត

[57] មាត្រា ៧៧៦ កថាខណ្ឌទី២ វាក្យខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[58] មាត្រាដដែល កថាខណ្ឌទី២ វាក្យខណ្ឌទី២

[59] មាត្រាដដែល កថាខណ្ឌទី១ និងទី៣

លោក B មិនដែលរវល់បើកដំណើរការម៉ាស៊ីនម៉ូតូម្ដងណាសោះ ជាហេតុនាំឱ្យម៉ូតូមានសភាពច្រេះ ស៊ីកពណ៌ និងគាំងម៉ាស៊ីន។

ក្នុងករណីនេះម្ចាស់វត្ថុ ឬកូនបំណុលមានសិទ្ធិទាមទាររំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុករបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបាន។

កថាខណ្ឌទី៤៖ ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយការផ្ដល់ប្រាតិភោគសមរម្យ

ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុក្នុងផ្នែកនេះ គឺសំដៅទៅលើការរំលត់ដោយសារការបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្តថ្មី ពោលគឺសំដៅលើការបង្កើតជាកិច្ចសន្យាថ្មីមួយដើម្បីផ្លាស់ប្តូរកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក និងជំនួសដោយវត្ថុមួយទៀត និងការសន្យានានាតាមការកំណត់ដោយគូភាគី។ ទំនាក់ទំនងនេះនឹងធ្វើឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុករបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវរំលត់ដោយមិនចាំបាច់មានបណ្ដឹងទៅតុលាការនោះឡើយ គឺរំលត់ដោយគូភាគីតែម្ដង។

ក. ការផ្ដល់ប្រាតិភោគសមរម្យ

ការផ្ដល់ប្រាតិភោគសមរម្យ សំដៅទៅលើការដាក់វត្ថុធានាថ្មីមកជំនួសវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកដែលមានពីមុនមក ឬកំពុងតែមានដើម្បីធានាសិទ្ធិលើបំណុលបន្តទៀត ដែលសកម្មភាពនេះនឹងញ៉ាំងឱ្យមានទំនាក់ទំនងគតិយុត្តមួយទៀតកើតឡើងតាមការចរចារបង្កើតជាទម្រង់កិច្ចសន្យាថ្មីមួយ។ កូនបំណុលអាចស្នើរសុំឱ្យរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានដោយការផ្ដល់ប្រាតិភោគសមរម្យ។[60] ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុក ដោយការផ្ដល់ប្រាតិភោគ សំដៅលើការស្នើរសុំឱ្យរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយការដោះដូរវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកដោយការដាក់ប្រាតិភោគផ្សេងតាមរយៈការព្រមព្រៀងរវាងម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក និងកូនបំណុល។ ហេតុដូច្នេះ បើទោះបីជាសិទ្ធិលើបំណុលត្រូវបានធានាបន្តក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបានបាត់បង់ ហើយជំនួសដោយកម្មវត្ថុនៃកិច្ចស្យាថ្មី នាំឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវរំលត់។

ឧទាហរណ៍៖ A បានយកសត្វឆ្មាជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្លួនទៅព្យាបាលនៅពេទ្យរបស់ B។ ក្រោយពី B បានព្យាបាលសត្វឆ្មានោះជាសះស្បើយហើយ B ក៏បានហៅ A មកយកសត្វវិញព្រមទាំងទាមទារថ្លៃពិនិត្យ និងព្យាបាលជំងឺសរុប ៣០០ ដុល្លា។ A មិនមានលទ្ធភាពក្នុងការបង់ថ្លៃព្យាបាលទាំងស្រុងនោះទេ A បានសុំ B បង់ត្រឹម ១០០ ដុល្លាសិន ចាំ ៣ថ្ងៃក្រោយ A នឹងទូរទាត់ថ្លៃព្យាបាលឱ្យ B ទាំងអស់។ B បានយល់ព្រមប៉ុន្តែ B ត្រូវឃាត់ទុកឆ្មានោះសិន។ ៣ថ្ងៃក្រោយមក A នៅតែមិនមានលទ្ធភាពក្នុងការបង់ថ្លៃព្យាបាល ដោយការនឹងរលឹកសត្វឆ្មាំជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្លួន A ក៏បានស្នើរសុំដាក់ទូរស័ព្ទដែលមានតម្លៃ ៥០០ ដុល្លា ទៅ B ដើម្បីធានាបំណុលបន្តទៀត និងមានបំណង់ដោះដូរយកសត្វឆ្មាមកមើលថែខ្លួនឯងវិញ ហើយសន្យាថាក្នុងរយៈពេល ១០

[60] មាត្រា ៧៧៩ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ថ្ងៃបើ ខ្លួនមិនមកលោះទូរស័ព្ទនេះទេ ទូរស័ព្ទនេះ និងក្លាយជាកម្មសិទ្ធិរបស់ B ដោយឃើញវត្ថុដែល A បានដាក់ប្រាតិភោគថ្មីជាវត្ថុមានតម្លៃសមរម្យ B ក៏បានយល់ព្រម។

ក្នុងករណីនេះ សត្វឆ្មាលែងស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ B ទៀតហើយ ដោយសារតែ A និង B បានបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្តថ្មី ជាហេតុនាំឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកលើសត្វឆ្មារបស់ B ត្រូវបានរំលត់។

ខ. ការប្រព្រឹត្តទៅនៃការដាក់ប្រាតិភោគ

ការទាមទារឱ្យរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុក ដោយដាក់ប្រាតិភោគថ្មីមិនមែនជាការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការទេ គឺកូនបំណុលទាមទារទៅម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកឱ្យរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយខ្លួនឯង តាមរយៈការដាក់ប្រាតិភោគថ្មីដ៏សមរម្យសម្រាប់ធានាសិទ្ធិលើបំណុលចំពោះម្ចាស់បំណុល។ ការដាក់ប្រាតិភោគសមរម្យ មិនមែនជាការបង្កើតសិទ្ធិឃាត់ទុកថ្មីនោះទេ ដោយសារតែសិទ្ធិឃាត់ទុកមានទំនាក់ទំនងជាមួយវត្ថុដែលឃាត់ទុក បើសិនជាប្តូរវត្ថុឃាត់ទុកចេញ នោះនាំឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបានរំលត់ព្រោះកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកលែងស្ថិតក្រោមការកាន់កាប់របស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកទៀតហើយ។ ចំពោះការដាក់ប្រាកតិភោគនេះ គឺអាចធ្វើទៅបាន ឬមិនបានគឺអាស្រ័យលើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកយល់ព្រម ឬមិនយល់ព្រមតាមការស្នើរសុំរបស់កូនបំណុលដែលបានស្នើរសុំដាក់ប្រាតិភោគថ្មីដើម្បីរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកនោះ។

ឧទាហរណ៍៖ A ជាកូនបំណុលបានស្នើរសុំដាក់ទូរស័ព្ទក្នុងការធានាបំណុលដើម្បីយកសត្វឆ្មាដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុករបស់ B ត្រឡប់ទៅវិញ ប៉ុន្តែ B មិនចង់បានទូរស័ព្ទរបស់ A នោះទេ B គ្រាន់តែចង់បានសេវាថ្លៃព្យាបាលសត្វឆ្មាតែប៉ុណ្ណោះ។ ដូច្នេះ B មិនយល់ព្រមក្នុងការបង្កើតប្រាតិភោគថ្មីទេ ហើយ B នៅតែបន្តកាន់កាប់សត្វឆ្មានោះរហូតដល់ A បំពេញកាតព្វកិច្ចសង់បំណុលអស់ទើប B ព្រមប្រគល់សត្វឆ្មានេះត្រឡប់ទៅវិញ។ ហេតុនេះ បើទោះបីជា A បានស្នើរសុំដាក់ប្រាតិភោគថ្មីដើម្បីធានាបំណុលក៏ដោយ បើ B មិនយល់ព្រមបង្កើតទេ នោះការរំលត់សទ្ធិឃាត់ទុកមិនអាចធ្វើបាននោះឡើយ។

ផ្នែកទី២៖ ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយមូលហេតុភាពចាំបាច់

កថាខណ្ឌទី១៖ ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយការអនុវត្តដោយបង្ខំ

ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដោយការអនុវត្តដោយបង្ខំ សំដៅទៅលើសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបានរំលត់ តាមរយៈការអនុវត្តដោយបង្ខំតាមផ្លូវតុលាការ ដោយការដាក់ពាក្យស្នើរសុំរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក។ ការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុកមានគោលបំណងប្តូរកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកជាប្រាក់ ដើម្បីទូរទាត់បំណុលដែលកូនបំណុលជំពាក់។ ហេតុដូចនេះ ក្រោយពេលតុលាការសម្រេចអនុវត្តដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុកហើយ សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបានរំលត់។ ថ្វីបើប្រាក់ដែលបានពីការលក់ដោយបង្ខំលើវត្ថុឃាត់ទុកត្រូវបានប្រគល់ឱ្យទៅម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកក៏ពិតមែន តែម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកពុំមានសិទ្ធិចំពោះប្រាក់ដែលបានពីការលក់ដោយបង្ខំនោះឡើយ ព្រោះថា

ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកមានសិទ្ធិឃាត់ទុកតែវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកតែប៉ុណ្ណោះ មិនមានសិទ្ធិលើការកាន់កាប់ប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់ដោយបង្ខំនៃវត្ថុឃាត់ទុកនោះទេ។ ម្យ៉ាងទៀត នៅពេលដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានអនុវត្តដោយបង្ខំតាមផ្លូវតុលាការរួច ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកលែងមានការកាន់កាប់ចំពោះវត្ថុឃាត់ទុកទៀតហើយ ពោលគឺវត្ថុឃាត់ទុកនោះត្រូវបានប្តូរជាប្រាក់ តែម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចកាត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលខ្លួនមាន រួចចំណែកដែលនៅសល់ទើបប្រគល់ឱ្យកូនបំណុលតាមការស្នើរសុំ។

យើងសង្កេតឃើញថា ការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុក កើតមានឡើងតាមរយៈ ២ករណី នៅពេលដែល កូនបំណុលមិនព្រមបំពេញកាតព្វកិច្ចសងសំណង និងនៅពេលដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់មានការពិបាកក្នុងការមើលថែរក្សាវត្ថុឃាត់ទុកនោះ។

ក. ករណីកូនបំណុលមិនព្រមសង

កាលដែលកូនបំណុលនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកមិនព្រមបំពេញកាតព្វកិច្ចសង ហើយម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកយល់ឃើញថា កូនបំណុលមិនមានចេតនាសង ឬគ្មានលទ្ធិភាពសងឱ្យទាន់ពេលវេលា នោះម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចអនុវត្តដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុកបានតាមនីតិវិធិដូចជាការស្នើរសុំទៅតុលាការ។

ឧទាហរណ៍៖ B ជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកលើម៉ូតូរបស់លោក A ដោយសារតែ A មិនព្រមបង់ថ្លៃជួសជុល។ កន្លងផុតច្រើនថ្ងៃ B បានជូនដំណឹងទៅ A ជាច្រើនដងដែរ នៅតែមិនឃើញ A មកសងថ្លៃជួសជុល។

ក្នុងករណីនេះ B អាចស្នើរសុំទៅតុលាការក្នុងការអនុវត្តដោយបង្ខំលើម៉ូតូនោះបានដើម្បីកាត់សិទ្ធិលើបំណុលដែល A ជំពាក់។

ខ. ករណីពិបាកក្នុងការមើលថែរក្សាវត្ថុឃាត់ទុក

ប្រសិនបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកមានការលំបាកក្នុងការមើលថែរក្សាវត្ថុឃាត់ទុក ដូចជាការដែរត្រូវចំណាយកម្លាំងពលកម្ម ឬសោហ៊ុយជាប្រចាំដើម្បីមើលថែរក្សាវត្ថុឃាត់ទុកនោះ ឬវត្ថុនោះមិនអាចឃាត់ទុកបានរយៈពេលយូបាន។ ក្នុងករណីនេះ ទោះបីជាកូនបំណុលសន្យាថាខ្លួននឹងសង ឬមានលទ្ធភាពអាចនឹងសងយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រសិនបើវត្ថុឃាត់ទុកនោះបង្កភាពលំបាក ឬមិនអាចបន្តឃាត់ទុកតទៅទៀតបាន នោះម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចស្នើរសុំអនុវត្តដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុកបានតាមផ្លូវតុលាការ ហើយសិទ្ធិឃាត់ទុកនឹងត្រូវរំលត់នៅពេលវត្ថុត្រូវបានប្តូរជាប្រាក់។

ឧទាហរណ៍៖ លោក B ជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកលើសត្វឆ្កែរបស់លោក A ដោយសារតែ A មិនមានលទ្ធិភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការបង់ថ្លៃព្យាបាលសត្វឆ្កែនោះ។ កន្លងផុតច្រើនថ្ងៃហើយ A មិនបានមកបំពេញកាតព្វកិច្ចសងបំណុល ព្រមទាំង B មានការលំបាកក្នុងការថែរក្សាឆ្កែនោះផង ម្យ៉ាងវិញទៀត ឆ្កែមួយក្បាលនោះវាស៊ីរើសចំណីណាស់។

ក្នុងករណីនេះ B អាចអនុវត្តដោយបង្ខំលើសត្វឆ្កែនោះដោយលក់វាទៅឱ្យហាងចិញ្ចឹមសត្វ ដើម្បីកាត់សិទ្ធិលើបំណុលព្រមទាំងសោហ៊ុយចំណាយដែល B បានចេញក្នុងការថែរក្សាសត្វឆ្កែនោះបាន (សិទ្ធិលើបំណុលត្រូវរំលត់)។

ផ្នែកទី៣៖ ការរំលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល

សិទ្ធិឃាត់ទុកកើតមានបានលុះត្រាតែមានសិទ្ធិលើបំណុលកើតឡើង កាលណាសិទ្ធិលើបំណុលត្រូវបានរំលត់ដោយការផុតអាជ្ញាយុកាល នោះនាំឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកក៏ត្រូវរំលត់ទៅតាមសិទ្ធិលើបំណុលដែរ។ ចំណែកឯការផ្អាក់ និងការបង្អង់អាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកនេះក៏ត្រូវអនុវត្តដូចគ្នាទៅនឹងបទបញ្ញត្តិស្តីពីការផ្អាក់ និងការបង្អង់អាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិលើបំណុលផងដែរ។ ហេតុដូច្នេះ ដើម្បីកំណត់ការផុតអាជ្ញាយុកាល គឺត្រូវតែបញ្ជាប់អានុភាពនៃលក្ខខណ្ឌផ្អាក់ និងបង្អង់ជាមុនសិនក្នុងករណីបើមាន រួចទើបការផុតអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលត្រូវចាប់រាប់គិតបន្ត។ តើអ្វីទៅជាការផុតអាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិលើបំណុល? ហើយតើការផ្អាក់ និងការបង្អង់នៃអាជ្ញាយុកាលនេះវាខុសគ្នាយ៉ាងដូចម្តេច?

កថាខណ្ឌទី១៖ ការផុតអាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិលើបំណុល

សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវតែផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងសិទ្ធិលើបំណុលជានិច្ច។ អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល សំដៅទៅលើការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលដោយផ្អែកលើការណ៍ដែលម្ចាស់បំណុលមិនអនុវត្តសិទ្ធិក្នុងអំឡុងពេលដែលត្រូវបានកំណត់។[61] អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល គឺមានអានុភាពប្រតិសកម្ម (អនុភាពនៃលក្ខខណ្ឌគតិយុត្តដែលមានទៅលើសកម្មភាពពីអតីតកាល) ចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលចាប់ផ្តើមគិតអាជ្ញាយុកាល មានន័យថា បើអាជ្ញាយុកាលនោះបានកន្លងផុត ដូច្នេះ សិទ្ធិលើបំណុលត្រូវបានរំលត់ដោយប្រតិសកម្មចាប់ពីថ្ងៃដែលចាប់ផ្តើមគិតអាជ្ញាយុកាលមកម្ល៉េះ ហើយនឹងនាំឱ្យកូនបំណុលរួចផុតពីកាតព្វកិច្ច ឬ សំណងនៃការខូចខាតផ្សេងៗទៀតដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងអំឡុងពេលចាប់ផ្តើមគិតអាជ្ញាយុកាលនេះ។ អ្នកដែលមានសិទ្ធិអាចលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលនោះ គឺមានដូចជាកូនបំណុល ឬ កូនបំណុលដោយសាមគ្គីភាព អ្នកធានាបំណុល អ្នកធានាបំណុលដោយវត្ថុ តតិយជនដែលបានធ្វើលទ្ធកម្ម និងបុគ្គលដែលមានផលប្រយោជន៍ត្រឹមត្រូវតាមផ្លូវច្បាប់។[62] ចំពោះការអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុក គឺមិនរារាំងដំណើរការអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលឡើយ។[63] បទបញ្ញត្តិនេះចង់បញ្ជាក់ថា ទោះបីជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកទើបតែអនុវត្ត

---

[61] មាត្រា ៤៨០ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[62] ដក់ស្រង់ចេញពី គេហទំព័ររបស់ ក្រុមហ៊ុនមេធាវីកម្ពុជាសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ "យល់ដឹងផ្នែកច្បាប់៖ អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល" កាលបរិច្ឆេទថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២១

[63] មាត្រា ៧៧៨ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

សិទ្ធិឃាត់ទុក (ជួល ប្រើប្រាស់ ឬប្រាតិភោគ...) ក៏ដោយ ក៏អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកនៅតែគិតរាប់ចាប់ពីពេលដែលកើតមានសិទ្ធិលើបំណុលដដែល។ ហេតុដូច្នេះ ប្រសិនបើសិទ្ធិលើបំណុលត្រូវបានផុតអាជ្ញាយុកាល នោះសិទ្ធិឃាត់ទុករបស់ម្ចាស់បំណុលត្រូវរំលត់ ហើយត្រូវប្រគល់វត្ថុឃាត់ទុកឱ្យទៅម្ចាស់កម្មសិទ្ធិកវិញតាមការទាមទារ។

បើយោងទៅតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុកត្រូវបានបែងចែកជា ៣ ក្នុងនោះរួមមាន អាជ្ញាយុការនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលទូទៅ អាជ្ញាយុការនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលមានអំឡុងពេលខ្លី និងអាជ្ញាយុការនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលចូលជាស្ថាពរ។

ក. អាជ្ញាយុការនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលទូទៅ

អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលទូទៅមានអំឡុងពេល ៥ ឆ្នាំ។ ជាទូទៅគ្រប់សិទ្ធិលើបំណុលទាំងអស់សុទ្ធតែមានអំឡុងពេល ៥ ឆ្នាំ ដែលគិតចាប់ពីពេលដែលម្ចាស់បំណុលអាចអនុវត្តសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ខ្លួនបាន[64]។ បានន័យថា ប្រសិនបើម្ចាស់បំណុលមិនអនុវត្តសិទ្ធិដែលខ្លួនមានក្នុងអំឡុងពេល ៥ ឆ្នាំ ដែលគិតចាប់ពីពេលសិទ្ធិលើបំណុលកើតមាន នោះនាំឱ្យសិទ្ធិលើបំណុលត្រូវបានរំលត់ដោយផុតអាជ្ញាយកាល។ ដូច្នេះ កាលណាសិទ្ធិលើបំណុលត្រូវបានរំលត់ដោយផុតអាជ្ញាយុកាលហើយ សិទ្ធិឃាត់ទុកក៏ត្រូវបានរំលត់ដូចគ្នា។ លើកលែងតែសិទ្ធិលើបំណុលខ្លះមានបទបញ្ញត្តិ ឬច្បាប់ ឬបទដ្ឋានគតិយុត្តិផ្សេងកំណត់ពី អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលនេះ។[65]

ឧទាហរណ៍៖ B ជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកលើរថយន្តរបស់ A ដោយសារតែ A មិនបានបង់ប្រាក់គ្រប់ចំនួនមកឱ្យ B។ B បានឃាត់ទុកឡានរបស់ A នៅថ្ងៃទី ០១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៨។ B មិនបានអនុវត្តដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុកទេ ព្រោះ B មិនចង់មានរឿងវែងឆ្ងាយក៏ចេះតែទុកឡាននោះទៅ។ រំលងផុតរយៈពេល ៥ឆ្នាំក្រោយនៅថ្ងៃទី ០១ កក្កដា ២០២៣ ស្រាប់តែ A មកទាមទារយកឡាននោះវិញ ដោយអះអាងពីបញ្ញត្តិនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលដោយការផុតអាជ្ញាយុកាល។

ក្នុងករណីនេះ សិទ្ធិលើកបំណុលរបស់ B ត្រូវបានរំលត់ដោយការផុតអាជ្ញាតុកាល នាំឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកក៏ត្រូវបាត់បង់។ ដូច្នេះ B ត្រូវប្រគល់ឡាននោះឱ្យ A វិញ។

ខ. អាជ្ញាយុការនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលមានអំឡុងពេលខ្លី

អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលមានអំឡុងពេលខ្លី វាខុសប្លែកគ្នាពីអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលទូទៅ ដោយហេតុថាអាជ្ញាយុកាលនេះមានម្ចាស់បំណុលជាពាណិជ្ជករ ឬផលិតករ ហើយ

[64] មាត្រា ៤៨១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[65] មាត្រា ៤៨២ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

កូនបំណុលមិនមែនជាពាណិជ្ជករ ឬផលិតករ ។ ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលអំពីថ្លៃទំនិញដែលពាណិជ្ជករលក់ទៅឱ្យអ្នកដែលមិនមែនជាពាណិជ្ជករ និងថ្លៃសេវាដែលផលិតករផ្តល់ឱ្យអ្នកដែលមិនមែនជាផលិតករ អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិនេះមានអំឡុងពេល ២ (ពីរ) ឆ្នាំ។[66]

ឧទាហរណ៍៖ B ជាជាងមាស និងជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកលើខ្សែរករមាសរបស់ A ដោយសារតែ A មិនព្រមបង់ថ្លៃសេវាកែឆ្នៃខ្សែរករមាសតាមថ្ងៃកំណត់។ ជាអកុសល A ទទួលមរណៈភាពដោយពុំបានផ្តាំផ្ញើសាច់ញាតិណាឱ្យដឹងអំពីរឿងយកខ្សែរករមាសទៅកែឆ្នៃនៅហាងរបស់ B ឡើយ។ ។ B ចេះតែឃាត់ទុកខ្សែរករនោះរហូតមកដោយពុំបានអនុវត្តសិទ្ធិអ្វីទេ។ កន្លងផុតអស់រយៈពេល ២ ឆ្នាំកន្លះទើបកូនៗរបស់ A បានដឹងអំពីរឿងហេតុនេះ ក៏នាំគ្នាទៅទាមទារយកខ្សែរករមាសមកវិញ។

ក្នុងករណីនេះ B មិនអាចអះអាងអំពីសិទ្ធិលើបំណុលដែលខ្លួនមានបានទៀតឡើយ ព្រោះផុតអាជ្ញាយុកាល (២ឆ្នាំ) និងម៉្យាងវិញទៀតសិទ្ធិឃាត់ទុកខ្សែរករមាសនោះក៏ត្រូវបានរំលត់តាមសិទ្ធិលើបំណុលផងដែរ។ ដូច្នេះ B ត្រូវប្រគល់វត្ថុឱ្យទៅកូនរបស់ A វិញ។

គ. អាជ្ញាយុការនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលចូលជាស្ថាពរ

សិទ្ធិលើបំណុលដែលបានចូលជាស្ថាពរ ដោយសាលក្រម ឬសាលដីកាស្ថាពរ ឬដោយការផ្សះផ្សាតាមផ្លូវតុលាការ ឬដោយវិធីផ្សេងដែលមានអានុភាពដូចគ្នានឹងសាលក្រមស្ថាពរ ទោះបីជាមានការបញ្ញត្តិដែលកំណត់អំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលតិចជាង ៥ ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលសិទ្ធិលើបំណុលនោះចូលជាស្ថាពរដែរ។[67] អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលចូលជាស្ថាពរ មានលក្ខណៈខុសគ្នាជាមួយនឹងអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលទូទៅ ត្រង់ពេលវេលានៃការចាប់ផ្តើមគិតចាប់ពីពេលដែលសាលក្រម ឬសាលដីកាចូលជាស្ថាពរ ឬការផ្សះផ្សា ការលះបង់ការទាមទារ ឬការទទួលស្គាល់ការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការ។

កថាខណ្ឌទី២៖ ការផ្អាក់អាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិលើបំណុល

ការផ្អាក់អាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិលើបំណុល គឺជាការផ្អាក់ដំណើរការនៃអាជ្ញាយុកាល ក្នុងករណីដែលមានហេតុកំណត់មួយចំនួនដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់ នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីបានចែងអំពីការផ្អាក់អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល មានដូចជាករណី ការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការ ការចូលរួមក្នុងនីតិវិធីធនក្ស័យ ឬការអនុវត្តសិទ្ធិដែលមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែល សកម្មភាពអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬការចាត់ចែងរក្សាការពារ ឬការទទួលស្គាល់កាតព្វកិច្ច ដោយការសងមួយផ្នែក ការបង់ការប្រាក់ និងការដាក់ប្រាតិភោគ ជាដើម។[68] ចំពោះ

[66] មាត្រា ៤៨៣ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[67] មាត្រា ៤៨៤ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[68] មាត្រា ៤៨៩ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ដំណើរការអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលក្រោយបានផ្អាក់ នឹងចាប់ផ្តើមគិតជាថ្មីម្តងទៀតក្រោយពីហេតុនៃការផ្អាក់ត្រូវបានចប់ ចំណែកឯអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលទាមទារតាមផ្លូវតុលាការនឹងចាប់ផ្តើមគិតជាថ្មីម្តងទៀតបន្ទាប់ពីសេចក្តីសម្រេចចូលជាស្ថាពរ។[69]

ក. ការផ្អាក់អាជ្ញាយុកាលតាមផ្លូវតុលាការ

ជាគោលការណ៍ ម្ចាស់បំណុលអាចធ្វើការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការឱ្យកូនបំណុលអនុវត្តកាតព្វកិច្ច។ ការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការនេះធ្វើឡើងតាមរយៈការដាក់ពាក្យបណ្តឹងទាមទារឱ្យផ្តល់តាវកាលិក ឬការជ្រើសរើសយកនីតិវិធីរឿងក្តីចំនួនទឹកប្រាក់តិច ឬតាមរយៈនីតិវិធីដាស់តឿន។ ការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការនាំឱ្យមានអានុភាពផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល ចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលដើមចោទបានដាក់ពាក្យបណ្តឹង ឬពាក្យសុំទៅតុលាការ។ ប៉ុន្តែដើម្បីឱ្យការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការមានអានុភាពផ្អាកអាជ្ញាយុកាលបាន លុះត្រាតែពាក្យប្តឹង ឬពាក្យសុំនោះត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ហើយតុលាការយកមកចាត់ការតាមនីតិវិធី។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើពាក្យបណ្តឹង ឬពាក្យសុំនោះ ត្រូវបានតុលាការលើកចោល ឬត្រូវបានដកវិញ នោះវាមិននាំឱ្យមានអានុភាពនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលឡើយ។[70] អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលនឹងត្រូវរាប់គិតចាប់ផ្តើមជាថ្មី នៅពេលដែលនីតិវិធីនៃបណ្តឹងត្រូវបានបញ្ចប់ ពោលគឺការចូលជាស្ថាពរនៃសាលក្រម ឬសាលដីកា ឬដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដែលភ្ជាប់ជាមួយការប្រកាសអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន។

ឧទាហរណ៍៖ សិទ្ធិលើបំណុលរបស់ A ចំពោះ B កើតមានពីថ្ងៃទី០២ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៥ លុះមកដល់ថ្ងៃទី០២ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៦ ក៏កើតមានរឿងក្តីដោយ A និង B បានប្តឹងផ្តល់គ្នាទៅតុលាការលើអង្គហេតុទាក់ទងនឹងសិទ្ធិលើបំណុលខាងលើ។ បន្ទាប់មកតុលាការក៏សម្រេចចេញដីកាទទួលស្គាល់សិទ្ធិលើបំណុលរបស់ A ហើយបានចូលជាស្ថាពរនៅថ្ងៃទី០២ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៧។ ហេតុដូច្នេះ អាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ A ត្រូវបានផ្អាក់គិតពីថ្ងៃទី០២ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៦ រហូតដល់ថ្ងៃទី០១ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៧ ទើបរាប់គិតជាថ្មីម្តងទៀតពីថ្ងៃទី០២ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៧ រហូតដល់ការកំណត់នៃអាជ្ញាយុកាលដែលច្បាប់កំណត់។

ខ. ការផ្អាក់ដោយសកម្មភាពចាត់ចែងរក្សាការពារ

ការចាត់ចែងរក្សាការពារ គឺជាសកម្មភាពដែលមានលក្ខណៈជាការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលជាបណ្តោះអាសន្ន។ ការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលអាចកើតមានបាន ដោយមូលហេតុម្ចាស់បំណុលបានដាក់ពាក្យសុំឱ្យចាត់ចែងរក្សាការពារទៅតុលាការ។ ចំពោះការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនេះ ត្រូវមានអានុភាពចាប់តាំងពីពេលដែលពាក្យសុំនោះត្រូវបានដាក់ទៅតុលាការ ហើយតុលាការបានចេញដីការ

[69] មាត្រា ៤៩៤ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[70] មាត្រា ៤៩១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

សម្រេចរក្សាការពារតាមការស្នើរសុំ។ ម៉្យាងវិញទៀត តុលាការត្រូវអនុវត្តដីការហូតដល់ពេលដែលអានុភាពនៃដីការចាត់ចែងរក្សាការពារត្រូវបានបញ្ចប់ ប៉ុន្តែតុលាការក៏អាចចេញដីកាសម្រេចលុបចោលដីការក្សាការពារបានគ្រប់ពេលវេលាផងដែរ។ ក្នុងករណីតុលាការចេញដីការសម្រេចលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ នោះអានុភាពនៃការផ្អាក់អាជ្ញាយុកាលសិទ្ធិលើបំណុលដោយការចាត់ចែងរក្សាការពារ ត្រូវចាត់ទុកថាមិនបានកើតឡើងឡើយ។[71] មានន័យថា នៅពេលដែលមានដីកាសម្រេចលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ នាំឱ្យអំឡុងពេលផ្អាក់ដែលបានរាប់គិតពីថ្ងៃដាក់ពាក្យសុំដីការរក្សាការពារពីមុន ត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ហើយត្រូវរាប់អាជ្ញាយុកាលបន្តពីថ្ងៃដែលដាក់ពាក្យសុំនោះឡើងវិញ ពោលគឺមិនទទួលបានអានុភាពផ្អាក់ទេ។

ការលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារមានមូលហេតុ ៣ យ៉ាង៖

1.ម្ចាស់បំណុលមិនបានដាក់ពាក្យបណ្តឹង ឬឯកសារបញ្ជាក់ដើម្បីដាក់ពាក្យបណ្តឹងក្នុងអំឡុងពេល ២សប្តាហ៍ ឬពាក្យបណ្តឹងនោះត្រូវបានលើកចោល។[72]

2. ការលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារដោយសារការផ្លាស់ប្តូរនូវសកម្មភាព បើមានការរលត់សិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ដែលត្រូវបានរក្សាការពារ ឬភាពចាំបាច់ក្នុងការរក្សាការពារ ឬការផ្លាស់ប្តូរស្ថានភាពផ្សេងទៀត។[73]

3. ការលុបចោលដីកាសម្រេចចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្នដោយសារស្ថានភាពពិសេស ប្រសិនបើមានការបារម្ភថា ការខូចខាតដែលមិនអាចសងបាន និងកើតឡើងដោយសារដីកាសម្រេចចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្ន តុលាការអាចលុបចោលដីកាសម្រេចចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្ននោះ ដោយឱ្យដាក់ប្រាតិភោគតាមពាក្យសុំរបស់កូនបំណុល។[74]

ឧទាហរណ៍៖ B បានឃាត់ទុកផ្ទះរបស់ A នៅថ្ងៃទី០១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៨ ហើយ A មិនព្រមសងបំណុលខ្លួនឡើយ នោះ B ក៏សម្រេចដាក់ពាក្យសុំអនុវត្តដោយបង្ខំលើផ្ទះរបស់ A ទៅតុលាការ។ ដោយហេតុថា B មានការបារម្ភចំពោះវត្ថុឃាត់ទុកមិនអាចអនុវត្តបាន ឬមានភាពលំបាកក្នុងការអនុវត្តនាំឱ្យ B បានស្នើរសុំដីកាសម្រេចរក្សាការពារពីតុលាការដើម្បីរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះផ្ទះរបស់ A នៅថ្ងៃទី០១ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០១៩។

ក្នុងករណីដែលតុលាការសម្រេចចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារតាមការសុំរបស់ B នាំឱ្យអានុភាពអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលរបស់ B ត្រូវបានផ្អាក់រាប់ពីថ្ងៃទី០១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩។ ប្រសិនបើតុលាការ

[71] មាត្រា ៤៩២ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[72] មាត្រា ៥៥៧ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[73] មាត្រា ៥៥៨ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[74] មាត្រា ៥៥៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ចេញដីកាសម្រេចលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារដោយមូលហេតុណាមួយវិញ នោះនាំឱ្យអានុភាពនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលដែលបានរាប់គិតពីថ្ងៃទី០១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩ ត្រូវចាត់ទុកថាមិនបានកើតមានឡើង នាំឱ្យអានុភាពអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលរបស់ B ត្រូវរាប់បន្តពីថ្ងៃទី០១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩។

គ. ការផ្អាក់ដោយការទទួលស្គាល់កាតព្វកិច្ច

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបានបញ្ញត្តិយ៉ាងច្បាស់លាស់អំពីមូលហេតុនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលតាមរយៈការទទួលស្គាល់កាតព្វកិច្ចរបស់កូនបំណុលដោយធ្វើការសងមួយផ្នែក ឬការបង់ការប្រាក់ ការដាក់ប្រាតិភោគ ឬវិធីផ្សេងទៀតដែលអាចធានាបានថា កូនបំណុលមានឆន្ទៈអនុវត្តកាតព្វកិច្ច។[75] ការទទួលស្គាល់កាតព្វកិច្ច គឺជាមូលហេតុមួយក្នុងចំណោមមូលហេតុដទៃទៀតនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ការទទួលស្គាល់កាតព្វកិច្ច គឺជាការទទួលស្គាល់នូវអត្ថិភាពនៃកាតព្វកិច្ចដោយកូនបំណុល ពោលគឺកូនបំណុលយល់ព្រមអនុវត្តកាតព្វកិច្ច។ ក្នុងករណី ដែលកូនបំណុលបានទទួលស្គាល់នូវកាតព្វកិច្ចដោយសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ច្បាប់ចាំបាច់ត្រូវការពារផលប្រយោជន៍របស់ម្ចាស់បំណុលដែលអាចរងចាំដោយមិនអនុវត្តសិទ្ធិដោយមានជំនឿទៅលើសកម្មភាពនោះ។

ឧទាហរណ៍៖ B ជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកលើផ្ទះរបស់ A ដោយសារតែ A មិនព្រមបង់ថ្លៃជួសជុលផ្ទះជួលដែល B បានស្នាក់នៅ។ ក្រោយពី B បានឃាត់ទុកផ្ទះនេះអស់រយៈពេល ៥ថ្ងៃ A មានការខាត់បង់ជាខ្លាំងទើបយល់ព្រមទទួលស្គាល់កាតព្វកិច្ចសងប្រាក់មួយផ្នែកសិន ហើយសន្យាថា នឹងសងបង្គ្រប់នៅខែក្រោយ។

ក្នុងករណីនេះ នៅពេលដែលកូនបំណុលទទួលស្គាល់កាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលរបស់ B ត្រូវផ្អាក់សិនរហូតដល់ពេលដែលហេតុនៃការផ្អាក់បានចប់។ ហេតុដូច្នេះ ប្រសិនបើកូនបំណុលអនុវត្តកាតព្វកិច្ចសងដែរ តែក៏បញ្ឈប់ការសងទៅវិញ នោះអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលរបស់ B នឹងត្រូវគិតជាថ្មីម្តងទៀត។

កថាខណ្ឌទី៣៖ ការបង្អង់អាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិលើបំណុល

ការបង្អង់អាជ្ញាយុកកាលនៃសិទ្ធិលើបំណុល គឺជាការបញ្ឈប់ដំណើរការនៃការផុតអាជ្ញាយុកាលសិទ្ធិលើបំណុលមួយរយៈពេលសិន ហើយនឹងត្រូវរាប់គិតបន្តទៅមុខទៀតនៅពេលដែលការបញ្ឈប់អាជ្ញាយុកាលនោះត្រូវបានបញ្ចប់តាមការកំណត់ដោយច្បាប់ ពោលគឺវាមិនមានអានុភាពរាប់គិតអាជ្ញាយុកាលសារជាថ្មីដូចករណីនៃការផ្អាក់អាជ្ញាយុកាលខាងលើនោះទេ។ ការបង្អង់អាជ្ញាយុកាលនេះ គឺគ្រាន់តែជាការធ្វើកុំឱ្យអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលបានសម្រេចតែប៉ុណ្ណោះ។

[75] មាត្រា ៤៨៩ កថាខណ្ឌទី៣ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ក. ការបន្ទាល់អាជ្ញាយុកាលដោយការដាស់តឿន

ប្រសិនបើអ្នកមានសិទ្ធិ បានដាស់តឿននៅពេលណាមួយក្នុងអំឡុង៦ ខែ មុនពេលផុតអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល អាជ្ញាយុកាលរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលនោះមិនត្រូវបានសម្រេចចំពោះអ្នកនោះក្នុងអំឡុងពេល ៦ ខែ បន្ទាប់ពីការដាស់តឿនឡើយ។[76] ក្នុងករណីនេះបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានធ្វើការជូនដំណឹងដើម្បីដាស់តឿនដល់កូនបំណុលឱ្យបំពេញកាតព្វកិច្ចក្នុងរយៈពេល ៦ខែចុងក្រោយមុនផុតអាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិលើបំណុល នាំឱ្យរយៈពេលនៃការផុតអាជ្ញាយុកាលរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបានបង្អង់ចំនួន ៦ខែសិន ទើបរាប់រយៈពេលអាជ្ញាយុកាលរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកដែលនៅសះសល់បន្ត។ ប៉ុន្តែទោះបីជាអ្នកមានសិទ្ធិដាស់តឿនម្តងទៀតក៏ដោយ ក៏មិនអាចពន្យឺត ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល ដោយការដាស់តឿនម្តងទៀតនោះដែរ។[77] ហេតុដូច្នេះ អានុភាពបង្អង់អាជ្ញាយុកាលដោយការដាស់តឿននេះ គឺអាចធ្វើបានតែម្តងតែប៉ុណ្ណោះ ទោះបីជាម្ចាស់បំណុលនោះមានសិទ្ធិដាស់តឿនជាបន្តបន្ទាប់ក៏ដោយ។

ទោះបីជាការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការឱ្យបង្កើតអានុភាពនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាល ដោយសារការលើកចោលបណ្តឹង ឬការដកពាក្យបណ្តឹងក៏ដោយ ក៏ត្រូវចាត់ទុកថាអ្នកប្តឹងបានដាស់តឿនជាបន្តចាប់ពីពេលដែលពាក្យបណ្តឹងត្រូវបានបញ្ជូនទៅភាគីម្ខាងទៀត រហូតដល់ពេលដែលបណ្តឹងនោះត្រូវបានលើកចោល ឬពេលដែលពាក្យបណ្តឹងនោះត្រូវបានដកដែរ។ ក្នុងករណីនេះ អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលក់សិទ្ធិលើបំណុលនេះមិនត្រូវបានសម្រេចចំពោះអ្នកនោះ ក្នុងអំឡុងពេល ៦ ខែ បន្ទាប់ពីការ លើកចោលបណ្តឹង ឬ ការដកពាក្យបណ្តឹងឡើយ។[78] ក្នុងករណីដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានដាក់ពាក្យប្តឹងទាមទារតាមផ្លូវតុលាការ ហើយត្រូវបានតុលាការលើកពាក្យបណ្តឹងចោល ឬម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកដកពាក្យបណ្តឹងខ្លួនវិញ ក៏ត្រូវចាត់ទុកថាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានដាស់តឿតដល់កូនបំណុលផងដែរ។ ដូច្នេះ អានុភាពបង្អង់អាជ្ញាយុកាលតាមរយៈពេល ៦ខែ ដោយការដាស់តឿនក៏ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នា នៅពេលដែលតុលាការលើចោលបណ្តឹង ឬការដកពាក្យបណ្តឹង។

ប្រសិនបើអ្នកមានសិទ្ធិអះអាងសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ក្នុងនាមជាចុងចម្លើយក្នុងបណ្តឹងនោះ ត្រូវចាត់ទុកថា អ្នកនោះដាស់តឿនជាបន្ត ក្នុងពេលដែលបណ្តឹងនោះកំពុងចាត់ការ ចាប់ពីពេលដែលអ្នកនោះ អះអាងពីសិទ្ធិរបស់ខ្លួន។ ក្នុងករណីនេះ អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលនោះ មិនត្រូវបានសម្រេចចំពោះអ្នកនោះ ក្នុងអំឡុងពេល ៦ ខែ បន្ទាប់ពីសាលក្រម ឬ សាលដីកានៃបណ្តឹងនោះចូលជាស្ថាពរ ។[79]

---

[76] មាត្រា ៤៩៥ កថាខណ្ឌទី១ វាក្យខណ្ឌទី១ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[77] មាត្រាដដែល កថាខណ្ឌទី១ វាក្យខណ្ឌទី២

[78] មាត្រាដដែល កថាខណ្ឌទី២

[79] មាត្រាដដែល កថាខណ្ឌទី៣ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

ឧទាហរណ៍៖ B ជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកលើរថយន្តរបស់ A នៅថ្ងៃទី ០១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៨ ដោយសារតែ A មិនព្រមបង់ថ្លៃជួសជុលរថយន្ត (រថយន្តមានសភាពខូចខាតខ្លាំងបណ្តាលមកពីគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ ចំណែកឯថ្លៃជួសជុលវិញអស់ចំណាយច្រើន)។ B បានបន្តឃាត់ទុករថយន្តនោះរហូតមកដល់ថ្ងៃទី ០១ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០២៣ ដោយមិនឃើញ A មកបំពេញកាតព្វកិច្ចបង់ថ្លៃជួសជុល B ក៏បានធ្វើលិខិតដាស់តឿនទៅឱ្យ A ដើម្បីមកបំពេញកាតព្វកិច្ច។

ក្នុងករណីនេះ អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលរបស់ B មានរយៈពេល ៥ឆ្នាំ គាត់បានឃាត់ទុករថយន្តរបស់ A ចាប់ពីថ្ងៃទី ០១ ខែមករា ឆ្នាំ ២០១៨ រហូតមកដល់ថ្ងៃទី ០១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៣ ពោលគឺនៅសល់រយៈពេលនៃអាជ្ញាយុកាលតែ ៤ខែទៀតតែប៉ុណ្ណោះ។ ជានីតិវិធី B បានជូនដំណឹងតាមរយៈធ្វើលិខិតដាស់តឿនទៅ A ដែលមានអានុភាពបង្អង់អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលរយៈពេល ៦ខែ។ ហេតុដូច្នេះ អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលដែល B នៅសល់គឺ ៦ខែ បូកបន្ថែម ៤ខែ ដែលនៅសល់ក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិដើម្បីទទួលបានសំណង់ពីកូនបំណុល ។

ប្រសិនបើ B មិនបានធ្វើលិខិតដាស់តឿនអ្វីនោះទេ តែ B បានធ្វើបណ្តឹងទៅតុលាការ តែតុលាការមិនបានទទួលបណ្តឹងនេះទេ ពោលគឺតុលាការលើកចោលបណ្តឹង ក៏ត្រូវចាត់ទុកថា B បានដាស់តឿនទៅ A ដែរ បន្ទាប់ពីពាក្យបណ្តឹងនោះបានជូនទៅ A ។ ហេតុដូច្នេះ អានុភាពនៃការបង្អង់អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលនឹងកើតមានដូចករណីខាងលើ។

ខ. ការបង្អង់អាជ្ញាយុកាលដោយសារគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិ

កាលបើអ្នកមានសិទ្ធិ មិនអាចផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល ដោយសារការជួបប្រទះនូវគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិ ឬប្រធានសក្តិផ្សេងៗ នៅពេលណាមួយក្នុង ៦ ខែ មុនផុតអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលនេះមិនត្រូវបានសម្រេច ក្នុងអំឡុងពេលពេល ៦ខែ បន្ទាប់ពីប្រធានសក្តិនោះ បានកន្លងផុតទៅ។[80] ក្នុងករណី ដែលអាជ្ញាយុកាលរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកនៅសល់តែ ៦ខែចុងក្រោយ ហើយមិនទាន់បានអនុវត្តសិទ្ធិ ប៉ុន្តែក៏កើតមានគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិទៅវិញ។ ដូច្នេះ អាជ្ញាយុកាលរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបង្អង់រយៈពេល ៦ខែសិន រួចទើបរាប់គិតរយៈពេលអាជ្ញាយុកាលដែលនៅសេះសល់បន្តទៀត។

ឧទាហរណ៍៖ B ជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុលលើម៉ូតូរបស់ A នៅថ្ងៃទី ០១ ខែមករា ឆ្នាំ ២០១៥ ដោយសារតែ A មិនព្រមបង់ថ្លៃជួសជុល។ B ក៏បានឃាត់ទុកម៉ូតូនោះរហូតមកស្រាប់តែនៅថ្ងៃទី០១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២០

[80] មាត្រា ៤៩៨ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

មានគ្រោះទឹកជំនន់កើតឡើងនៅទីតាំងដែល B បានឃាត់ទុកម៉ូតូនោះ ហើយត្រូវបានបញ្ចប់ទទៅវិញនៅថ្ងៃទី ១០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២០។

ក្នុងករណីនេះ B បានឃាត់ទុកម៉ូតូរបស់ A អស់ចាប់ពីថ្ងៃទី ០១ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៥ រហូតមកដល់ថ្ងៃទី០១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០២០ ពោលគឺរយៈពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលនៅសល់តែ ៣ខែទៀតតែប៉ុណ្ណោះ ដោយថៃដន្យមានគ្រោះទឹកជំនន់បានកើតឡើងដែលបង្កើតអានុភាពនៃការបង្អង់អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលក្រោយពីគ្រោះទឹកជំនន់នោះត្រូវបានចប់។ ហេតុដូច្នេះហើយ អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលដែល B នៅសល់គឺ ៦ខែក្រោយពីគ្រោះទឹកជំនន់ត្រូវបានបញ្ចប់ បូកនឹងរយៈពេលអាជ្ញាយុកាលដែលនៅសះសល់។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

គ្រប់វិធានច្បាប់ទាំងអស់សុទ្ធសឹងតែមានគោលដៅតែមួយគឺ ដើម្បីរក្សានូវសន្តិភាព និងសណ្តាប់ធ្នាប់នៅក្នុងសង្គម ពោលគឺទាមទារឱ្យយើងទាំងអស់គ្នាយល់ដឹងពីច្បាប់ឱ្យបានច្រើនដើម្បីយកទៅប្រតិបត្តនៅក្នុងសង្គម។ ចំពោះការសិក្សាស្រាវជ្រាវលើប្រធានបទ "សិទ្ធិឃាត់ទុក" ដែលបានបកស្រាយ និងពន្យល់ខាងលើនេះ គឺក្នុងគោលបំណងឱ្យអ្នកអានបានស្វែងយល់បន្ថែមទាក់ទងទៅនឹងការឃាត់ទុកវត្ថុរបស់អ្នកដទៃ ដើម្បីកុំឱ្យមានការបំពាន់សិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃដែលអាចបណ្តាលឱ្យមានបញ្ហាកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរឡើង។ ជាការពិតណាស់ ការបង្ហាញខាងលើនេះនៅមានចន្លោះខ្វះខាត និងមិនបានល្អឥតខ្ចោះនោះទេ ដោយសារតែនៅក្នុងទិដ្ឋភាពជាក់ស្តែងក្នុងសង្គមយើង ករណីដែលអាចកើតមានជាសិទ្ធិឃាត់ទុក គឺមានតិចទួចណាស់ និងម៉្យាងទៀតការអនុវត្តតាមទ្រឹស្តីនៃវិធានខ្លះគឺនៅមានកម្រិត នេះគឺជាចំណុចខ្សោយមួយនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវលើប្រធានបទនេះ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក្តី សមិទ្ធផលមួយដែលបានមកពីការខិតខំប្រឹងប្រែង ព្យាយាមអស់ពីកម្លាំងកាយចិត្ត ក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវស្វែងយល់ ហើយបានចងក្រងស្នាដៃមួយនេះឡើង ក៏នៅតែមានតម្លៃយ៉ាងវិសេសវិសាលសម្រាប់យើងខ្ញុំជានិច្ច ពិសេសក្នុងការស្វែងយល់នូវវិធានដែលជាទស្សនគតិយុត្តដែលបានបញ្ញត្តិក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧ និងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែល កំពុងមានជាធរមាន។

បើយើងនិយាយពាក្យថា សិទ្ធិឃាត់ទុកតែមួយមាត់ ច្បាស់ណាស់ប្រាកដជាមានមនុស្សមួយចំនួនតូចមានការភាន់ច្រឡំទៅនឹងការហាមឃាត់ ការដកហូតវត្ថុ និងការឃាត់ខ្លួនជាដើម ដែលយើងតែងតែឃើញមាននៅក្នុងសង្គមជាក់ស្តែង។ ផ្ទុយទៅវិញក្រោយពីបានសិក្សាស្វែងយល់ពីប្រធានបទនេះរួច យើងអាចយល់យ៉ាងជាក់ច្បាស់ថា សិទ្ធិឃាត់ទុកដែលយើងខ្ញុំលើកយកមកបង្ហាញខាងលើមានលក្ខណៈខុសគ្នាជាមួយនឹងការហាមឃាត់ ការដក់ហូត និងការឃាត់ខ្លួនដែលកើតចេញពីអំណាចសាលក្រម ឬដីកាតុលាការ រួមមាន ដីការក្សាការពារដែលមានអានុភាពអាចហាមឃាត់មិនឱ្យធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិបាន ព្រមទាំងការឃាត់ទុកវត្ថុផ្សេងៗដែលកើតចេញពីអំពើអនីត្យានុកូល និងការប្រមូលវត្ថុតាងដើម្បីសិក្សាសំណុំរឿងដែលមានអានុភាពអាចដកហូត ឬឃាត់ទុកវត្ថុតាងបណ្តោះអាសន្ន ឬការដកហូតវត្ថុនានាដែលច្បាប់ហាមឃាត់។ ចំណែកឯសិទ្ធិឃាត់ទុកដែលជាប្រធានបទរបស់យើងខ្ញុំវិញ គឺជាសិទ្ធិមួយប្រភេទក្នុងការធានាកាតព្វកិច្ចចំពោះម្ចាស់បំណុល ហើយវាជាសិទ្ធិក្នុងការឃាត់ទុកវត្ថុរបស់កូនបំណុលដែលមិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចសងបំណុលតាមពេលកំណត់ ពោលគឺម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចឃាត់ទុកវត្ថុនោះ ទុករហូតដល់កូនបំណុល ឬតតិយជនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចសង។ ប៉ុន្តែម្ចាស់សិទ្ធិលើបំណុលមិនមែនចេះតែឃាត់ទុកវត្ថុរបស់កូនបំណុលតាមតែចិត្តរបស់គាត់នោះទេ គឺត្រូវបំពេញគ្រប់លក្ខខណ្ឌនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកទើបអាចឃាត់វត្ថុនោះបាន។ លក្ខខណ្ឌដែលអាចកើតមានសិទ្ធិឃាត់ទុកបាន រួម

មាន ការកើតមានសិទ្ធិលើបំណុលនៅពេលកំណត់សងតែកូនបំណុលមិនបានសង ការកាន់កាប់ដោយចំពោះ ឬដោយប្រយោលនូវវត្ថុឃាត់ទុក រីឯវត្ថុឃាត់ទុកនោះត្រូវតែជារបស់អ្នកដទៃ ហើយវត្ថុឃាត់ទុក និងសិទ្ធិលើបំណុលត្រូវមានទំនាក់ទំនងនឹងគ្នា។ នៅពេលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានឃាត់ទុកវត្ថុរបស់កូនបំណុលរួច មិនមែនមានន័យថា ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចទុកវត្ថុនោះចោលបានទេ គាត់ត្រូវមានកាតព្វកិច្ចថែរក្សាវត្ថុនោះឱ្យបានល្អ និងមិនត្រូវធ្វើឱ្យខូចខាតវត្ថុនោះឡើយ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកមិនអាចយកវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកទៅប្រើប្រាស់ដោយចិត្តឯងទេ ប្រសិនបើគាត់ចង់ប្រើវត្ថុនោះ គាត់ត្រូវតែទទួលបានការអនុញ្ញាតពីកូនបំណុលទើបអាចប្រើប្រាស់បាន។ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានធ្វើឱ្យខូចខាតវត្ថុឃាត់ទុក ឬយកទៅប្រើប្រាស់ ជួល ឬប្រាតិភោគវត្ថុឃាត់ទុកនោះដោយគ្មានការយលព្រមពីកូនបំណុល បានន័យថាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកកំពុងតែបំពាន់សិទ្ធិកូនបំណុលខ្លួន នាំឱ្យកូនបំណុលអាចទាមទារឱ្យម្ចាស់សិទ្ធិប្រគល់វត្ថុមកវិញបាន។ មួយវិញទៀត ប្រសិនបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកយល់ឃើញថា កូនបំណុលមានចេតនាមិនព្រមសង ឬគ្មានលទ្ធភាពនឹងសងឱ្យទាន់ពេលវេលា ឬវត្ថុឃាត់ទុកនោះមានការលំបាកក្នុងការថែរក្សា នោះម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចអនុវត្តដោយបង្ខំបាន ដោយយកវត្ថុនោះប្តូរជាប្រាក់ដើម្បីកាត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលកូនបំណុលជំពាក់ ឯប្រាក់នៅសល់ទើបប្រគល់ជូនកូនបំណុលវិញ។ សិទ្ធិឃាត់ទុកនឹងត្រូវបានបង្កើតឡើងតាមលក្ខខណ្ឌដូចមានរៀបរាប់ខាងលើ ប៉ុន្តែនៅក្នុងអំឡុងពេលអនុវត្តសិទ្ធិ ក៏អាចមានករណីជាច្រើនដែលធ្វើឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបានរំលត់។ មូលហេតុដែលធ្វើឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបានរំលត់រួមមាន ការបាត់បង់ការកាន់កាប់លើវត្ថុ ការទូទាត់បំណុល ការទទួលប្រាតិភោគសមរម្យពីសំណាក់កូនបំណុល ការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុក និងការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកតាមរយៈការផុតអាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិលើបំណុល និងការរំលត់ផ្សេងៗទៀត។

ជាលទ្ធផលក្រោយពីបានសិក្សាស្រាវជ្រាវនូវប្រធានបទ សិទ្ធិឃាត់ទុកនេះរួចមក យើងពិតជាទទួលបានចំណេះដឹងជាច្រើនដែលកើតចេញពីការបកស្រាយ និងពន្យល់ខាងលើ ដូចជានិយមន័យនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក ទំនាក់ទំនងរវាងសិទ្ធិឃាត់ទុក និងសិទ្ធិលើបំណុល ការកើតមានអានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក ការធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិតាមយៈសិទ្ធិឃាត់ទុក ការបន្តអានុភាពនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក និងការរំលត់នៃសិទ្ធិឃាត់ទុកជាដើម។ ទន្ទឹមនឹងនេះ យើងសង្កេតឃើញថាមានបញ្ហាដែលជាផលវិបាកមួយកើតមានឡើងនៅពេលអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុក។ ដោយផ្អែកតាមសិទ្ធិឃាត់ទុក គឺម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចអនុវត្តដោយបង្ខំលើវត្ថុឃាត់ទុកបាន ក៏ប៉ុន្តែវត្ថុឃាត់ទុកនោះមិនមែនជាកម្មសិទ្ធិរបស់កូនបំណុលទៅវិញ ហើយបើអនុឡោមតាមបញ្ញត្តិស្តីពី សិទ្ធិទាមទារអោយប្រគល់វត្ថុវិញដោយផ្អែកលើកម្មសិទ្ធិ យើងឃើញថា តតិយជន (កម្មសិទ្ធិករ) អាចទាមទារអោយរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុកដើម្បីបញ្ឈប់ការអនុវត្តដោយបង្ខំបាន។ ក្នុងករណីនេះ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកមិនគួរអនុវត្តដោយបង្ខំលើវត្ថុនេះឡើយ ព្រោះថា បើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានអនុវត្តដោយបង្ខំលើវត្ថុរបស់តតិយជនដែលមិនមែនជាកូនបំណុលខ្លួន គឺវា

ផ្ទុយពីបញ្ញត្តិស្តីពីសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិ ពោលគឺម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកនឹងត្រូវខាតបង់ផលប្រយោជន៍ និងអាចនាំឱ្យសិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវបានរំលត់ថែមទៀតផង។ ជាដំណោះស្រាយ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកគួរគប្បីបន្តឃាត់ទុកវត្ថុនោះដើម្បីដាក់សម្ពាធដល់កូនបំណុល ឬកម្មសិទ្ធិករតទៅទៀត ដោយធ្វើការជូនដំណឹងដល់កូនបំណុល និងកម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុក្នុងការគិតថ្លៃឈ្នួលរក្សាវត្ថុប្រចាំថ្ងៃ និងគិតការប្រាក់ចំពោះបំណុល ក្នុងគោលបំណងធ្វើយ៉ាងណាឱ្យកូនបំណុល និងកម្មសិទ្ធិករមកបំពេញកាតព្វកិច្ចសងដើម្បីយកវត្ថុឃាត់ទុកទៅវិញ។ ប្រសិនបើកូនបំណុល ឬកម្មសិទ្ធិករនៅតែមិនព្រមឆ្លើយតបនឹងសេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក ហើយនៅតែមិនយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះរឿងនេះទេក៏ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកនៅតែមិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិលក់ដោយបង្ខំបានដដែរ។ ក្នុងករណីនេះ បើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបន្តកាន់កាប់វត្ថុឃាត់ទុកនោះរហូតដល់ការកំណត់អាជ្ញាយុកាលនៃការធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិ នោះច្បាប់នឹងទទួលស្គាល់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិករថ្មីចំពោះវត្ថុឃាត់ទុកនោះតែម្តង។ ហេតុដូច្នេះ ការធ្វើបែបនេះ គឺជាវិធីសាស្ត្រដ៏ល្អបំផុតដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកមិនឱ្យសិទ្ធិនោះត្រូវរំលត់ ហើយក៏មិនឱ្យបាត់បង់វត្ថុផងដែរ។

ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ គ្មានអ្វីល្អឥតខ្ចោះនោះទេ ដូចគ្នានឹងច្បាប់នីមួយៗផងដែរ គឺតែងតែមានចន្លោះខ្វះខាត ដែលនាំឱ្យមានភាពស្មុគស្មាញដល់តុលាការក្នុងការដោះស្រាយរឿងក្តី ក៏ជាហេតុដែលនាំឱ្យច្បាប់តែងតែមានការធ្វើវិសោធនកម្មដើម្បីកែសម្រួល និងបន្ថែមច្បាប់ដែលមានកង្វះខ្វះខាតទាំងនោះ។ ម៉្យាងវិញទៀតភាពខ្វះខាតធនធានមនុស្សក្នុងវិស័យច្បាប់ក៏ជាមូលហេតុក្នុងការរាំងស្ទះដល់ការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើងផងដែរ។

ក្នុងនាមយើងជាសិស្ស និស្សិត ក៏ដូចជាប្រជាពលរដ្ឋ គួរមានការយល់ដឹងអំពីច្បាប់ និងគប្បីសិក្សាយល់ដឹងនូវបញ្ញត្តិច្បាប់ឱ្យបានច្រើន ដែលអាចការពារផលប្រយោជន៍ខ្លួន សាច់ញាតិ ក្រុមគ្រួសារ និងអ្នកដទៃ ក៏ដូចជាសង្គមឱ្យជៀសផុតពីភាពវឹកវរ ដែលកើតពីសកម្មភាពផ្ទុយនឹងច្បាប់ ថែមទាំងអាចចូលរួមចំណែកក្នុងការជួយអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិឱ្យកាន់តែរុងរឿង សុខសន្តិភាព និងភាពរីកចម្រើនតទៅមុខទៀត។

អនុសាសន៍

អនុសាសន៍

ឆ្លងតាមការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងធ្វើការបកស្រាយយ៉ាងក្បុះក្បាយខាងលើរួចមក ទាក់ទងនឹងសិទ្ធិឃាត់ទុក ដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា យើងសង្កេតឃើញថា ដើម្បីឱ្យការប្រព្រឹត្តទៅនៃសិទ្ធិឃាត់ទុកមានដំណើរការប្រកបដោយសុពលភាព និងសុវត្ថិភាព ហើយដើម្បីជៀសវាងការភាន់ច្រឡំថា ឱ្យតែមានសកម្មភាពឃាត់ទុក គឺសុទ្ធសឹងតែជាសិទ្ធិឃាត់ទុក និងជៀសវៀងការអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុលមិនបានត្រឹមត្រូវ បណ្តាលឱ្យកើតជាវិវាទផ្សេងៗ យើងខ្ញុំសូមគាំទ្រឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាល និងស្ថាប័នពាក់ពាន់នានា ខិតខំបន្ថែមទៀត ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយចំណេះដឹងផ្នែកច្បាប់ដល់ប្រជាពលរដ្ឋ ដូចជា ការបង្កើតសិក្ខាសាលាដែលទាក់ទងនឹងប្រធានបទសិទ្ធិឃាត់ទុក និងបើកឱកាសឱ្យសាធារណជនចូលរួមស្តាប់ និងសិក្សាដោយសេរី។ លើសពីនេះទៅទៀត យើងខ្ញុំក៏សូមគាំទ្រចំពោះការបង្កើតកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ តាមរយៈទូរទស្សន៍ វិទ្យុ កាសែត និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយផ្សេងៗទៀតដើម្បីបកស្រាយនូវចម្ងល់ដែលសាធារណជនចង់ដឹង ក៏ដូចជាជួយដោះស្រាយចំណោទបញ្ហារបស់ប្រជាពលរដ្ឋផងដែរ។ បន្ថែមពីនេះទៅទៀត ប្រសិនបើមានកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលដោយមន្ត្រីដែលមានជំនាញឱ្យទៅបង្រៀនដល់មូលដ្ឋានដាច់ស្រយាលដែលពួកគេទាំងនោះមានការយលដឹងផ្នែកច្បាប់នៅមានកម្រិត និងដើម្បីជាជំនួយដល់ប្រជាជនដែលមិនមានឱកាសក្នុងការរៀនសូត្រឱ្យពួកគេបានយល់ដឹងបន្ថែមពីច្បាប់កាន់តែប្រសើរ។

ចំពោះប្រជាពលរដ្ឋវិញ គួរគប្បីយកចិត្តទុកដាក់សិក្សាស្វែងយល់ ផ្នែកច្បាប់បន្ថែមឱ្យបានកាន់តែច្រើនសម្រាប់ជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួន និងចូលរួមចំណែកអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិផង។ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ដើម្បីជាស់វាងការបំពានដោយប្រការណាមួយដែលនាំឱ្យសិទ្ធិរបស់ខ្លួនត្រូវរំលត់ លើសពីនេះទៅទៀតមិនត្រូវបណ្តែតបណ្តោយឱ្យផុតអាជ្ញាយុការនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលនោះទេ បើមិនដូច្នេះទេ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកនឹងក្លាយជាអ្នកដែលខាត់បង់ផលប្រយោជន៍ជាមិនខាន។

ម៉្យាងវិញទៀត បើប្រជាពលរដ្ឋមិនសូវយល់ដឹងផ្នែកច្បាប់ទេ គួរណាតែទៅពីគ្រោះប្រឹក្សាយោបល់ ជាមួយអ្នកច្បាប់ដើម្បីឱ្យគេជួយរកដំណោះស្រាយដែលស្របនឹងគោលការច្បាប់ដែលបានកំណតជាធរមាន។ កាលបើរឿងក្តីឈានដល់ដំណាក់កាលតុលាការហើយ ម្ចាស់បំណុល និងកូនបំណុលគួរណាតែស្វះស្វែងរកមេធាវីមកតំណាងអាណត្តិឱ្យខ្លួន ដើម្បីធ្វើយ៉ាងណាធានាឱ្យបាននូវផលប្រយោជន៍ ព្រមទាំងជៀសវាង និងបង្ការកុំឱ្យកើតមានកំហុសដោយប្រការណាមួយដែលអាចនាំឱ្យខាត់បង់ផលប្រយោជន៍កាន់តែធ្ងនធ្ងរដល់ភាគីទាំងសងខាង។

ឯកសារយោង

ឯកសារយោង

១.ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

២.ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

៣.សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ភាគ៤ : គន្លឹទី៦

៤.សៀវភៅកម្រងមេរៀន រៀបរាងដោយកម្មវិធីវិភាគទានច្បាប់ ធ្វើនៅឆ្នាំ ២០១៨

៥.សន្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ ខ្មែរ-អង់គ្លេស-បារាំង ផ្នែករដ្ឋប្បវេណី និងនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី រៀបចំដោយគណៈកម្មបណ្ឌិតសភាទទួលបន្ទុកអនុម័តពាក្យច្បាប់ បោះពុម្ពដោយទិស្តីការគណៈរដ្ឋមន្រ្តី ឆ្នាំ២០០៧

៦.សៀវភៅ វចនានុក្រមច្បាប់ និពន្ធដោយលោក ហ៊ីង ធីឫទ្ធិ បោះពុម្ពលើកទី៣ ឆ្នាំ២០១០

៧.វចនានុក្រមខ្មែរ សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត

៨.គេហទំព័ររបស់ ក្រុមហ៊ុនមេធាវីកម្ពុជាសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ : https://ciclg.com/kh/article/256

ឧបសម្ព័ន្ធ

បញ្ជីរាយនាមឧបសម្ព័ន្ធ

- ឧបសម្ព័ន្ធទី១៖
  - ក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧
- ឧបសម្ព័ន្ធទី២៖
  - ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
- ឧបសម្ព័ន្ធទី៣៖
  - កិច្ចសន្យាខ្ចីប្រាក់-ដាក់បញ្ចាំ
  - កិច្ចសន្យាម៉ៅការ
  - កិច្ចសន្យាជួលផ្ទះ
- ឧបសម្ព័ន្ធទី៤៖
  - លិខិតប្រគល់ និងទទួលប្រាក់
  - លិខិតសងប្រាក់
  - លិខិតប្រគល់សិទ្ធិ
- ឧបសម្ព័ន្ធទី៥៖
  - ពាក្យបណ្តឹង
  - ពាក្យសុំដកពាក្យបណ្តឹង
  - ពាក្យសុំដីកាសម្រេចរក្សាការពារ
  - ពាក្យសុំឱ្យផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត
  - ពាក្យសុំអនុវត្តដោយបណ្តោះអាសន្ន

ឧបសម្ព័ន្ធទី១

គន្ថីទី ៣
សិទ្ធិប្រត្យក្ស

ជំពូកទី ១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

ផ្នែកទី ១
វត្ថុ

មាត្រា ១១៩.– និយមន័យនៃវត្ថុ

ក្នុងក្រមនេះ វត្ថុសំដៅទៅលើរបស់ដែលមានរូបរាង ជាសារធាតុឧស្ម័ន ជាសារធាតុរាវ ជាសារធាតុរឹង ។

មាត្រា ១២០.– ចលនវត្ថុ និង អចលនវត្ថុ

១-វត្ថុត្រូវបានចែកជាចលនវត្ថុ និង អចលនវត្ថុ ។

២-អចលនវត្ថុសំដៅទៅលើ ដីធ្លី និង វត្ថុជាប់នៅលើដី ហើយមិនអាចផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងបាន ដូចជាអាគារ សំណង់ ដំណាំ រុក្ខជាតិ ជាអាទិ៍ ។

៣-ចលនវត្ថុសំដៅទៅលើវត្ថុក្រៅពីអចលនវត្ថុ ។

៤-បញ្ញត្តិស្តីពីចលនវត្ថុត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិគ្មានរូបរាងដែលអាចគ្រប់គ្រងបាន លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិក្នុងច្បាប់ពិសេស ។

ផ្នែកទី ៣
សិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិនៃកម្មសិទ្ធិ

មាត្រា ១៥៥.– សិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វិញដោយផ្អែកលើសិទ្ធិនៃកម្មសិទ្ធិ

កម្មសិទ្ធិករអាចទាមទារឱ្យអ្នកកាន់កាប់ប្រគល់វត្ថុរបស់ខ្លួនវិញបាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលអ្នកកាន់កាប់នោះមានមូលហេតុគតិយុត្តនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ ចំពោះកម្មសិទ្ធិករ ។

មាត្រា ១៥៧.– ការទទួលខុសត្រូវចំពោះការបាត់បង់ ឬ ខូចខាតនៃវត្ថុកាន់កាប់

ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់មានកំហុសចំពោះការបាត់បង់ ឬ ការខូចខាតវត្ថុកាន់កាប់ ឬ ការមិនអាចប្រគល់វត្ថុនោះវិញបាន អ្នកកាន់កាប់ទុច្ចរិត នៅពេលដែលការបាត់បង់ ការខូចខាតដល់វត្ថុ ឬ ហេតុផ្សេងដែលមិនអាចប្រគល់វត្ថុនោះវិញបាននោះ បានកើតឡើង មានករណីយកិច្ចសងសំណងការខូចខាតទាំងអស់នោះ រីឯអ្នកកាន់កាប់សុចរិតមានករណីយកិច្ចសងសំណងការខូចខាត ត្រឹមតែកម្រិតនៃផលប្រយោជន៍ដែលខ្លួននៅតែទទួលប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែ អ្នកកាន់កាប់ដែលគ្មានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ទោះបីជាក្នុងករណីកាន់កាប់ដោយសុចរិតក៏ដោយ ក៏មានករណីយកិច្ចសងនូវការខូចខាតទាំងអស់ដែរ ។

មាត្រា ១៥៨.– សិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ និង បង្ការការរារាំង ដោយផ្អែកលើកម្មសិទ្ធិ

១-ក្នុងករណីដែលការអនុវត្តកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនត្រូវបានរារាំង កម្មសិទ្ធិករអាចទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរារាំង ចំពោះអ្នករារាំងនោះបាន ។

២-ក្នុងករណីដែលមានការបារម្ភជាក់ស្តែងថា ការអនុវត្តកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួននឹងទទួលការរារាំង នោះកម្មសិទ្ធិករអាចទាមទារឱ្យបង្ការការរារាំងនោះបាន ចំពោះអ្នកដែលអាចនឹងរារាំងនោះ ។

កថាភាគទី ២

លទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ

មាត្រា ១៦៣.– លទ្ធកម្មដោយសុចរិតនូវកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ

អ្នកដែលបានទទួលការផ្ទេរការកាន់កាប់នូវចលនវត្ថុ ដោយកិច្ចសន្យាអនុប្បទានកម្មសិទ្ធិដែលមានសុពលភាព ហើយដោយសុចរិត និង គ្មានកំហុស ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុនោះ ទោះបីជាអនុប្បទាយីគ្មានកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុនោះក៏ដោយ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលអនុប្បទាយីនៅតែបន្តការកាន់កាប់ដោយចំពោះ ។

មាត្រា ១៦៥.– អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ

១-ជនដែលបានកាន់កាប់ចលនវត្ថុ ដោយសន្តិវិធី និង ពឹងឮជាសាធារណៈ ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ក្នុងអំឡុងពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុនោះ ។

២-ជនដែលបានកាន់កាប់ចលនវត្ថុ ដោយសន្តិវិធី និង ពឹងឮជាសាធារណៈ ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ក្នុងអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុនោះ បើជននោះសុចរិត និង គ្មានកំហុស នៅពេលដែលខ្លួនបានចាប់ផ្តើមកាន់កាប់ ។

ជំពូកទី ៣
សិទ្ធិកាន់កាប់

ផ្នែកទី ១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ២២៧.- និយមន័យនៃការកាន់កាប់

១-ការកាន់កាប់ សំដៅទៅលើការក្តាប់ទុកវត្ថុ ។

២-ការក្តាប់ទុកសំដៅទៅលើការគ្រប់គ្រងលើវត្ថុ តាមការជាក់ស្តែង ទោះដោយផ្ទាល់ក្តី ឬ ដោយប្រយោលក្តី ។

ជំពូកទី ៧
ការរលត់កាតព្វកិច្ច

មាត្រា ៤៣៣.- មូលហេតុនៃការរលត់កាតព្វកិច្ច

កាតព្វកិច្ចត្រូវរលត់ដោយហេតុដូចខាងក្រោមនេះ :

ក-ការសង ការទូទាត់ ការលើកលែង នវកម្ម ឬ ល្បាកុលភាព ដូចបានកំណត់ពីផ្នែកទី ១ (ការសង) ដល់ផ្នែកទី ៥ (ល្បាកុលភាព) នៃជំពូកទី ៧ នេះ ។

ខ-អលទ្ធភាពក្នុងការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចដោយគ្មានកំហុសរបស់កូនបំណុល ដូចបានកំណត់ក្នុងជំពូកទី ៥ (ការទទួលបន្ទុកហានិភ័យ) នៃគន្ថីនេះ ។

គ-ការបំពេញល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការរំលាយដូចបានកំណត់ក្នុងផ្នែកទី ៣ (ល័ក្ខខ័ណ្ឌ កំណត់ពេល និង អំឡុងពេល) នៃជំពូកទី ១ ឬ ការរំលាយកិច្ចសន្យាដូចបានកំណត់ក្នុងផ្នែកទី ៤ (ការរំលាយកិច្ចសន្យា) នៃជំពូកទី ៤ នៃគន្ថីនេះ ។

ឃ-ការផុតអាជ្ញាយុកាលនៃការរលត់ដូចបានកំណត់ក្នុងជំពូកទី ៨ (អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល) នៃគន្ថីនេះ ។

ង-ការអនុវត្តសិទ្ធិលុបចោលតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ៣ (មោឃភាព និង ការលុបចោល) ជំពូកទី ២ នៃគន្ថីនេះ។

ផ្នែកទី ១
ការសង

កថាភាគទី ១
គោលការណ៍ទូទៅស្ដីពីការសង

មាត្រា ៤៣៤.– អ្នកសង

១-ការសងអាចធ្វើឡើងដោយកូនបំណុលក៏បាន ដោយតតិយជនក៏បាន ។

២-ក្នុងករណីដែលគោលបំណងនៃកាតព្វកិច្ចមិនអាចសម្រេចដោយការសងរបស់តតិយជនបានទេ តតិយជននោះមិនអាចសងបានឡើយ លើកលែងតែមានការយល់ព្រមពីម្ចាស់បំណុល ។

៣-ម្ចាស់បំណុល និង កូនបំណុលអាចព្រមព្រៀងគ្នាមិនទទួលស្គាល់ការសងដោយតតិយជនបាន ។

មាត្រា ៤៣៥.– សមត្ថភាពចាត់ចែងរបស់អ្នកសង ជាអាទិ៍

១-ប្រសិនបើអ្នកសងមិនមែនជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ឬ មិនមានសមត្ថភាពចាត់ចែងចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការសងទេ ការសងរបស់អ្នកសងនោះមិនមានសុពលភាពឡើយ ។

២-ក្នុងករណីដែលអ្នកសងមិនមែនជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការសងទេ អ្នកសងនោះមិនអាចយកវត្ថុនោះមកវិញបានឡើយ លើកលែងតែមានការសងម្ដងទៀតដែលមានសុពលភាព ។ ប៉ុន្តែ អ្នកដែលមានកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុនោះ អាចយកវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនពីអ្នកទទួលការសងមកវិញបាន ។

៣-ក្នុងករណីដែលអ្នកសងគ្មានសមត្ថភាពចាត់ចែងកម្មវត្ថុនៃការសងទេ អ្នកសងនោះអាចលុបចោលនូវអំពើសងដែលខ្លួនបានធ្វើ ។ ក្នុងករណីនេះ បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការប្រគល់កម្មវត្ថុនៃការសងវិញ ។

មាត្រា ៤៣៦.– ការប្រើប្រាស់ ឬ អនុប្បទានរបស់ម្ចាស់បំណុល និង ការទទួលដោយសុចរិត

១-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ និង ទី ៣ នៃមាត្រា ៤៣៥ (សមត្ថភាពចាត់ចែងរបស់អ្នកសង ជាអាទិ៍) ខាងលើនេះ បើកម្មវត្ថុនៃការសងជាចលនវត្ថុ ហើយម្ចាស់បំណុលបានបរិភោគ ឬ ធ្វើអនុប្បទានដោយសុចរិត នូវវត្ថុដែលបានទទួលពីការសង ការសងនោះត្រូវចាត់ទុកថាមានសុពលភាព ហើយអ្នកសងមិនអាចទាមទារឱ្យប្រគល់កម្មវត្ថុនៃការសងនោះ មកវិញបានទេ ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អ្នកដែលមានកម្មសិទ្ធិលើកម្មវត្ថុនៃការសង អាចទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាតចំពោះកម្មវត្ថុនៃការសងនោះពីអ្នកទទួលការសងបាន លើកលែងតែអ្នកទទួលការសងនោះបានទទួលកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុនៃការសង ដោយស្របទៅតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៩៣ (លទ្ធកម្មដោយសុចរិតនូវកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ) នៃក្រមនេះ ។ ប៉ុន្តែ ម្ចាស់បំណុលដែលបានសងការខូចខាតទៅម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការសងនោះ អាចទាមទារឱ្យកូនបំណុលសងជាប្រាក់នូវតម្លៃដែលខ្លួនបានសងនោះវិញបាន ។

មាត្រា ៤៣៧.- សិទ្ធិទទួលការសង

១-ការសងនឹងមានសុពលភាព លុះត្រាតែធ្វើចំពោះម្ចាស់បំណុល ឬ អ្នកដទៃទៀតដែលមានសិទ្ធិទទួលការសង ។

២-បើកូនបំណុលបានសងដល់អ្នកដែលគ្មានសិទ្ធិទទួលការសង កូនបំណុលនោះត្រូវសងទៅម្ចាស់បំណុលជាថ្មីម្តងទៀត តាមការទាមទារពីម្ចាស់បំណុលនោះ ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកសងអាចទាមទារឱ្យអ្នកគ្មានសិទ្ធិដែលបានទទួលការសងនោះ ប្រគល់កម្មវត្ថុនៃការសងមកវិញបាន ។

មាត្រា ៤៣៨.- ការកម្រិតនូវសិទ្ធិទទួលការសងដោយការរឹបអូស

១-ក្នុងករណីដែលសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ម្ចាស់បំណុលត្រូវបានរឹបអូស ដោយដីកាសម្រេចរឹបអូសរបស់តុលាការ ម្ចាស់បំណុលនោះមិនមានសិទ្ធិទទួលការសងពីកូនបំណុលរបស់ខ្លួន ហើយកូនបំណុលនោះមិនអាចសងទៅម្ចាស់បំណុលនោះបានឡើយ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៤៣៧ (សិទ្ធិទទួលការសង) ខាងលើនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលកូនបំណុលដែលត្រូវបានហាមការសង បានសងទៅម្ចាស់បំណុលរបស់ខ្លួន ។

ផ្នែកទី ២
ការទូទាត់

មាត្រា ៤៧២.- ការកាត់បំណុលដោយការទូទាត់

ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាង ឬ ទាំងសងខាងមានកាតព្វកិច្ចច្រើនដែលអាចទូទាត់បាន អ្នកសុំទូទាត់អាចជ្រើសរើសកាតព្វកិច្ចណាមួយរបស់ខ្លួន និង កាតព្វកិច្ចណាមួយរបស់ភាគីម្ខាងទៀតដើម្បីរំលត់ដោយការទូទាត់នោះបាន ។ បញ្ញត្តិស្តីពីការកាត់បំណុលដោយការសង ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការទូទាត់ដែលគ្មានការជ្រើសរើស ដូចកំណត់ក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ ។

ជំពូកទី ៨
អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល

មាត្រា ៤៨០.– និយមន័យនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល

អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល សំដៅទៅលើការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល ដោយផ្អែកលើការណ៍ដែលម្ចាស់បំណុលមិនអនុវត្តសិទ្ធិ ក្នុងរយៈពេលដែលត្រូវបានកំណត់ ។

មាត្រា ៤៨១.– ពេលចាប់ផ្ដើមគិតអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល

អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល ត្រូវគិតចាប់ពីពេលដែលអាចអនុវត្តសិទ្ធិលើបំណុលនោះបាន ។

មាត្រា ៤៨២.– រយៈពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលទូទៅ

អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល មានរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ លើកលែងតែក្នុងករណីដែលមានបញ្ញត្តិផ្សេងក្នុងក្រមនេះ ឬ ច្បាប់ឬបទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេង ។

មាត្រា ៤៨៣.– អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិដែលមានរយៈពេលខ្លី

ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលអំពីថ្លៃទំនិញដែលផលិតករ ឬ ពាណិជ្ជករលក់ទៅឱ្យអ្នកដែលមិនមែនជាពាណិជ្ជករ និង ថ្លៃសេវាដែលផលិតករ ឬ ពាណិជ្ជករផ្ដល់ឱ្យអ្នកដែលមិនមែនជាពាណិជ្ជករ អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិនេះ មានរយៈពេល ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ។

មាត្រា ៤៨៤.– រយៈពេលអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលចូលជាស្ថាពរ

១-ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលចូលជាស្ថាពរ ដោយសាលក្រម ឬ សាលដីកាស្ថាពរ ឬ ដោយការផ្សះផ្សាតាមផ្លូវតុលាការ ឬ ដោយវិធីផ្សេងដែលមានអានុភាពដូចគ្នានឹងសាលក្រមស្ថាពរ ទោះបីជាមានបញ្ញត្តិដែលកំណត់រយៈពេលនៃអាជ្ញាយុកាលតិចជាង ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំក៏ដោយ ក៏អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិនោះ ត្រូវមានរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលសិទ្ធិលើបំណុលនោះចូលស្ថាពរដែរ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលពេលកំណត់ត្រូវអនុវត្តមិនទាន់ដល់ នៅពេលនៃការចូលជាស្ថាពរ ។

មាត្រា ៤៨៩.- ហេតុនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល

អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល ត្រូវផ្អាកក្នុងករណីដូចតទៅ :

ក-ការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការ ការចូលរួមក្នុងនីតិវិធីពនស្យ័យ ឬ ការអនុវត្តសិទ្ធិដែលមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែល ។

ខ-សកម្មភាពអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬ សកម្មភាពចាត់ចែងការរក្សាការពារ ។

គ-ការទទួលស្គាល់កាតព្វកិច្ច ដោយការសងមួយផ្នែក ការបង់ការប្រាក់ ការដាក់ប្រាតិភោគ ឬវិធីផ្សេង ។

មាត្រា ៤៩០.- ការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការ

ការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការមិនត្រូវបង្កើតអានុភាពនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលឡើយ ក្នុងករណីដែលបណ្ដឹងត្រូវបានលើកចោល ឬ ត្រូវបានដកវិញ ។

មាត្រា ៤៩១.- ការលុបចោលនូវការចាត់ចែងអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬ ការចាត់ចែងរក្សាការពារ

ក្នុងករណីដែលការចាត់ចែងអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬ ការរក្សាការពារ ត្រូវបានលុបចោលតាមពាក្យសុំរបស់ភាគី ឬ ដោយការខ្វះល័ក្ខខ័ណ្ឌតាមផ្លូវច្បាប់ ការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល ដោយសកម្មភាពអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬ ដោយសកម្មភាពចាត់ចែងការរក្សាការពារនេះ ត្រូវចាត់ទុកថា មិនបានកើតឡើងឡើយ ។

មាត្រា ៤៩២.- សកម្មភាពអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬ សកម្មភាពចាត់ចែងការរក្សាការពារដែលធ្វើឡើង ចំពោះបុគ្គល ក្រៅពីកូនបំណុល

សកម្មភាពអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬ សកម្មភាពចាត់ចែងការរក្សាការពារដែលធ្វើឡើងចំពោះបុគ្គលក្រៅពីកូនបំណុល ត្រូវបង្កើតអានុភាពនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃការរលត់សិទ្ធិលើបំណុល លុះត្រាតែសកម្មភាពនោះ ត្រូវបានជូនដំណឹងទៅកូនបំណុល ។

មាត្រា ៤៩៤.– ដំណើរការនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល ក្រោយការផ្អាក

១-អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានផ្អាក នឹងចាប់ផ្ដើមគិតជាថ្មីម្ដងទៀត ក្រោយពីហេតុនៃការផ្អាកបានចប់ ។

២-អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានផ្អាកដោយការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការ នឹងចាប់ផ្ដើមគិតជាថ្មីម្ដងទៀត បន្ទាប់ពីសេចក្ដីសម្រេចចូលជាស្ថាពរ ។

មាត្រា ៤៩៥.– ការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលដោយការដាស់តឿន និង ដោយការដាស់តឿនតាមផ្លូវតុលាការ

១-ប្រសិនបើអ្នកមានសិទ្ធិបានដាស់តឿន នៅពេលណាមួយក្នុងអំឡុង៦ (ប្រាំមួយ) ខែ មុនពេលផុតអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល អាជ្ញាយុកាលរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលនោះមិនត្រូវបានសម្រេចចំពោះអ្នកនោះ ក្នុងអំឡុងពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បន្ទាប់ពីការដាស់តឿនឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីជាអ្នកមានសិទ្ធិដាស់តឿនម្ដងទៀតក៏ដោយ ក៏មិនអាចពន្យឺតការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល ដោយការដាស់តឿនម្ដងទៀតនោះដែរ ។

២-ទោះបីជាការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការ មិនបង្កើតអានុភាពនៃការផ្អាកអាជ្ញា-យុកាល ដោយសារការលើកចោលបណ្ដឹង ឬ ការដកពាក្យបណ្ដឹងក៏ដោយ ក៏ត្រូវចាត់ទុកថា អ្នកប្ដឹងបានដាស់តឿនជាបន្ត ចាប់ពីពេលដែលពាក្យបណ្ដឹងត្រូវបានបញ្ជូន ទៅភាគីម្ខាងទៀត រហូតដល់ពេលដែលបណ្ដឹងនោះត្រូវបានលើកចោល ឬ ពេលដែលពាក្យបណ្ដឹងនោះត្រូវបានដកដែរ ។ ក្នុងករណីនេះ អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលនោះមិនត្រូវបានសម្រេចចំពោះអ្នកនោះ ក្នុងអំឡុងពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បន្ទាប់ពីការលើកចោលបណ្ដឹង ឬ ការដកពាក្យបណ្ដឹងឡើយ ។

៣-ប្រសិនបើអ្នកមានសិទ្ធិបានអះអាងសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ក្នុងនាមជាចុងចម្លើយក្នុងបណ្ដឹងនោះ ត្រូវចាត់ទុកថា អ្នកនោះដាស់តឿនជាបន្ត ក្នុងពេលដែលបណ្ដឹងនោះកំពុងចាត់ការ ចាប់ពីពេលដែលអ្នកនោះ អះអាងសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងករណីនេះ អាជ្ញាយុកាល

មាត្រា ៤៩៨.– ការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលដោយសារមហន្តរាយធម្មជាតិ

ប្រសិនបើអ្នកមានសិទ្ធិមិនអាចផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល ដោយសារការជួបប្រទះនូវគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិ ឬ ប្រធានសក្តិផ្សេង នៅពេលណាមួយក្នុង ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ មុនពេលផុតអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលនេះមិនត្រូវបានសម្រេច ក្នុងអំឡុងពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បន្ទាប់ពីប្រធានសក្តិនោះ បានកន្លងផុតឡើយ ។

ជំពូកទី ៩
អនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុល ការទទួលភារៈកាតព្វកិច្ច

ផ្នែកទី ១
អនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុល

មាត្រា ៥០១.– ភាពដែលអាចធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុល និង ការសន្យាពិសេសហាមមិនឱ្យធ្វើអនុប្បទាន

១-សិទ្ធិលើបំណុល អាចធ្វើអនុប្បទានទៅឱ្យអ្នកផ្សេងបាន លើកលែងតែក្នុងករណីដែលសិទ្ធិនោះមានលក្ខណៈមិនអាចធ្វើអនុប្បទានបាន ។ ក្នុងករណីនេះ អនុប្បទានិកនឹងក្លាយជាម្ចាស់បំណុលថ្មី ។

២-ទោះបីជាសិទ្ធិលើបំណុលមានលក្ខណៈអាចធ្វើអនុប្បទានបានក៏ដោយ ក៏គូភាគីអាចហាមមិនឱ្យធ្វើអនុប្បទាន ដោយការបង្ហាញឆន្ទៈបានដែរ ។

៣-ការបង្ហាញឆន្ទៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ មិនអាចតតាំងចំពោះតតិយជនដែលមិនបានដឹងអំពីការបង្ហាញឆន្ទៈនោះបានឡើយ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលតតិយជននោះមានកំហុសធ្ងន់ធ្ងរ ។

មាត្រា ៥០២.– ការបង្កើតអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុល

អនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុល ត្រូវមានអានុភាព តែដោយការព្រមព្រៀងគ្នារវាងម្ចាស់បំណុលដែលមានបំណងធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុល និង អនុប្បទានិកប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែ ដើម្បីយកអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុលនេះទៅតតាំង ចំពោះកូនបំណុល និង តតិយជន ត្រូវមានល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៥០៣ (ល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងនៃអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុលដែលមានកំណត់ឈ្មោះ) ខាងក្រោមនេះ ។

គន្ថីទី ៦
ការធានាកាតព្វកិច្ច

ជំពូកទី ១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ៧៦៧.- ប្រភេទនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស

១-ប្រភេទនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សត្រូវកម្រិតតែប្រភេទដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឬ ច្បាប់ពិសេសតែប៉ុណ្ណោះ ហើយក្រៅពីនេះមិនអាចបង្កើតបានឡើយ ។

២-សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ មាន ៥ (ប្រាំ) ប្រភេទ គឺ សិទ្ធិឃាត់ទុក ឯកសិទ្ធិ សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ ហ៊ីប៉ូតែក និង សិទ្ធិប្រាតិភោគដោយអនុប្បទាន ។

មាត្រា ៧៦៨.- វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស

សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សមិនអាចយកវត្ថុ ឬ សិទ្ធិណាដែលមិនអាចធ្វើអនុប្បទានបាន មកធ្វើជាកម្មវត្ថុបានទេ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនរារាំងការបង្កើតសិទ្ធិឃាត់ទុកលើវត្ថុដែលមិនអាចធ្វើអនុប្បទានបានឡើយ ។

មាត្រា ៧៦៩.- ភាពបន្ទាប់បន្សំនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស

១-សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីធានាកាតព្វកិច្ចដែលមានអត្ថិភាពហើយ ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីជាកាតព្វកិច្ចដែលនឹងកើតឡើងនាពេលអនាគតក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលអាចកំណត់កាតព្វកិច្ចបាន ក៏សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សអាចបង្កើតបានដែរ ដោយយកកាតព្វកិច្ចនោះមកធ្វើជាកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានធានា ។

២-ក្នុងករណីដែលសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានធានាមិនត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយសារខ្វះល័ក្ខខ័ណ្ឌ សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សក៏មិនត្រូវបានបង្កើតឡើងដែរ ។

៣-ក្នុងករណីដែលសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានធានាត្រូវបានចាត់ទុកជាមោឃៈ ដោយសារមានវិការៈក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈ ឬ ដោយសារហេតុផ្សេងទៀត ឬ ក្នុងករណីដែលសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានធានាត្រូវបានលុបចោល សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សក៏មិនត្រូវមានអានុភាពឡើយ ។

៤-ក្នុងករណីដែលសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានធានាបានរលត់ ដោយសារការសង ឬ អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិ ឬ ហេតុផ្សេងទៀត សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សក៏ត្រូវរលត់ដែរ ។

៥-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ទី ២ ទី ៣ និង កថាខណ្ឌទី ៤ ខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះហ៊ីប៉ូតែកដើម្បីធានាបំណុលអណ្តែត ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីធានាសិទ្ធិលើបំណុលច្រើនដែលកើតឡើងដោយកិច្ចសន្យាបន្តបន្ទាប់ ។

មាត្រា ៧៧៣.– ការអនុវត្តសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រស្យក្ស

ប្រសិនបើម្ចាស់សិទ្ធិប្រាតិភោគមិនបានទទួលសំណងនៃសិទ្ធិលើបំណុលទេ អ្នកនោះអាចអនុវត្តសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រស្យក្សនេះ តាមនីតិវិធីដែលច្បាប់បានកំណត់ បាន ។

ជំពូកទី ២
សិទ្ធិឃាត់ទុក

មាត្រា ៧៧៤.– អត្ថន័យនៃសិទ្ធិឃាត់ទុក

១-ប្រសិនបើអ្នកកាន់កាប់វត្ថុរបស់អ្នកដទៃ មានសិទ្ធិលើបំណុលដែលបានកើតឡើង ដោយទាក់ទងនឹងវត្ថុនោះ អ្នកនោះអាចឃាត់ទុកនូវវត្ថុនោះបាន រហូតដល់ពេលដែលខ្លួនទទួលការសងចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលនោះ ។ ប៉ុន្តែ សិទ្ធិឃាត់ទុកមិនត្រូវកើតមានឡើយ ប្រសិនបើសិទ្ធិលើបំណុលនោះមិនទាន់ដល់ពេលកំណត់ត្រូវសង ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលការកាន់កាប់ត្រូវបានចាប់ផ្ដើម ដោយអំពើអនីត្យានុកូល ។

មាត្រា ៧៧៥.– សិទ្ធិទទួលសំណងពីផលដោយមានអាទិភាព

១-ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក អាចទទួលផលពីវត្ថុដែលឃាត់ទុក និង អាចយកផលនោះមកកាត់សិទ្ធិលើបំណុល ដោយមានអាទិភាពជាងម្ចាស់បំណុលផ្សេងទៀតបាន ។

២-ផលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកកាត់ការប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុលជាមុនសិន ហើយប្រសិនបើមានសំណល់ ត្រូវយកមកកាត់ប្រាក់ដើម ។

មាត្រា ៧៧៦.– ករណីយកិច្ចរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកក្នុងការរក្សាគ្រប់គ្រងវត្ថុដែលឃាត់ទុក

១-ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក ត្រូវកាន់កាប់វត្ថុដែលឃាត់ទុកនោះ ដោយប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត ។

២-ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក មិនអាចយកវត្ថុដែលឃាត់ទុកនោះ ទៅប្រើប្រាស់ ឬ ជួល ឬ ដាក់ជាប្រាតិភោគបានទេ បើគ្មានការយល់ព្រមពីសំណាក់កូនបំណុលទេ ។ ប៉ុន្តែ ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកអាចប្រើប្រាស់វត្ថុដែលឃាត់ទុកបាន ត្រឹមកម្រិតដែលចាំបាច់ក្នុងការរក្សានូវវត្ថុឃាត់ទុកនោះ ។

៣-ប្រសិនបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានធ្វើផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ឬ ទី ២ ខាងលើនេះ កូនបំណុលអាចទាមទារឱ្យរំលត់នូវសិទ្ធិឃាត់ទុកនោះបាន ។

មាត្រា ៧៧៧.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យសងសោហ៊ុយរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុក

១-ប្រសិនបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានចេញចំណាយជាចាំបាច់សម្រាប់ការគ្រប់គ្រង និង ថែរក្សាវត្ថុ ចំពោះវត្ថុដែលឃាត់ទុក ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកនោះ អាចទាមទារឱ្យកម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុនោះសងចំណាយវិញបាន ។

២-ប្រសិនបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានចេញចំណាយបង្កើនតម្លៃ ចំពោះវត្ថុដែលឃាត់ទុក ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកនោះ អាចទាមទារឱ្យកម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុនោះសងចំណាយទាំងអស់ដែលខ្លួនបានចេញ ឬ តម្លៃប្រាក់កំណើនដែលមានអត្ថិភាព តាមការជ្រើសរើសរបស់កម្មសិទ្ធិករបាន ក្នុងករណីដែលកំណើនតម្លៃនោះនៅតែមាន ។ ប៉ុន្តែ តុលាការអាចកំណត់ពេលសមរម្យដើម្បីសង តាមការទាមទាររបស់កម្មសិទ្ធិករបាន ។

មាត្រា ៧៧៨.- អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល

ការអនុវត្តសិទ្ធិឃាត់ទុក មិនរារាំងដំណើរការនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុលឡើយ ។

មាត្រា ៧៧៩.- ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុក ដោយការផ្តល់នូវប្រាតិភោគ

កូនបំណុលអាចទាមទារឱ្យរំលត់នូវសិទ្ធិឃាត់ទុកបាន ដោយផ្តល់នូវប្រាតិភោគដ៏សមរម្យ ។

មាត្រា ៧៨០.- ការរំលត់សិទ្ធិឃាត់ទុក ដោយការបាត់បង់នូវការកាន់កាប់

១-សិទ្ធិឃាត់ទុកត្រូវរលត់ ពេលណាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានបាត់បង់នូវការកាន់កាប់វត្ថុឃាត់ទុកនោះ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណី ដែលម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានយកវត្ថុនោះ ទៅជួល ឬ ដាក់បញ្ចាំ ដោយទទួលការយល់ព្រមពីកូនបំណុល តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៧៧៦ (ករណីយកិច្ចរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកក្នុងការរក្សាគ្រប់គ្រងវត្ថុដែលឃាត់ទុក) នៃក្រមនេះ សិទ្ធិឃាត់ទុកនេះមិនត្រូវរលត់ឡើយ ។

២-ទោះបីជាម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកបានបាត់បង់នូវការកាន់កាប់វត្ថុឃាត់ទុកក៏ដោយ ប្រសិនបើម្ចាស់សិទ្ធិឃាត់ទុកនោះ បានការកាន់កាប់នោះមកវិញ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២៣៧ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ) នៃក្រមនេះ ការកាន់កាប់នោះ ត្រូវបានចាត់ទុកថា បានបន្តរហូតមក ។

គន្ថីទី ៨
សន្តតិកម្ម
ជំពូកទី ១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ
ផ្នែកទី ១
ការចាប់ផ្តើមធ្វើសន្តតិកម្ម

មាត្រា ១១៤៥.– មូលហេតុនៃការចាប់ផ្តើមធ្វើសន្តតិកម្ម

១-សន្តតិកម្ម ត្រូវចាប់ផ្តើមដោយមរណភាពរបស់មតកជន ។

២-សន្តតិកម្ម ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ ឬ ដោយផ្អែកតាមឆន្ទៈរបស់មតកជន ។ សន្តតិកម្មដោយផ្អែកតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ ហៅថា សន្តតិកម្មតាមច្បាប់ សន្តតិកម្មដោយផ្អែកតាមឆន្ទៈរបស់មតកជន ហៅថា សន្តតិកម្មមានបណ្តាំ ។

ផ្នែកទី ២
អានុភាពនៃសន្តតិកម្ម

មាត្រា ១១៤៧.– ការទទួលបន្តនូវមត៌ក

១-សន្តតិជន ត្រូវទទួលបន្តនូវសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចទាំងអស់ ដែលស្ថិតនៅក្រោមទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ចាប់ពីពេលដែលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចផ្តាច់មុខមាំងស្រុងរបស់មតកជន ។

២-ចំពោះកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុសម្រាប់ជំនឿសាសនា និង ចេតិយ ឬ ចលនវត្ថុដែលជារតនសម្បត្តិត្រកូលនៃបុព្វជន បើមានជនដែលត្រូវទទួលបន្តកម្មសិទ្ធិទាំងនោះ ដូចជាជន

ផ្នែកទី ៣
ភាពគ្រប់លក្ខណសម្បត្តិជាសន្តតិជន

មាត្រា ១១៤៩.– បុគ្គលដែលមានលក្ខណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ជាសន្តតិជន ជាអាទិ៍

១-មានតែជនដែលមានជីវិតរស់នៅ នាពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ក្រៅពីបុគ្គលដែលបញ្ញត្តចាប់ពីមាត្រា ១១៥០ (អភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍) រហូតដល់មាត្រា ១១៥២ (ការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន ដោយមតកសាសន៍) ខាងក្រោមនេះទេ ទើបអាចទទួលសន្តតិកម្មបាន ។

២-ទោះមានបញ្ញត្តិដូចកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះក៏ដោយ បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ និង ទី ៣ នៃមាត្រា ៩ (ទារកនៅក្នុងគភ៌) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ចំពោះទារកដែលនៅក្នុងគភ៌ ។

ឧបសម្ព័ន្ធទី២

ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ជំពូកទី ៣
បទប្បញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីការអនុវត្តសិទ្ធិប្រាតិភោគ

ផ្នែកទី ១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ៥៩៩.– ការលក់ដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុក និង ការលក់ដោយបង្ខំដើម្បីប្តូរជាប្រាក់

ការលក់ដោយបង្ខំដោយសិទ្ធិឃាត់ទុក និង ការលក់ដោយបង្ខំដើម្បីប្តូរជាប្រាក់ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឬ ច្បាប់ផ្សេងទៀត ត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិនៃក្រមនីតិ-វិធីរដ្ឋប្បវេណីនេះ ដែលកំណត់អំពីការលក់ដោយបង្ខំដើម្បីអនុវត្តសិទ្ធិប្រាតិភោគ ។

ផ្នែកទី ៥
ការលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ

មាត្រា ៥៥៧.– ការលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារដោយសារមិនដាក់ពាក្យបណ្តឹងអង្គសេចក្តី ជាអាទិ៍

១-តុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវបង្គាប់ឱ្យម្ចាស់បំណុលដាក់ពាក្យបណ្តឹងអង្គសេចក្តី ហើយឱ្យដាក់ឯកសារដែលបញ្ជាក់អំពីការដាក់ពាក្យបណ្តឹងនោះ ក្នុងអំឡុងពេលដែលទទួលស្គាល់ថាសមរម្យ តាមពាក្យសុំរបស់កូនបំណុល ។

២-អំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវមានរយៈពេលមិនតិចជាង២ (ពីរ) សប្តាហ៍ ។

៣-បើម្ចាស់បំណុលមិនដាក់ឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ក្នុងអំឡុងពេលដែលត្រូវបានកំណត់ តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌដដែលនោះ តុលាការត្រូវលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ តាមពាក្យសុំរបស់កូនបំណុល ។

៤-ក្នុងករណីដែលពាក្យបណ្តឹងអង្គសេចក្តីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវបានដកវិញ ឬ ត្រូវបានលើកចោល នៅក្រោយពេលដែលឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ដដែលនោះ ត្រូវបានដាក់ ត្រូវចាត់ទុកថា ឯកសារនោះមិនបានដាក់ឡើយ ។

៥-ចំពោះការអនុវត្តបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ៣ ខាងលើនេះ បើមានកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្មអំពីអង្គសេចក្តី ការចាប់ផ្តើមនីតិវិធីមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវចាត់ទុកជាការដាក់ពាក្យបណ្តឹងអង្គសេចក្តី ។

៦-បើនីតិវិធីមជ្ឈត្តកម្មដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៥ ខាងលើនេះ បានចប់មិនមែនដោយសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករ ម្ចាស់បំណុលត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹងអង្គសេចក្តី ក្នុងអំឡុងពេលដូចគ្នានឹងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ចាប់ពីថ្ងៃដែលនីតិវិធីមជ្ឈត្តកម្មនោះបានចប់ ។

៧-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលម្ចាស់បំណុលមិនបានដាក់ពាក្យបណ្តឹងអង្គសេចក្តីតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៦ ហើយបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៤ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលបណ្តឹងអង្គសេចក្តីត្រូវបានដាក់តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៦ តែក្រោយមកត្រូវបានដកវិញ ឬ ត្រូវបានលើកចោល ។

៨-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥៤៣ (ការបញ្ជូន) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះដីកាសម្រេចតាមកថាខណ្ឌទី ៣ និង ទី ៧ ។

មាត្រា ៥៥៨.- ការលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ដោយសារការផ្លាស់ប្តូរស្ថានភាព

១-បើមានការរលត់សិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលត្រូវបានរក្សាការពារ ឬ ភាពចាំបាច់ក្នុងការរក្សាការពារ ឬ ការផ្លាស់ប្តូរផ្សេងទៀតនៃស្ថានភាព តុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ឬ តុលាការនៃបណ្តឹងអង្គសេចក្តី អាចលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ តាមពាក្យសុំរបស់កូនបំណុលបាន ។

២-ចំពោះការផ្លាស់ប្តូរស្ថានភាពដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ កូនបំណុលត្រូវធ្វើសេចក្តីបញ្ជាក់ដំបូង ។

៣-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥៤៣ (ការបញ្ជូន) និង កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៥៥៤ (ដីកាសម្រេចអំពីពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចរក្សាការពារ) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះដីកាសម្រេចអំពីពាក្យសុំដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ។

មាត្រា ៥៥៩.– ការលុបចោលដីកាសម្រេចចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្ន ដោយសារស្ថានភាពពិសេស

១-ប្រសិនបើមានការបារម្ភថា ការខូចខាតដែលមិនអាចសងបាន នឹងកើតឡើងដោយសារដីកាសម្រេចចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្ន ឬ មានស្ថានភាពពិសេសផ្សេងទៀត តុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្ន ឬ តុលាការនៃបណ្ដឹងអង្គសេចក្ដីអាចលុបចោលដីកាសម្រេចចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្ននោះបាន ដោយមានល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវឱ្យដាក់ប្រាតិភោគ តាមពាក្យសុំរបស់កូនបំណុល ។

២-ចំពោះស្ថានភាពពិសេសដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើ កូនបំណុលត្រូវធ្វើសេចក្ដីបញ្ជាក់ដំបូង ។

៣-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥៤៣ (ការបញ្ជូន) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះដីកាសម្រេចអំពីពាក្យសុំដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ។

ឧបសម្ព័ន្ធទី៣

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

<u>កិច្ចសន្យាខ្ចីប្រាក់_ដាក់បញ្ចាំ</u>

រវាងខ្ញុំបាទ-នាងខ្ញុំឈ្មោះ..........................អាយុ.........ឆ្នាំ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរលេខ............ ចុះថ្ងៃទី.........ខែ.........ឆ្នាំ......... មានទីលំនៅផ្ទះលេខ............ផ្លូវលេខ........... ក្រុមទី............ភូមិ.................. ឃុំ/សង្កាត់.....................ស្រុក/ខណ្ឌ.....................ខេត្ត/ក្រុង...................... ហៅកាត់ថា **ភាគី "ក" ម្ចាស់ប្រាក់** ។

និង

ខ្ញុំបាទ-នាងខ្ញុំឈ្មោះ..............................អាយុ...........ឆ្នាំ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរលេខ............ ចុះថ្ងៃទី..........ខែ.........ឆ្នាំ.......... មានទីលំនៅផ្ទះលេខ............ផ្លូវលេខ........... ក្រុមទី............ភូមិ.................. ឃុំ/សង្កាត់.....................ស្រុក/ខណ្ឌ....................ខេត្ត/ក្រុង...................... ហៅកាត់ថា **ភាគី "ខ" ជាអ្នកខ្ចីប្រាក់** ។

ភាគី "ក" និងភាគី "ខ" បានព្រមព្រៀង តាមប្រការដូចខាងក្រោមៈ

<u>ប្រការ១:</u> ភាគី "ក" យល់ព្រមឱ្យភាគី "ខ" ខ្ចីប្រាក់ចំនួន......................ដុល្លារ (...)

ភាគី "ខ" បានទទួលចំនួនទឹកប្រាក់នេះ នៅពេលចុះកិច្ចសន្យាចំពោះមុខសាក្សី និងមេធាវី ។

<u>ប្រការ២:</u> ភាគី "ខ" យល់ព្រមបង់ការប្រាក់ឱ្យភាគី "ក" ហើយភាគី "ក" យល់ព្រមទទួលការប្រាក់ពី ភាគី "ខ" ក្នុងអត្រាព្រមព្រៀង.............ភាគរយ ក្នុង១ខែ ស្មើនឹង....................(...) នៃប្រាក់ដែលបានខ្ចី ។ រយៈពេល..................................នៃការខ្ចីប្រាក់ គិតចាប់ពីថ្ងៃទី...........ខែ............ ឆ្នាំ.......... រហូតដល់ថ្ងៃទី..........ខែ...........ឆ្នាំ........... ។

<u>ប្រការ៣:</u> ភាគី "ខ" យល់ព្រមបង់ការប្រាក់ឱ្យ ភាគី "ក" នៅថ្ងៃទី............ដើមខែនិមួយៗ ។ ភាគី "ក" យល់ព្រមឱ្យភាគី "ខ" បង់សងនូវចំនួនទឹកប្រាក់ខ្ចីទាំងអស់ ឬមួយផ្នែកណានោះ នៃកិច្ចសន្យានៅពេលណាក៏បានក្នុងពេលអនុវត្តកិច្ចសន្យានេះ បើកាលណាភាគី "ខ" មានបំណងចង់ចេញសងរួមទាំងប្រាក់ដើមនិងការប្រាក់ផង ។ ក្នុងករណីភាគី "ខ" ពុំបានបង់ការក្នុងរយៈពេល**<u>០៣ខែជាប់ៗគ្នានោះ</u>** ភាគី "ខ" យល់ព្រមឱ្យភាគី "ក" ប្រើសិទ្ធិរបស់ខ្លួនក្នុងការបញ្ឈប់ ឬបញ្ចប់កិច្ចសន្យានេះបានដោយឯកតោភាគី ។

ភាគី "ខ" បានយល់ព្រមថា ករណីបង់ការប្រាក់យឺតយ៉ាវរហូតដល់ ០៣ខែ អនុញ្ញាតឱ្យភាគី "ខ" រឹបអូសយកផ្ទះ និងដីដែលបានដាក់បញ្ចាំឱ្យភាគី "ខ" រួចចុះចេញពីផ្ទះ និងដី ដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌអ្វីទាំងអស់ ។

ប្រការ៤: យោងកិច្ចសន្យានេះ ដើម្បីធានាដល់ការបំពេញកាតព្វកិច្ចភាគី "ខ" បានដាក់អចលនទ្រព្យធានាមានដូចជា:

ល.រ	រាយមុខទ្រព្យសម្បត្តិដាក់បញ្ចាំ	ចំនួនច្បាប់	ផ្សេងៗ
១	ប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនទ្រព្យ:.. ចុះថ្ងៃទី......ខែ.........ឆ្នាំ........(ក្រុម/ភូមិ..........ឃុំ/សង្កាត់............) ស្រុក/ខណ្ឌ.......................ខេត្ត/ក្រុង.................................. ។		
២	ប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនទ្រព្យ:.. ចុះថ្ងៃទី......ខែ.........ឆ្នាំ........(ក្រុម/ភូមិ..........ឃុំ/សង្កាត់............) ស្រុក/ខណ្ឌ.......................ខេត្ត/ក្រុង.................................. ។		
៣	ប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនទ្រព្យ:.. ចុះថ្ងៃទី......ខែ.........ឆ្នាំ........(ក្រុម/ភូមិ..........ឃុំ/សង្កាត់............) ស្រុក/ខណ្ឌ.......................ខេត្ត/ក្រុង.................................. ។		

ប្រការ៥: កិច្ចសន្យានេះធ្វើឡើងជាភាសាខ្មែរចំនួន ០៣ច្បាប់ សម្រាប់ភាគី "ក" និងភាគី "ខ" រក្សាទុកចំនួន ០១ច្បាប់ម្នាក់ មេធាវី ០១ច្បាប់ ។

ប្រការ៦: កិច្ចសន្យានេះធ្វើឡើងរវាងភាគី "ក" និងភាគី "ខ" ដោយគ្មានការបង្ខិតបង្ខំពីភាគីណាមួយឡើយ ហើយកិច្ចសន្យានេះមានសុពលភាពនៅពេលដែលចុះហត្ថលេខា និងផ្ដិតស្នាមមេដៃស្ដាំ ជាភស្តុតាង ។

ធ្វើនៅ................ ថ្ងៃទី..........ខែ...........ឆ្នាំ............

ភាគី "ខ" **សាក្សីភាគី "ខ"** **សាក្សីភាគី "ក"** **ភាគី "ក"**

ឈ្មោះ......................... ឈ្មោះ......................... ឈ្មោះ......................... ឈ្មោះ.........................

បានឃើញ និង បញ្ជាក់ថា

ភាគីទាំងពីរបានផ្ដិតមេដៃស្ដាំ ចំពោះមុខមេធាវី

ប្រាកដមែន ។

ធ្វើនៅ............ថ្ងៃទី.........ខែ..........ឆ្នាំ.........

មេធាវី

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

****

កិច្ចសន្យាម៉ៅការ

កិច្ចសន្យាម៉ៅការ ("កិច្ចសន្យា") ធ្វើនៅថ្ងៃទី............ខែ............ឆ្នាំ............ដោយ និងរវាង៖ លោក................. ជាពលរដ្ឋខ្មែរ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ.........................មានទីលំ នៅផ្ទះលេខ............ផ្លូវ...................... សង្កាត់.........................ខណ្ឌ....................រាជធានី/ខេត្តក្រុងពីពេលនេះតទៅហៅថា (ម្ចាស់ការ)។

និង

លោក...........................ជាពលរដ្ឋខ្មែរ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ.........................មានទីលំ នៅផ្ទះលេខ ....ផ្លូវ.........................សង្កាត់.........................ខណ្ឌ....................រាជធានី/ខេត្ត/ក្រុង........ ពីពេលនេះតទៅហៅថា (អ្នកម៉ៅការ)។

បន្ទាប់ពីពេលនេះតទៅម្ចាស់ការ និង អ្នកម៉ៅការហៅជារួមថា ("ភាគីទាំងពីរ")។

កិច្ចព្រមព្រៀង

ភាគីទាំងពីរព្រមព្រៀងគ្នាដូចតទៅ៖

ប្រការ ១ កម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យា

១.១ អ្នកម៉ៅការបានសម្រេចប្រគល់ ការសាងសង់ផ្ទះវីឡាមួយ ដែលមានទីតាំងនៅដីឡូត៍លេខ..................... ផ្លូវលេខ.....................ឃុំ/សង្កាត់.....................ស្រុក/ខ័ណ្ឌ................ខេត្ត/ក្រុង.................ដែលជារបស់ ម្ចាស់ការ។

១.២ អ្នកម៉ៅការព្រមទទួលយកការងារសាងសង់ផ្ទះវីឡាពីម្ចាស់ការ។

ប្រការ ២ រយៈពេលនៃការសាងសង់

ភាគីទាំងពីរបានព្រមព្រៀងគ្នាថារយៈពេលនៃការសាងសង់គឺត្រូវចំណាយពេល .... ឆ្នាំ គិតចាប់ពីថ្ងៃទី.............. ខែ....................ឆ្នាំ................ដល់ថ្ងៃទី.................ខែ............ឆ្នាំ..................។

ប្រការ ៣ ភារកិច្ចរបស់ម្ចាស់ការ

៣.១ ទទួលបន្ទុកក្នុងការស្នើសុំលិខិតអនុញ្ញាតសាងសង់ និងលិខិតផ្សេងៗពីអាជ្ញាធរ ពាក់ព័ន្ធ។

៣.២ ផ្តល់ព័ត៌មានសំខាន់ៗដែលមានសារៈសំខាន់ដល់ការសាងសង់។

៣.៣ ត្រូវប្រគល់លុយទៅតាមកាលកំណត់ដែលមានចែងនៅក្នុងកិច្ចសន្យា។

៣.៤ ត្រូវបង្កភាពងាយស្រួល ដល់អ្នកម៉ៅការក្នុងការអនុវត្តការងារ និងមិនមានការ ហាមឃាត់ ឬរំខានដល់ដំណើរការសាងសង់។

៣.៥ ត្រូវទទួលខុសលើតតិយជន ដែលរងគ្រោះដោយសារសំណង់ផ្ទះវីឡាក្នុងកំឡុង ពេលសាងសង់ និងចេញសោហ៊ុយព្យាបាល។

ប្រការ ៤ ភារកិច្ចរបស់អ្នកម៉ៅការ

៤.១ ត្រូវអនុវត្តការងារឱ្យតាមបានត្រឹមត្រូវតាមមាត្រដ្ឋានសំណង់ បច្ចេកទេសសំណង់ និងគុណភាពសំណង់។

៤.២ មើលថែរក្សាសំណង់ និងសម្ភារសាងសង់ដោយខ្លួនឯង។

៤.៣ ត្រូវសាងសង់ឱ្យទាន់ពេលវេលាតាមការកំណត់របស់កិច្ចសន្យា។

៤.៤ ត្រូវផ្គត់ផ្គង់សម្ភារនៅក្នុង និងក្រៅផ្ទះវីឡា។

៤.៥ ត្រូវផ្គត់ផ្គង់ប្រព័ន្ធទឹក និងភ្លើងដល់ការសាងសង់។

ប្រការ ៥ ទឹកប្រាក់នៃការសាងសង់ លក្ខខណ្ឌ និងរយៈពេលនៃការបង់ប្រាក់

៥.១ ការសាងមានទឹកប្រាក់ចំណាយសរុប ....

៥.២ ការបង់ប្រាក់ត្រូវធ្វើជា ៥ ដំណាក់កាល

- ដំណាក់កាលទី១ ៣០% ចាប់ផ្តើមសាងសង់ និងបើកជូន ....
- ដំណាក់កាលទី២ ២០% ចាក់ជាន់ទីមួយរួច និងបើកជូន ....
- ដំណាក់កាលទី៣ ២០% ចាក់ជាន់ទីពីររួច និងបើកជូន ....
- ដំណាក់កាលទី៤ ២០% ការ៉ូ លាបថ្នាំ សម្ភារ និងបើកជូន ....
- ដំណាក់កាលទី៥ ១០% មួយឆ្នាំក្រោយពេលសាងសង់រួច និងបើកជូន ....

ប្រការ ៦ ខសន្យាសើរើតម្លៃ

៦.១ កិច្ចសន្យានេះចំណាយអស់...........ឆ្នាំ និងទឹកប្រាក់ចំនួន .... ដូច្នេះគូភាគីទាំងពីរព្រមព្រៀងក្នុងការអនុវត្តខសន្យាសើរើតម្លៃ។ ម្ចាស់ការ មានកាតព្វកិច្ចចំពោះអ្នកម៉ៅការ នូវការខាតបង់នៃការសាងសង់ ដែលកើតឡើងដោយ សារការឡើងថ្លៃសម្ភារសំណង់នៅលើទីផ្សារ ដែលបានកើតឡើងក្នុងពេលគិតចាប់ពី ថ្ងៃទី.............. ខែ......................ឆ្នាំ..................។ ការសើរើតម្លៃនឹងពុំអាចធ្វើឡើង ប្រសិនបើ ការខាតបង់ស្ថិតនៅក្រោមរយៈពេល ៦ ខែដំបូងនៃកិច្ចសន្យា។ អ្នកម៉ៅការមានកាតព្វ កិច្ចផ្តល់ព័ត៌មាន គ្រប់ព្រឹត្តិការណ៍ទាំងអស់ដែលនាំឱ្យមានការអនុវត្តការសើរើតម្លៃក្នុង រយៈពេល ១ សប្តាហ៍ គិតពីថ្ងៃសម្ភារឡើងថ្លៃ តាមរយៈលិខិតអនុសិទ្ធ។ ការមិនគោរព កាតព្វកិច្ចនេះ និងត្រូវទទួលទណ្ឌកម្មនៃការថ្លោះសិទ្ធិទទួលបានការសើរើតម្លៃ។

៦.២ ការសើរើនោះនឹងកែប្រែទៅតាមតម្លៃនៃការកើនឡើងសម្ភារ ដោយគិតជាភាគរយ និងតាមការព្រមព្រៀងរបស់ភាគីទាំងពីរ។

៦.៣ បើសិនជាតម្លៃសម្ភារធ្លាក់ចុះនោះការអនុវត្តត្រូវធ្វើដូចជាកថាខណ្ឌ ៦.១ ដែរ គឺរយៈពេលនៃការសើរើត្រូវគិតពីខែទី៧ ទៅរហូតដល់បញ្ចប់កិច្ចសន្យា និងត្រូវមានការជូនដំណឹងពីអ្នកម៉ៅការ។ ការសើរើតម្លៃត្រូវគិតទៅតាមការថយចុះជាភាគរយនៃតម្លៃសម្ភារ និងតាមការព្រមព្រៀងរបស់ភាគីទាំងពីរ។

ប្រការ ៧ ការធានាទិការៈ និងការទទួលខុសត្រូវកិច្ចសន្យា និងក្រោយពេលបញ្ចប់កិច្ចសន្យា

៧.១ អ្នកម៉ៅការមានកាតព្វកិច្ចធានាថា ត្រូវមានលក្ខណៈដូចគ្នារវាងកិច្ចសន្យា និង សំណង់ បើការងារនោះមិនត្រឹមត្រូវក្នុងការប្រើប្រាស់ជាប្រក្រតីទេ ត្រូវចាត់ទុកជាការងារមានវិការៈ។

៧.២ អ្នកម៉ៅការត្រូវទទួលខុសត្រូវលើការសាងសង់របស់ខ្លួនក្នុងអំឡុងពេលសាងសង់ បើសិនជាខុសពីប្លង់ស្ថាបត្យកម្មនៃផ្ទះវីឡា។ ចំពោះហេតុការណ៍ដែលបានដឹងហើយ តែបែរជាមិនបានរាយការណ៍ប្រាប់ទេនោះ អ្នកម៉ៅការមិនអាចរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវ ឬការកម្រិតការទទួលខុសត្រូវបានឡើយ។

៧.៣ អ្នកម៉ៅការអាចបដិសេធបាន បើការចំណាយសោហ៊ុយលើការជួលជុលច្រើន ហួសហេតុ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងការខូចខាតផលប្រយោជន៍ដោយវិការៈនោះ។

៧.៤ អ្នកម៉ៅការយល់ព្រមទទួលខុសត្រូវក្នុងករណីមានការយឺតយ៉ាវដែលបណ្តាលមក ពីការសាងសង់របស់ខ្លួន ដោយមិនទាមទារថ្លៃឈ្នួលបន្ថែម។

៧.៥ បើអ្នកម៉ៅការបានចាប់ផ្តើមធ្វើការងារនោះឡើងវិញ អ្នកម៉ៅការនោះអាចទាមទារ ឱ្យម្ចាស់ការសងការងារដែលមានវិការៈមកវិញបាន។

៧.៦ ម្ចាស់ការអាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាតបើការងារមានវិការៈ ក្នុងករណីនេះ អ្នកម៉ៅការអាចជួសជុលវិការៈ ឬអាចធ្វើការងារសារជាថ្មី។

៧.៧ ភាគីទាំងពីរយល់ព្រមកំណត់រយៈពេល ១ ឆ្នាំ ក្នុងការធានាលើវិការៈកំបាំង និងមើលឃើញផ្ទាល់ភ្នែកលើការជួលជុល ឯថ្លៃសម្ភារត្រូវចេញដោយអ្នកម៉ៅការ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលវិការៈកើតឡើងពីការសាងសង់របស់អ្នកម៉ៅការតែប៉ុណ្ណោះ។

ប្រការ ៨ ការជូនដំណឹងជាមុនចំពោះការខកខានក្នុងការអនុវត្តកិច្ចសន្យា

៨.១ ភាគីទាំងពីរ ព្រមព្រៀងអនុវត្តកិច្ចសន្យានេះទៅនឹងលក្ខខណ្ឌបង្អង់បន្តការសាងសង់របស់អ្នកម៉ៅការ។ ការផ្តល់ដំណឹងនេះត្រូវជូនដំណឹងជាមុន ២ ខែនៃការបង្អង់ការអនុវត្តកិច្ចសន្យា តាមរយៈការជូនដំណឹងផ្ទាល់មាត់ ឬលិខិតជាលាយលក្ខអក្សរទៅអ្នក ម្ចាស់ការ។ ភាគីទាំងពីរព្រមព្រៀងគ្នាថា លក្ខខណ្ឌបង្អង់នេះត្រូវបានចែងក្នុងផលប្រយោជន៍របស់អ្នកម៉ៅការ។

៨.២ ភាគីទាំងពីរព្រមព្រៀងអនុវត្តកិច្ចសន្យានេះ ទៅនឹងលក្ខខណ្ឌបង្អង់ការបង់ប្រាក់ តាមការកំណត់របស់ម្ចាស់ការ។ ការផ្តល់ដំណឹងនេះត្រូវជូនដំណឹងមុន ២ ខែ នៃការបង្អង់ការអនុវត្តកិច្ចសន្យាតាមរយៈការជូនដំណឹងផ្ទាល់មាត់ ឬលិខិតជាលាយលក្ខអក្ស រទៅអ្នកម៉ៅការ។ ភាគីទាំងពីរព្រមព្រៀងគ្នាថា លក្ខខណ្ឌបង្អង់នេះត្រូវបានក្នុងផលប្រយោជន៍របស់ម្ចាស់ការ។

ប្រការ ៩ ការរំលាយនឹងមូលហេតុ

៩.១ ម្ចាស់ការអាចរំលាយកិច្ចសន្យា នៅពេលណាក៏បាន ដោយសងសំណងនៃការខូចខាតរហូតដល់ពេលដែលអ្នកម៉ៅការបានសម្រេចការងារ។

៩.២ ម្ចាស់ការអាចរំលាយកិច្ចសន្យាដោយយកមូលហេតុវិការៈធ្ងន់ធ្ងរនៃការងារ និង ក្នុងករណីដែលការអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញមិនបានសម្រេច ឬក្នុងករណីដែលការ អនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញមិនបានសម្រេច ឬក្នុងករណីដែលវាយតម្លៃថា ការអនុវត្តការងារឱ្យពេញលេញដោយអ្នកម៉ៅការ និងធ្វើឱ្យមានការខូតខាតផលប្រយោជន៍ដោយមិនត្រឹមត្រូវ។

៩.៣ អ្នកម៉ៅការអាចបញ្ចប់ការងាររបស់ខ្លួនមុនពេលកំណត់តែភាគីទាំងពីរបានព្រមព្រៀងគ្នាថា អ្នកម៉ៅការចាស់ត្រូវរកអ្នកម៉ៅការថ្មីដែលមកបន្តការងាររបស់ខ្លួននឹងមានសមត្ថភាពដូចខ្លួន។ អ្នកម៉ៅការថ្មីត្រូវបញ្ចប់ការងារតាមការកំណត់។

ប្រការ ១០ ច្បាប់គ្រប់គ្រងនឹងការដោះស្រាយវិវាទ

កិច្ចសន្យានេះត្រូវគ្រប់គ្រងដោយច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បើសិនជាមានវិវាទ កើតឡើងរវាងបណ្តាភាគីក្នុងការបកស្រាយកិច្ចសន្យានេះ ឬលើសិទ្ធិ កាតព្វកិច្ច ឬ ការទទួលខុសត្រូវរបស់ភាគី ឬលើបញ្ហាណាមួយ ភាគីទាំងពីរត្រូវចរចារគ្នាជាមុនរយៈ ពេល ១ ខែ បន្ទាប់ពីមានបញ្ហា បើនៅតែមិនអាចដោះស្រាយបាន ភាគីទាំងពីរព្រមព្រៀងគ្នាដោះស្រាយវិវាទតាមផ្លូវតុលាការ។

កិច្ចសន្យានេះត្រូវបានធ្វើឡើងចំនួន ពីរ ច្បាប់ជាភាសាខ្មែរ ដោយមួយច្បាប់រក្សាទុក ដោយម្ចាស់ការ និងមួយច្បាប់ទៀតរក្សាទុកដោយអ្នកម៉ៅការ។

ភាគីទាំងពីរបានយល់ព្រម និងចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចសន្យានេះ

ម្ចាស់ការ	**សាក្សី**	**អ្នកម៉ៅការ**
លោក..................	លោក.................	លោក.................

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

កិច្ចសន្យាជួលផ្ទះ

១. ភាគី "ក" ឈ្មោះ........................ភេទ.........អាយុ.......ឆ្នាំ សញ្ជាតិ............
មានទីលំនៅសព្វថ្ងៃផ្ទះលេខ..........ផ្លូវ...........ភូមិ...........ឃុំ/សង្កាត់.....................
ស្រុក/ខណ្ឌ....................ខេត្ត/រាជធានី........................ ជាភាគីម្ចាស់ផ្ទះ ។

២. ភាគី "ខ" ឈ្មោះ........................ភេទ.........អាយុ.......ឆ្នាំ សញ្ជាតិ............
អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណ ឬ លិខិតឆ្លងដែន លេខ...
មានទីលំនៅសព្វថ្ងៃផ្ទះលេខ..........ផ្លូវ...........ភូមិ...........ឃុំ/សង្កាត់.....................
ស្រុក/ខណ្ឌ....................ខេត្ត/រាជធានី........................ ជាភាគីជួលផ្ទះ ។

ភាគីទាំងពីរបានឯកភាពគ្នាតាមលក្ខខណ្ឌដូចខាងក្រោម៖

ប្រការ ១: រយៈពេលនៃការជួល

ភាគី "ក" យល់ព្រមជួលផ្ទះលេខ.........ផ្លូវ.........ភូមិ.................សង្កាត់..............
ខណ្ឌ........................ ខេត្ត/រាជធានី........................អោយទៅ ភាគី "ខ"
ក្នុងរយៈពេល..........ខែ គិតចាប់ពីថ្ងៃទី........ខែ...........ឆ្នាំ..............រហូតដល់
ថ្ងៃទី..........ខែ............ឆ្នាំ...............

ប្រការ ២: តម្លៃនៃការជួល

ភាគី "ក" និងភាគី "ខ" ឯកភាពជួលក្នុងតម្លៃ.............(......................ដុល្លារអាមេរិក)

ប្រការ ៣: ប្រាក់កក់

ភាគី "ខ" បានបង់ប្រាក់កក់ចំនួន...........ខែជាមុន ដែលស្មើនឹង.........................
(.......................ដុល្លារអាមេរិក)

ប្រការ ៤: ការបង់ប្រាក់

ភាគី "ខ" ត្រូវបង់ប្រាក់ជួលផ្ទះនៅថ្ងៃទី០១ រៀងរាល់ខែ ។

ប្រការ ៥: ការមិនបង់ប្រាក់

“ក” អាចបញ្ចប់កិច្ចសន្យាមុនកាលកំណត់ក្នុងប្រការ១ ប្រសិនបើភាគី “ខ” មិនអនុវត្តតាមប្រការណាមួយនៃកិច្ចសន្យានេះ ។

ប្រការ ១៣: ការបន្តកិច្ចសន្យា

ភាគី “ខ” មានសិទ្ធិបន្តកិច្ចសន្យាជាថ្មី ឬបញ្ចប់ ដោយធ្វើការជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬផ្ទាល់មាត់ ទៅភាគី “ក” រយៈពេល៣០ថ្ងៃមុនការបញ្ចប់កិច្ចសន្យា ។ បើមិនដូច្នេះទេ កិច្ចសន្យានេះនឹងបន្តជាថ្មីរយៈពេលជួលយ៉ាងតិច៣ខែ ក្រោមលក្ខខណ្ឌដូចគ្នា ។

ប្រការ ១៤: សុពលភាព និងភាសា

កិច្ចសន្យានេះមានសុពលភាពចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខានេះ រហូតដល់ថ្ងៃផុតកំណត់ ដូចមានចែងក្នុងប្រការ១ ។ កិច្ចសន្យានេះធ្វើឡើងជាភាសាខ្មែរ ចំនួន២ច្បាប់ ហើយភាគី នីមួយៗ រក្សាទុកម្នាក់មួយច្បាប់សម្រាប់ជាភស្តុតាង ។

ធ្វើនៅ..........................ថ្ងៃទី........ខែ............ឆ្នាំ..............

ស្នាមមេដៃស្តាំភាគី “ក” **ស្នាមមេដៃស្តាំភាគី “ខ”**

ស្នាមមេដៃស្តាំ និង ឈ្មោះសាក្សី

ឧបសម្ព័ន្ធទី៤

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

<u>លិខិតប្រគល់និងទទួលប្រាក់</u>

ខ្ញុំបាទ-នាងខ្ញុំឈ្មោះ............................អាយុ..........ឆ្នាំ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរលេខ.................... ចុះថ្ងៃទី.........ខែ..........ឆ្នាំ.......... មានទីលំនៅផ្ទះលេខ............ផ្លូវលេខ........... ក្រុមទី............ភូមិ.................. ឃុំ/សង្កាត់......................ស្រុក/ខណ្ឌ......................ខេត្ត/ក្រុង....................... ។

បានទទួលប្រាក់ចំនួន.......................ដុល្លារ (...) នៅថ្ងៃទី............ ខែ............ឆ្នាំ............. ។

ខ្ញុំបាទ-នាងខ្ញុំឈ្មោះ................................អាយុ...........ឆ្នាំ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរលេខ............. ចុះថ្ងៃទី..........ខែ.........ឆ្នាំ.......... មានទីលំនៅផ្ទះលេខ............ផ្លូវលេខ........... ក្រុមទី............ភូមិ.................. ឃុំ/សង្កាត់.....................ស្រុក/ខណ្ឌ....................ខេត្ត/ក្រុង...................... ។

ក្រែងពុំពិតប្រាកដយើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ សូមផ្តិតមេដៃស្តាំទុកជាភស្តុតាងតាមផ្លូវច្បាប់ ។

ធ្វើនៅ..............ថ្ងៃទី.........ខែ..........ឆ្នាំ២០.......

ស្នាមមេដៃស្តាំអ្នកទទួលប្រាក់	**សាក្សីអ្នកទទួលប្រាក់**	**សាក្សីអ្នកប្រគល់ប្រាក់**	**ស្នាមមេដៃស្តាំអ្នកប្រគល់ប្រាក់**
ឈ្មោះ..........................	ឈ្មោះ..........................	ឈ្មោះ..........................	ឈ្មោះ..........................

បានឃើញ និង បញ្ជាក់ថា

ភាគីទាំងពីរបានផ្តិតមេដៃស្តាំ ចំពោះមុខមេធាវី

ប្រាកដមែន ។

ធ្វើនៅ.............ថ្ងៃទី..........ខែ...........ឆ្នាំ..........

មេធាវី

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

<u>លិខិតសងប្រាក់</u>

ខ្ញុំបាទ-នាងខ្ញុំឈ្មោះ...........................អាយុ..........ឆ្នាំ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរលេខ.................... ចុះថ្ងៃទី.........ខែ..........ឆ្នាំ.......... មានទីលំនៅផ្ទះលេខ............ផ្លូវលេខ............ ក្រុមទី............ភូមិ.................. ឃុំ/សង្កាត់.....................ស្រុក/ខណ្ឌ.....................ខេត្ត/ក្រុង...................... ។

បានសងប្រាក់ចំនួន......................ដុល្លារ (...) នៅថ្ងៃទី............ ខែ.............ឆ្នាំ............. ។

ទៅឱ្យឈ្មោះ................................អាយុ...........ឆ្នាំ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរលេខ........................ ចុះថ្ងៃទី...........ខែ.........ឆ្នាំ.......... មានទីលំនៅផ្ទះលេខ............ផ្លូវលេខ............ ក្រុមទី............ភូមិ.................. ឃុំ/សង្កាត់.....................ស្រុក/ខណ្ឌ....................ខេត្ត/ក្រុង...................... ។

សងប្រាក់គ្រប់ចំនួន ហើយសូមបញ្ចប់នូវកិច្ចសន្យាទិញ-លក់ដីនិងផ្ទះ ចុះថ្ងៃទី.........ខែ..........ឆ្នាំ........... ចាប់ពីពេលនេះតទៅ ។

ធ្វើនៅ..............ថ្ងៃទី.........ខែ..........ឆ្នាំ២០.......

ស្នាមមេដៃស្តាំសងប្រាក់	**សាក្សីអ្នកសងប្រាក់**	**សាក្សីអ្នកទទួលប្រាក់**	**ស្នាមមេដៃស្តាំអ្នកទទួលប្រាក់**
ឈ្មោះ...........................	ឈ្មោះ...........................	ឈ្មោះ...........................	ឈ្មោះ...........................

ឧបសម្ព័ន្ធទី៥

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ពាក្យបណ្តឹង

ដើមចោទ: ខ្ញុំបាទឈ្មោះ..មានអាសយដ្ឋានបច្ចុប្បន្ន...
តំណាងដោយលោក ....តួនាទីជា .... ទូរស័ព្ទទំនាក់ទំនង ....។

ចុងចម្លើយ: ឈ្មោះ .... ភេទ............ថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើត .... កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... និង................... ថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើត .... កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្ននៅភូមិ.........ឃុំ/សង្កាត់......... ស្រុក/ខណ្ឌ.................. ខេត្ត/ក្រុង ....។

សូមគោរពជូន
លោកប្រធានសាលាដំបូង...............

កម្មវត្ថុ: ប្តឹងសុំឲ្យតុលាការចេញសាលក្រម ដែលមានខ្លឹមសារដូចខាងក្រោម:

១. ....
២. ....

យោង៖ - ....
- ....

តាមកម្មវត្ថុ និងយោងខាងលើ ខ្ញុំបាទសូមជម្រាបជូន **លោកប្រធាន** មេត្តាជ្រាបអំពីដំណើររឿងដូចតទៅ៖ .... មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្ននៅភូមិ...............ឃុំ/សង្កាត់......... ស្រុក/ខណ្ឌ......................... ខេត្ត/ក្រុង ....

សេចក្តីដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ សូម **លោកប្រធាន** មេត្តាសម្រេចតាមសំណូមពររបស់ខ្ញុំបាទ ដូចមានក្នុងកម្មវត្ថុខាង លើដោយក្តីអនុគ្រោះ។

សូម **លោកប្រធាន** ទទួលនូវការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់អំពីខ្ញុំបាទ។

ធ្វើនៅ..........................ថ្ងៃទី.............. ខែ............ ឆ្នាំ២០......

ស្នាមមេដៃស្តាំ

ឈ្មោះ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ពាក្យសុំដកពាក្យបណ្តឹង

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ.......................... មានអាសយដ្ឋានផ្ទះលេខ........ផ្លូវលេខ......... ភូមិ.................ឃុំ/សង្កាត់......... ....ទូរសព្ទ...................។

សូមគោរពជូន
លោកប្រធានសាលាដំបូង....................

កម្មវត្ថុ៖ សំណើសុំដកពាក្យបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ..... ឆ្នាំ ២០.....
យោង៖ សំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណីលេខ .... ចុះថ្ងៃទី ..... ខែ........ ឆ្នាំ ២០........

តបតាមកម្មវត្ថុ និងយោងខាងលើ សូម**លោកប្រធាន**ជ្រាបថា៖ កាលពីថ្ងៃទី....................ខ្ញុំបាទបានដាក់ពាក្យប្តឹង ឈ្មោះ .... ភេទ..... អាយុ........ឆ្នាំ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរលេខ .... មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្ននៅភូមិ....... ឃុំ/សង្កាត់............. ស្រុក/ខណ្ឌ.......... ខេត្ត/ក្រុង............។ បន្ទាប់ពីតុលាការចេញដីកាកោះក្នុងនីតិវិធីត្រៀម កូនបំណុលក៏យល់ព្រមសង្គ្រោះតាកព្វកិច្ចតាមកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគឡើងវិញបន្ទាប់ពីបានពីឯកភាពគ្នាទាំងស្រុង ហេតុដូច្នេះទើបខ្ញុំបាទ សម្រេចចិត្តសុំដកពាក្យបណ្តឹងដើម្បីបញ្ចប់នីតិវិធី។

អាស្រ័យដូចបានជម្រាបជូនខាងលើសូម **លោកប្រធាន** មេត្តាសម្រេចតាមសំណូមពររបស់ខ្ញុំបាទដូចមានក្នុងកម្មវត្ថុខាងលើ ដោយក្តីអនុគ្រោះ។

សូម **លោកប្រធាន** មេត្តាទទួលនូវសេចក្តីគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់អំពីខ្ញុំ។

ធ្វើនៅ........... ថ្ងៃទី...........ខែ........ ឆ្នាំ ២០.....
ស្នាមមេដៃស្តាំ

ឈ្មោះ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ពាក្យសុំដីកាសម្រេចរក្សាការពារ

១. អត្តសញ្ញាណរបស់គាត់

ម្ចាស់បំណុល ៖ ឈ្មោះ.................ភេទ.......កើតថ្ងៃទី.........ខែ....... ឆ្នាំ...........ជនជាតិខ្មែរ សញ្ជាតិខ្មែរ
កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ:...........................ចុះថ្ងៃទី.........ខែ............ឆ្នាំ....................
មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្នផ្ទះលេខ........ផ្លូវ...............ភូមិ.......................សង្កាត់/ឃុំ.................
ស្រុក/ខណ្ឌ...........................ខេត្ត/ក្រុង................. មុខរបរ...
ទូរសព្ទទំនាក់ទំនងលេខ៖ .... ។

កូនបំណុល ៖ ឈ្មោះ.................ភេទ....... កើតថ្ងៃទី.........ខែ....... ឆ្នាំ...........ជនជាតិខ្មែរ សញ្ជាតិខ្មែរ
កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ:...........................ចុះថ្ងៃទី.........ខែ............ឆ្នាំ....................
មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្នផ្ទះលេខ........ផ្លូវ...............ភូមិ.......................សង្កាត់/ឃុំ.................
ស្រុក/ខណ្ឌ...........................ខេត្ត/ក្រុង................. មុខរបរ...
ទូរសព្ទទំនាក់ទំនងលេខ៖ .... ។

សូមគោរពជូន
ឯកឧត្តមប្រធានសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

២. ខ្លឹមសារនៃដីកាសម្រេចដែលម្ចាស់បំណុលទាមទារឱ្យតុលាការចេញ

- ហាមឃាត់ ឈ្មោះ.................ភេទ....... កើតថ្ងៃទី.........ខែ....... ឆ្នាំ...........ជនជាតិខ្មែរ សញ្ជាតិខ្មែរ
កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ:....................................ចុះថ្ងៃទី.........ខែ............ឆ្នាំ....................
មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្នផ្ទះលេខ.........ផ្លូវ...............ភូមិ.......................សង្កាត់/ឃុំ...............................
ស្រុក/ខណ្ឌ...........................ខេត្ត/ក្រុង............................ មុខរបរ...
មិនឱ្យធ្វើសកម្មភាពចាត់ចែងតាមគ្រប់រូបភាព ក្នុងការលក់ និងចុះបញ្ជីផ្ទេរសិទ្ធិនូវ ....
.... ទៅអោយតតិយជន ។

- ហាមឃាត់ ឈ្មោះ.................ភេទ....... កើតថ្ងៃទី.........ខែ....... ឆ្នាំ...........ជនជាតិខ្មែរ សញ្ជាតិខ្មែរ
កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ:....................................ចុះថ្ងៃទី.........ខែ............ឆ្នាំ....................
មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្នផ្ទះលេខ.........ផ្លូវ...............ភូមិ.......................សង្កាត់/ឃុំ...............................
ស្រុក/ខណ្ឌ...........................ខេត្ត/ក្រុង............................ មុខរបរ...
មិនឱ្យធ្វើសកម្មភាពចាត់ចែងតាមគ្រប់រូបភាព ក្នុងការលក់ ដូរ ជួល បញ្ចាំ អនុប្បទាន
លើ.. ។

៣. <u>សិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ</u>

(អង្គហេតុ)..

....

....

....

៤. <u>ភាពចាំបាច់នៃការរក្សាការពារ</u>

*នាងខ្ញុំ/ខ្ញុំបាទទទួលបានដំណឹងថាឈ្មោះ(កូនបំណុល)......................................មានបំណង..........
........................ទៅអោយតតិយជនហើយនាងខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភខ្លាចថា ប្រសិនបើមិនមានដីកាសម្រេចរក្សាការពារទេ កូនបំណុលអាចនឹងធ្វើការចាត់ចែង លក់ ដូរ ជួល ឬ អនុប្បទាន និងចុះបញ្ជីផ្ទេរសិទ្ធិនូវ(កម្មវត្ថុ)...ទៅអោយតតិយជន ដែលធ្វើឱ្យការអនុវត្ត ដោយបង្ខំនឹងមិនអាចធ្វើទៅបាន ឬនឹងមានការលំបាកយ៉ាងខ្លាំង ក្នុងការអនុវត្ត ដោយបង្ខំនៅពេល អនាគត ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍របស់ នាងខ្ញុំ/ខ្ញុំបាទ ។*

ឈ្មោះ(កូនបំណុល).........................បានគេសវេស និងបដិសេធក្នុងការសងប្រាក់មកអោយនាងខ្ញុំ/ខ្ញុំបាទ ហើយនាងខ្ញុំ/ខ្ញុំបាទ មានការព្រួយបារម្ភខ្លាច ប្រសិនបើមិនដីកាសម្រេចរក្សាការពារទេ កូនបំណុលអាច នឹងចាត់ចែង លក់ ដូរ ជួល ឬ អនុប្បទាន លើ(កម្មវត្ថុ)..ទៅអោយតតិយជន ហើយនៅតែមិនសងប្រាក់ នាងខ្ញុំ/ខ្ញុំបាទ ដដែល ជាពិសេសការអនុវត្តដោយបង្ខំ នឹងមិនអាចធ្វើទៅបាន ឬនឹងមានការលំបាកយ៉ាងខ្លាំង ក្នុងការអនុវត្តដោយបង្ខំ នៅពេលអនាគតដែលជាហេតុធ្វើឱ្យ ប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍របស់ នាងខ្ញុំ/ខ្ញុំបាទ ។

ដូច្នេះ ដើម្បីជៀសវាងដល់ការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់ប្រយោជន៍រូបនាងខ្ញុំ/ខ្ញុំបាទ នាងខ្ញុំ/ខ្ញុំបាទសូមស្នើសុំឱ្យ **ឯកឧត្តមប្រធាន** *មេត្តាចេញដីកាសម្រេចតាមពាក្យសុំខាងលើ ដោយក្ដីអនុគ្រោះ ដើម្បីរង់ចាំតុលាការសម្រេចចំពោះបណ្ដឹងអង្គសេចក្ដី។*

សូម **ឯកឧត្តមប្រធាន** *មេត្តាទទួលនូវការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់អំពីនាងខ្ញុំ។*

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី....... ខែ.......... ឆ្នាំ............

ស្នាមមេដៃស្ដាំ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ពាក្យសុំឲ្យផ្ដល់រូបមន្តអនុវត្ត
សូមគោរពជូន
លោក .... ចៅក្រមសាលាដំបូង....................

ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តៈ ឈ្មោះ................ តំណាងស្របច្បាប់ដោយលោក .... តួនាទីជា........................ មានអាសយដ្ឋាន ភូមិ...។

កូនបំណុលនៃការអនុវត្តៈ ឈ្មោះ .... ភេទ......... អាយុ........................ឆ្នាំ សញ្ជាតិខ្មែរ មានអាសយដ្ឋាននៅ ភូមិ ....។

សញ្ញាណនៃលិខិតអនុវត្តៈ សាលក្រមរដ្ឋប្បវេណីលេខៈ .... ចុះថ្ងៃទី..... ខែ..... ឆ្នាំ២០........... របស់សាលាដំបូងខេត្ត/ក្រុង........................។

ហេតុការណ៍ និងមូលហេតុនៃការសុំឲ្យផ្ដល់រូបមន្តនៃការអនុវត្តន៍បណ្ដោះអាសន្ន ដោយហេតុថាៈ យោងសេចក្ដីសម្រេចបញ្ចប់ក្នុងសាលក្រមលេខ .... ចុះថ្ងៃទី...... ខែ........ ឆ្នាំ២០...... របស់សាលាដំបូងខេត្ត/ក្រុង........... ត្រង់ចំណុចទី .... នៃសេចក្ដីសម្រេចបានចែងថាៈ សាលក្រមនេះមានអានុភាពអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្ន ត្រង់ចំណុចទី ....នៃសេចក្ដីសម្រេចបញ្ចប់។

អាស្រ័យដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ សូម **លោកចៅក្រម** មេត្តាពិនិត្យ និងសម្រេចតាមនីតិវិធីដោយក្ដីអនុគ្រោះ។
សូម **លោកចៅក្រម** មេត្តាទទួលនូវការគោរពអំពីខ្ញុំបាទ។

ធ្វើនៅ.................. ថ្ងៃទី....... ខែ....... ឆ្នាំ២០.....
ស្នាមមេដៃស្ដាំ

ឈ្មោះ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ពាក្យសុំអនុវត្តដោយបណ្តោះអាសន្ន

ម្ចាស់បំណុលអនុវត្ត៖ ឈ្មោះ................. តំណាងស្របច្បាប់ដោយលោក .... តួនាទី............... អាសយដ្ឋាននៅ ភូមិ..។

កូនបំណុលអនុវត្ត៖ ឈ្មោះ .... ភេទ................កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរលេខ .... អាសយដ្ឋាននៅ ភូមិ...។

សូមគោរពចូលមក
លោកប្រធានសាលាដំបូងខេត្ត/ក្រុង.....................

កម្មវត្ថុ៖ សុំអនុវត្តបណ្តោះអាសន្ន ត្រង់សេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ ចំណុចទី .....នៃសាលក្រមរដ្ឋប្បវេណីលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ..........ឆ្នាំ២០................. របស់សាលាដំបូងខេត្ត/ក្រុង.......... លើអចលនវត្ថុដែលជា........................ មានផ្ទៃក្រឡា .... ម៉ែត្រការ៉េ ជាដីលំនៅដ្ឋាន មានទីតាំងស្ថិតនៅភូមិ... ដើម្បីលក់ឡាយឡុងសងបំណុលមកឲ្យ...។

យោង៖
-សាលក្រមរដ្ឋប្បវេណីលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ........ ឆ្នាំ ២០....... របស់សាលាដំបូងខេត្ត/ក្រុង.............
-រូបមន្តអនុវត្តសាលក្រមលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ២០...........
-វិញ្ញាបនប័ត្រសំគាល់ម្ចាស់ អចលនវត្ថុលេខ .... ចុះថ្ងៃទី................. ខែ............. ឆ្នាំ ២០......

តបតាមកម្មវត្ថុ និងយោងខាងលើ ខ្ញុំបាទសូមជម្រាបជូន **លោកប្រធាន** មេត្តាជ្រាបថា៖ កាលពីថ្ងៃទី ..... ខែ..... ឆ្នាំ ២០.... សាលាដំបូងខេត្ត/ក្រុង....... បានបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ លើសំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណីលេខ ..... ចុះថ្ងៃទី..... ខែ......... ឆ្នាំ២០...... ដោយបានសម្រេចសេចក្តី តាមសាលក្រមរដ្ឋប្បវេណីលេខ .... ចុះថ្ងៃទី ..... ខែ .... ឆ្នាំ២០..... របស់សាលាដំបូងខេត្ត/ក្រុង........ ត្រង់ចំណុចទី........ នៃវិនិច្ឆ័យសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ ដែលមានខ្លឹមសារថា: សាលក្រមនេះមានអានុភាពអនុវត្តបណ្តោះអាសន្នបានត្រង់វិនិច្ឆ័យទី..... មានខ្លឹមសារថា: បង្គាប់ឲ្យចុងចម្លើយ ឈ្មោះ ...... សងប្រាក់ដើមចំនួន .... ឲ្យមកដើមចោទ .... ។

ដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍របស់ម្ចាស់បំណុលអនុវត្ត ស្របតាមខ្លឹមសារ នៃ សាលក្រមរដ្ឋប្បវេណីលេខ .... ចុះថ្ងៃទី ...... ខែ .... ឆ្នាំ២០.............របស់សាលាដំបូងខេត្ត/ក្រុង....... ខ្ញុំបាទស្នើសុំអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ននូវចំណុចខាងលើ ដោយអនុវត្តដោយបង្ខំលើអចនវត្ថុដូចបានបញ្ជាក់ក្នុងកម្មវត្ថុខាងលើ ដើម្បីលក់ឡាយឡុងសងបំណុលមកម្ចាស់បំណុលអនុវត្ត។

សេចក្តីដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ សូម **លោកប្រធាន** មេត្តាសម្រេចតាមសំណូមពររបស់ខ្ញុំបាទ ដូចបានបញ្ជាក់ក្នុងកម្មវត្ថុខាងលើដោយក្តីអនុគ្រោះ។

សូម **លោកប្រធាន** ទទូលនូវការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ពីខ្ញុំបាទ។

ធ្វើនៅ.......... ថ្ងៃទី.....ខែ............. ឆ្នាំ២០....
ស្នាមមេដៃស្តាំ